

JESUS CRISTO EMUMUJUYÜ E'EAP EKAWĒN

¹ Teófilo, kuy bima livrodup otupmubararak ewebeaptum. Apēn ijodi bima Jesus cuk adi o'gutaybitbiniaptup otupmubararak, apēn ixe juk adi o'e'eiaptup tak. Soat iboap oğubararak kuyatup pe ewebeaptup pe.

² Kabi kay jeu awap Jesus doze be o'taē ağokatkayū. O'taē jeweju itaybin'ibiyūm. Taē'ibiyū o'gutaybin Deus biōgbuk a'ōbi jeu awap.
³ 40 kabia ijodi oeku waramjetait puje. Ade em o'jebapukpuk jeweju etaybitbinayū kay. Itaybit cīcā ip o'e Jesus waram o'jetait iam, ade em ixe o'jojojo buye.

— Deus soat kukukan je'e — io'e ixe cebe ip.

⁴ Awerom pima Jesus o'jekawēn ġuto ceweju ip.

— Epewatwat ġu juy Jerusalém ka bewi — Jesus o'e. — Ijop ka ma epesop. Ibiōgbuk xipacat ajēmap pit cuy epejowiwi. Webay ixe ġudot eykay apēn eywebe juk adi ocece iap tağ — io'e. ⁵ — Kuy bima João ijodiat mubatisasan osunuy idibi be — io'e cebe ip.

— Gaxīn ma bit Deus biōgbuk jajēm eykay. Ibiōgbuk xipacat jeōm eywebe — io'e Jesus. Jesus imēn o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

⁶ Waram Jesus emumujuju ū o'je'awero ip. O'jekawēn ip Jesus eju.

— Kariwa — io'e ip. — Gasū du ocebadipyū'in ecejomuy ocekukukan—Judeuyū kukukan? — io'e ip.

⁷ — Eyetaybicap ġu iboam — io'e Jesus. — Webay acā itaybit. Ixe ja'ōbi ixeyū'in eykukukan iap kabia o'ġuweġūn. ⁸ Imēnpit eywebe Ibiōgbuk xipacat ōm puje, Deus a'ōbacaap kuġ epekuku. Eya'ōcam omuwēnuwēn epekuku soat kaka daġ. Omuwēnuwēn epekuku Jerusalém ka watwat pe, Judéia eipi watwat pe dak, Samaria eipi watwat pe dak, wūyatka watwat pe dak — io'e.

⁹ Iboap muwēn puje, Deus Jesus o'tujowat jekay. Ceweju etaybitbinayū etabutpe o'tujowat. Ag ip o'e cekay. Ceuap o'jojojo ip. Pa'ūm. O'jepa'ūm kabikerereat pe Jesus. Iba'arēm o'e.

¹⁰ Kabi kay apūn pima aġokatkayū oajēm Jesus eju oekuku'iayū kay—xepxepayū—cesayrucayū.

¹¹ — Tapupuyū — io'e ip. — Apēnpuye dak eyju jeapūnapūn kabi kay? — io'e ip Jesus emumujuyū be—Galiléia eipi bewiayū be. — Deus Jesus o'tujowat eyxewi. O'ġuyu kabi kay. Ceuap epejojojo. Jeuap puxim waram je'pit — io'e aġokatkayū.

¹² Jesus emumujuyū o'jepit Jerusalém ka kay. O'jēm ip co'a bewi—Oliveira dip'a bewi. Oliveira dip'a Jerusalém ka tēg ma o'yanuy—pūg kilometro ma. ¹³ O'jeawero ip uk'a be—umat'abi be—Jerusalém ka be—kuy bima osodop ip iat'a be. Ibūrū ma ibutet osodop ip; Pedro i, João i, Tiago i, André i, Filipe i, Tomé i, Bartolomeu i, Mateus i, wara'at Tiago i, Simão i, Judas i. Tiago Alfeu ipot osunuy. Judas Tiago ipot osunuy. Simão jeipi kay jījāat osunuy. Ibūrū ma awerom ip osodop

umat'abi be. ¹⁴ Pūg tağ ma ip jewağuyğuy osodop. Soat em je'aweroro'uk osodop ip Deus eju kawēn ām. Aoyū dak je'aweroro'uk ip osodop ceweju ip. Maria cexe ip osunuy—Jesus xi. Jesus kitpitpiyū dak je'aweroro'uk ip osodop ceweju ip.

¹⁵ Awerom pima, Pedro o'āy itabucayū xewi. Ade jījā ip osodop Jesus kay itabucayū. 120 osodop ip. Pedro o'jekawēn ceweju ip.

¹⁶ — Okitpitpiyū, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — io'e. — Kuyje Davi apēn Judas kuka o'e iap o'ğuwēn Deus biőgbuk a'ōbi. Ixe Davi ekawēn ibararak opop Deus ekawēn tup pe. Ixe Judas Jesus pu ojuyayū o'tujowat cekay. Gasū o'jebapuk ibiat tup ekawēn tağ—kuyatup ekawēn tağ — Pedro o'e. ¹⁷ — Jesus ixe Judas o'taē kapik am oceweju — io'e. — Oceweju juk adi oekuku. ¹⁸ Imēnpit ixe Judas Jesus o'ğüm itakomaayū be. Dinheiro o'jat Jesus ūmap teim — io'e Pedro. — Ipi o'jat ixem dinheirom. Igo eipi be o'jewağobua. Yabitorom o'at. O'je'ukedeg. O'tūnpujēm ijebit pewi. Oe'ū — io'e Pedro cebe ip. ¹⁹ — Soat Jerusalém ka watwat ce'ūap awēğ o'yawēğtobuxik ip. Imēnpuye ibo eipi butet Aceldama i o'subuteta ip ja'ōm. (Aceldama ağokatkat toy o'toyjēmiap ka iape wuya'ōm). ²⁰ Imēn e'em Salmo dup:

Tuk'a juy yabibuğ, i. Ka'ūma ma juy je'e ya be, i. Wara'at tup imēn e'em:

Wara'at cuy jeenuy tūyap pe kapik am ixe dieğ, i — io'e Pedro.

²¹⁻²² Imēnpuye wara'at'in cuy ataē oceweju ceku am ixe'ūm tieğ. Wara'at'in cuy ataē wuyukukukat Jesus waram o'jetait iap muwēn ām soat pe — io'e. — Jesus ocexe bima oceweju juk adi

oekuku'iayū'in cuy ataē — io'e. — Joāo'ūm imubatisasan pima oceweju juk adi oekuku'iayū'in cuy ataē—Deus Jesus muyu buje kabi kay oceweju oekuku'iayū'in — io'e.

— Ibiat cuy ataē — io'e ip.

²³ — José juy ataē — io'e pūgpūgayū.

— Barsabás cuy ataē—cūg cīcāat — io'e warara'acayū Pedro be.

— Matias cuy ataē — io'e ip warara'acayū bit.

²⁴ Gebuje o'jekawēn ip Deus eju.

— Bay — io'e ip. — Etaybit apēn oceju jewağuyğuy iam. ²⁵ Judas'ūm oibu'un oceweju jeku am — io'e ip. — Oibu'un ekpot eju am. Jekapikap o'suiwat jejuap ka kay jeju am — io'e ip. — Abu ġu xe'e ocetaē oceweju jeku am Judas'ūm tieğ? Barsabás tu ocetaē? Matias ġu xe'e? — io'e ip Deus pe.

Imēn o'jekawēn ip Deus eju.

²⁶ Gebuje yabalarukat'a o'yaxik ip pūğ'in ip taē ām. Imēn itaybit ip o'e abu Deus o'taē iam. Imēn Matias o'taē ip jeweju ip jeku am Judas'ūm tieğ. Ixe Matias onze beayū eju oekuku ġebuje bit.

2

¹ Deus biōgbuk o'kop Jesus eju etaybitbinayū kay. Pentecostes bima o'kop. Pentecostes i kabia butet osodop. Pentecostes ajēm puje pūğ pe ma ip osodop awerom itabucayū—Jesus eju etaybitbinayū dak—doze beayū. Judeuyū petata'uk osodop ip Pentecostes kabia be. ² Deus biōgbuk imēn o'kop cekay ip. Kabi bewiata'ō o'ya'ijojo ip. Kabidoxixi a'ō buxim o'e kabi bewiat'a'ō. Kaxikxik'i osodop ip uk'a be. Soat ip o'ya'ijojo. ³ Daxae jo'iat o'jebapuk cekay ip.

Daxae jo'iat o'kop ceparakpe ip—soat parakpe. Soat pe o'sueabik cebe ip. ⁴ Deus biõgbuk imẽn oõm soat pe cebe ip.

Gebuje itabucayũ warara'acat'a'õm ma o'jekawẽn. Deus biõgbuk a'õbi o'jekawẽn ip warara'acat a'õm. ⁵ Ade powatwat Jerusalém ka be osodop ip—soat kaka daõwiayã. Judeuyã etabucap puxim itabut ip osodop Deus kay.

⁶ Ixeyã a'õm ekawẽn co buje, soat ip o'ju cekay ip ya'õjom powatwat. Yaãguy'um ip o'e itabucayã soat a'õm kawẽnwẽn puye. Soat ip ja'õ ma o'ya'õjo. ⁷ Imẽnpuye yaãguy'um ip o'e.

— Eya'õpicõgcõg cuy epesop — io'e ip. — Soat ijoyã Galiléia eipi watwat ma — io'e ip. — Imẽnpit ja'õm gu kawẽnwẽn ip—wuya'õm acã — io'e ip jewewebe. ⁸ — Apẽntak soat wuyju wuya'õjom—bekin pima wuyju kawẽnwẽnap a'õjom? — io'e ip. — Wuya'õm ma ip kawẽnwẽn! — io'e ip jewewebe. ⁹ — Pártia eipi bewi ajot peta be, Média eipi bewi dak, Elão eipi bewi dak — io'e ip. — Mesopotâmia eipi bewi dak ajot, Judéia eipi bewi dak, Capadócia eipi bewi dak, Ponto eipi bewi dak, Ásia eipi bewi dak, ¹⁰ Frígia eipi bewi dak, Panfília eipi bewi dak, Egito eipi bewi dak, Líbia eipi bewi dak, Cirene ka bewi dak, Roma ka bewi dak — io'e ip. ¹¹ — Põõpõõg wuy'in Judeuyã ma. Warara'acayã ka'õma. Ixeyã etabucap co'i wuyju dak wuyetabut Deus kay — io'e ip. — Creta eipi bewi dak ajot, Arábia eipi bewi dak. “Deus soat podi ma ya'õbaca,” i'e'em ip itabucayã wuywebe. “Soat podi ma xipat ixo,” i'e'em ip wuywebe. Wuya'õm ma kawẽnwẽn ip — io'e ip jewewebe.

12 Imēn o'e ip yağuy'üm puye. Yağuybabi'üm'üm o'e ip.

— Apēnpuye wuya'õm ip kawēnwēn? Ajom Deus wuymukūyjo ojuy? — io'e pūgpūg ce'in ip.

13 — Ika'o'o ip — io'e ip napa ma warara'acayū bit Jesus eju etaybitbinayū waywayway am.

14 Kirik'āy. Pedro o'āy jekawen am je'awero'ibiyū be. O'āy onze beayū eju. O'jekawēn ya'ōberen adeayū be.

— Tapupuyū Judeuyū, Jerusalém ka wat, eya'ōpicūgcūg cuy epesop wa'õ kay — io'e Pedro.

15 — Oceka'o'o ġu. Tūybe ip ika'o'o iān eyju e'em. Kaxicuğ mabuk 9 horas acā. Kabiam pit oceju uva'abidi kōnkōn ġu. Ôn jeymukūyjo apēnpuye oceju eya'õm ma kawēnwēn iam — io'e.

16 — Apēn Joel juk adi o'e'e iap tağ oceju eya'õm kawēnwēn ġasū. Soat a'õm kawēnwēn. Imēn e'em Joel emudupmubararaktup—Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup:

17 “Ipi'üm awap obiōgbuk oğuju eykay,” i'e'em Deus, io'e Joel. “Soat pe oğuõm,” i'e'em, io'e. “Enaxeğebitbit wekawēn ġuwēn,” i'e'em, io'e. “Ağokatkayū oğuuxeyxey wekawēn,” i'e'em, io'e. “Aypapayū dak oğuuxeyxey,” i'e'em, io'e.

18 “Obiōgbuk oğuju obuywatwat'ukayū kay—ağokatkayū kay, aoyū kay dak,” i'e'em Deus, io'e Joel. “Imēnpuye wekawēn ġuwēn ip,” i'e'em, io'e. **19** “I'e ba'oreat oğubapuk kabi be. Oğubapuk ipi juayū ağıy mubabi'üm ãm,” i'e'em, io'e. “Soat podi ma wa'õbaca iap oğubapuk adeayū

be,” i'e'em, io'e. “Doy jedoyebapuk. Daxa dak je'bapuk. Daxidiğ tak jediğebapuk,” i'e'em, io'e. ²⁰ Kaxiepiat kabiok je'e. Kaxi ipakpuk je'e doy-buxim. Imĕn je'bapuk wuykukukat ajém awap, io'e Joel. Ixe ajëmap kabia idip cīcā je'e. Yajëm puje ixe soat kukukan je'e—ipi juacayū kukukan, io'e Joel. ²¹ “Kariwa, odaxijom cuy ece” i'e'e'ukat ma Deus idaxijo, io'e Joel — io'e Pedro.

— Imĕn Joel o'e Deus a'ōbi — Pedro o'e.

²² — Israel naxegebeitbit — io'e. — Eya'ōpicūğcūğ cuy wekawēn kay — io'e. — Jesus cuy oğuwēn eywebe—Nazaré ka bewiat. Ixe Jesus Deus a'ōbi wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oeku. Wuy-mucoatcoanap mubapukpuğ oeku. Deus a'ōbacaap mubapukpuğ oeku. Eyetaybit iboam eyetabutpe ixe oeku buye — io'e Pedro adeayū be.

²³ — Ikérēat mujurūğrūğ'ukayū Jesus o'jat. O'jat ip apēn Deus ibikuy osunuy iap tağ. Eyju ma ikérēat mujurūğrūğ'ukayū be Jesus epesubamu-payaat korosa be ce'ū ãm—Judeuyū kukukayū be. ²⁴ Deus pit Jesus o'ğutait waram. Ce'ū buje Jesus o'ğuyu ce'ūap pewi ibun topap puxim — io'e.

²⁵ — Deus a'ōbi Davi Jesus o'ğuwēn wuydobuyū'ūm'ūm pe kuyje — io'e.

— Imĕn Davi o'e:

Okukukat, oparara ġu, soat em ēn aġ okay ibuye, soat em ēn obuywatwan ibuye dak, i. ²⁶ Ocokcok cīcā ma õn e'em, io'e. Soat em “Deus, ēn xipat cīcā oxe” i õn e'em, i. Wetaybit soat em exe oğuy iam, i. We'ū buje dak a'ğu oğuy ewiwim, i. ²⁷ Okukukat, obiōğbuk esuiwat ġu ce'ū'ūayū

dopap pe, i. Wetabut cīcā iboap kay, i. Ên ojebit iwan ģu ierepap puxim, õn xipat exe buye—õn ekpot puye dak, i. ²⁸ Okukukat, waram adi ën omutait, i. Ên ma'ğu omuküyjo soat em wetabëg oğuy exe iam, i. Omucokcokcoğ ece'e soat em exe oğuy buye, io'e—o'e Davi Deus a'ðbi — io'e Pedro.

²⁹ — Tapupuyū, ibapug ma juy Davi oğuwēn eywebe — io'e Pedro jebadipyū be. — Kuyje ma wuy'ajore'üm oe'ü—ya'ðbuyxiat'üm oe'ü. O'jomög ip witabiküy be. Gasū dak puk ixe'üm mögapküy omuy ma. ³⁰ Ixe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. “Enaxeğebit wemunaẽm je'e,” io'e Deus cebe. “Wemunaẽ soat kukukan je'e—Israel eipi watwat kukukan,” io'e Deus cebe. Soat em Davi iboap ekawēn kay ğebum osunuy. ³¹ Itaybit osunuy Deus jemunaẽ gutait ce'üap tomukadi iam. Imēn Cristo mutaicap o'ğuwēn imutait awap. Imēn o'e:

Deus jemunaẽ biõgbuk o'suiwat ģu ce'ü'üayū dopap pe, i. Ijebit oierep ģu, i — io'e Pedro.

³² — Deus ixe Jesus waram o'ğutait ce'üap tomukadi — io'e Pedro. — Waram cetait puje ocejojojo. Imēnpuye oceju iboap muwēnuwēn eywebe — io'e Pedro. ³³ — Deus Jesus o'ğuyu kabi kay—jenuyap kay. Deus xe Jesus omuy ğasū. Soat kukukan Deus eju. Deus co'i ya'ðbaca. “Obiõgbuk oğuõm itabucayū be,” io'e Deus Jesus pe. Gasū Jesus Ibiõgbuk xipacat o'ğudot ijodi apẽn Deus cuk adi o'e'e iap tağ — io'e Pedro. — Ixe a'ðbi oceju eya'õm ma kawēnwēn. Imēnpuye eyju eya'ñojom ğasū — io'e Pedro.

34 — Davi'üm jebit ḡu o'jeu kabi kay ce'ü buje. Imēnpuye Davi o'e:

“Oxe juy eğu,” io'e Deus wuykukukat pe, i.

35 “Gasū bit ekay itakomaayū a'ōbacaap oğu'üm,” io'e, i. “Kūyjobin jedop ip a'ō kay,” io'e Deus, io'e Davi ajore wuydobuyū'üm'üm pe — io'e Pedro.

— Davi o'jewemuwēn ḡu—Jesus acā o'guwēnuwēn

— io'e Pedro.

36 — Wa'ō kay bit cuy eya'ōpicūgcūg epesop — io'e. — Eyju ma ocekukukat Jesus epesubamupayaat korosa be ce'ü ām, Israel naxegebitbit ma'gu eyju. Deus pit ixe o'jomuy wuykukukan. Deus ixe o'taē soat taxijo am—wuydaxijo am. Icēmān ñon e'em eywebe — io'e Pedro.

37 Iboap co buje iğuyucūgcūg cīcā ip o'e.

— Tapupuyū, apēn oce'e ǵasū? — io'e ip Pedroyū be—Jesus emumujujuyū be.

38 — Eyguycūgcūg cuy epe'e ikērēat kuǵ puye — io'e. — Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere — io'e Pedro. — Jewemubatisasaan cuy epesop “Gasu bit Jesus Cristo ebekitkiyū oceju” i'e am soat pe — io'e. — Imēn cuy epe'e Deus pe ikērēat'uk am eywebewi. Imēn ey'e buje Ibiōgbuk xipacat jeōm eywebe—Deus emumudot — io'e. **39** — “Obiōgbuk muōm pin ñon eywebe,” io'e wuykukukat Deus kuy bima — io'e. — “Obiōgbuk oğuōm eywebe, eyebekitkiyū be dak, eybadip'ümayū be dak—soat wemunomuwāyū be,” io'e Deus — io'e Pedro.

40 Pedro imēn ip o'yawēwē.

— Gasūacat ikērēat mujurūgrūg cīcā — io'e. — Imēnpuye Deus xe ḡu ip jeedop ce'ü buje. Eyju bit ixeyū ekukuap puxim ḡu juy epeku — io'e. — Wūy

̄gu juy epesop Deus wi eye'ũ buje — io'e Pedro. Imēn Pedro ip o'yawēwē.

41 Imēneju adeayū itabut o'e Jesus kay, Pedro Jesus o'̄guwēn puye. Tak ̄gu ip oitabun—3000 beayū. O'jewemubatisasan ip. Jesus a'ōkayayū eju ip oekuku ̄gebuje bit. **42** Itabun'isuayū mutaybitbin'uk ip osodop Jesus a'ōkayayū. Jewemukūyojo'uk ip osodop. Jeburerexi osodop ip itabucayū. Jeweweju ip jekōnkōn'uk osodop. Jekawēnwēn'uk ip osodop Deus eju. Pāo'a o'o'uk osodop ip Jesus e'ūap kay ̄gebum am.

43 Jesus emumujuyū Deus a'ōbacaap mubapukpūg oekukuku soat etabut pe. Wuymucoatcoanap mubapukpūg ip oekukuku. Imēnpuye adeayū itabēgbēg o'e ip ijojom — Deus acā ya'ōbaca — i'e'em.

44 Soat jeburerexi ip osodop Jesus kay itabucayū. Jebubut mu'ẽ'ẽ'uk osodop ip jewewebe. **45** Ka'ũma ma tacup o'e jebure be. Jebubut taidada'uk ip osodop dinheiro bu am, jeipi dak. Ixe dinheiro ūmūm'uk ip osodop tadaybocayū be—ibubut'ūmayū be. **46** Soat kabia Deus eju kawēnwēnap'a be je'aweroro'uk ip osodop—yabogat'a be. Jeweweju ip jekōnkōn'uk osodop jeduk'a be. Awerom jekōnkōn'uk ip osodop jebureyū eju. Imēneju icokcok cīcā ip osodop. Ka'ũma ma jewexe ya'ōca osunuy. Jewekay ̄gu ̄gebum osodop ip—jebure kay acā.

47 — Ên xipat cīcā ocewebe — i'e'e'uk ip osodop Deus pe. Soat itabut'ūmayū xe cūg ma ip oekukuku.

Soat kabia Deus warara'acayū o'̄gutabun Jesus kay. Ixeyū dak wara'acayū itabucayū burem o'e.

3

¹ Pedro o'ju Deus eju kawēnwēnap'a be—yabogat'a be. João eju o'ju. Katpujesu ip o'ju. Ixe ehora bima Judeuyū kawēnwēn'uk ip osodop Deus eju igó'a be. ² Agokatkat iboce osunuy—taojereat. Jekap'isum piap ma taojere osunuy. Soat kabia ibureyū tujowatwat'uk ip osodop igó'a exintabi be. Xintabi butet Idipat i osunuy. Xintabi be taojereat dinheiro ojuyjuy'uk osunuy igó'a be õmõmayū be. ³ Ixe taojereat Pedroyū o'jojojo. Igó'a be õm pima o'jojojo ip.

— Dinheiro'in – io'e cebe ip.

⁴ Pedroyū o'jeak cīcā cekay.

— Ak'i juy ece ocekay — Pedro o'e.

⁵ Taojereat o'jeak cīcā cekay ip. Tūybe dinheiro ûm ip owebe iān o'e.

⁶ Pedro o'jekawēn cebe.

— Dinheiro kug gu õn — io'e. — Okukukat pit ja'õbacaap ûmûm owebe. Ixe a'obi jemu'ada õn. Edaodip ece'e Jesus a'obi—Nazaré ka bewiat a'obi. E'ay — io'e Pedro.

⁷ Gebuje Pedro taojereat pu o'subuixik iba'at kadi. O'gu'ay. Dao ma ikağobidip o'e. Sui dak suidip o'e. ⁸ Ixe taojere osunuy'ibit o'jejoro. Icok-cok o'e jedaodip puye. O'jexīgxīg. Oõm Deus eju kawēnwēnap'a be Pedroyū eju. O'jecūgcūg igó'a be. Jejorojorom o'e jecokcokap pibun.

— Ên xipat cīcā — i'e'em Deus pe o'jejore. — Odaomudim ën — i'e'em.

⁹ Soat igó'a beayū taojere tūbit o'jojojo ip cūgcūg pima. Deus pe “Ên xipat cīcā” i'e'em pima, o'jojojo ip. O'jekawēn ip jewewebe.

10 — Ixe bit mo a'gu taojere osunuy — io'e ip.
 — Ixe bit xik'i mo a'gu nuynuy ijop'a exintabi
 be—Idipat pe. Ixe bit mo a'gu dinheiro ojuyjuy'uk
 osunuy — io'e ip. — Apēnpuye dak ixe xipat
 o'jexīgxīg? — io'e ip.

Taojere tūibit mu'adaap tobuxik puje itabēgbēg
 o'e ip ijojom. Taojere tūibit ibu'u jījā o'e Pedroyū
 nomu eperem.

11 Soat igo'a beayū dak o'jedau ebapūgayū
 kay—Pedroyū kay, taojere tūibit kay dak.

— Ak'i! — io'e ip. — Pedroyū taojereat
 o'taomudim — io'e ip jewewebe.

Pedroyū Deus eju kawēnwēnap'a ekorara be os-
 odop ip—yaboğat'a ekorara be. Ixe korara butet
 Salomāo ekorara i osunuy.

12 Adeayū jo buje, Pedro o'jekawēn cebe ip, Is-
 rael naxegebitbiyū be.

— Tapupuyū, wekawēn kay eya'ōpicūgcūg cuy
 epesop — io'e. — Apēnpuye eyju dak eyetabēgbēg
 ocejojom? “Ite agókatkat taojereat o'taomudim
 ya'óbaca jījā buye, cūg ma Deus xe buye,” i te'e
 ma eyju e'em. Oca'ōbi ġu o'je'ada—Jesus a'ōbi
 acā — io'e. **13** — Ixe Jesus soat em ma kūyjobit
 Deus a'ō kay. “Ka'ūmġu ixe jo'iat xipacat” i'e'em
 Deus Jesus muwēnuwēn. Wuyetabut ixe Deus
 kay. Wuy'ajojoyū'ūm'ūm tak itabut osodop ip
 cekay—Abraão'ūm, Isaque'ūm tak, Jacó'ūm tak.
 Eyju ma a'gu ixe Jesus epeğūm cekay itakomaayū
 be yaoka am. Pilatos ma o'e “Jesus oyaoka ġu
 õn pit,” i. “Imujēm õn eywebe yaokaap puxim,”
 io'e. Eyju bit “Ixe juy egujēm ġu,” i mo a'gu
 epe'e iecuğap pe—Pilatos pe. “Xipat ġu teku,” i
 mo a'gu epe'e cebe. Jesus mo a'gu epejomuymuy

jījā. ¹⁴ Ixe Jesus Deus bikuyap tağ acā oekukuku. Ikērēat kuğ ġu osunuy Deus xe. Eyxē bit ikērēat kuğ. “Ixe juy eyaokaat,” i mo a'ğu epe'e Pilatos pe. Wara'acat o'yaoka'iat mujēm ojuy epesop daomūnmūnap'a bewi. ¹⁵ Wuymutaicit'ukat pit mo a'ğu epeyaokaat—wuymuisusun'ukat. Deus pit ixe o'ğutait waram. Jesus ocejojojo waram cetait puje. Imēnpuye oceju waram cetaicap muwēnuwēn eywebe. ¹⁶ Ite taojere osunuyiat co-com eyju. Eyetaybit cīcā ixem. Jesus a'ōbi oceju ocetaomudim. Soat etabutpe ocetaomudim Jesus kay ocetabut puye — io'e.

¹⁷ — Obadipyū, wa'ō kay eya'ōpicūğcūğ cuy epesop — io'e. — Eyju mo a'ğu Jesus epeyaokaat eyetaybit'üm puye. Wuyeipi kukukayū dak itaybit ġu osodop ip. Eyju mo a'ğu eyetaybit ġu ikērē jījā Jesus aokaam iam. Wetaybit iboam. ¹⁸ Imēnpit kuyje “Deus emunaē juy ipiat supi'ajo,” io'e'e'e Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Imēn cuk adi o'e ip Deus a'ōbi itaybit ġu ma'ğu ip — io'e. — Gasu bit kuy Jesus ipiat o'supi'ajo apēn cuk adi o'e'e ip iap tağ. ¹⁹ Gasū bit eyğuyucūğcūğ cuy epesop ikērēat kuğ puye. Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere Deus pe ikērēat uk am eywebewi — Pedro o'e. — Eywebe ikērēat mujurūğrūğap epere buje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi. Ixe jeydaxijo. ²⁰ Wuybipuruk'üm̄ap puxim eycokcoğ epesop Deus pe eydaxijo buje. Guyjom Deus waram Jesus ġudot ijodi—jemunaē ġudot—wuydaxijojo'ukat ġudot. ²¹ “Deus soat ġuisun,” i juk adi o'e'e Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū kuyje—ikērēat kuğ'üm̄ayū. Deus soat ġuisun. Imuisun'üm̄ pima

Jesus kabi be mabuk jeenuy – io'e. [22](#) — Kuyje Moisés imēn o'e:

Deus wuybadipyū'in ġuju eykay, i. Ixe Deus ekawēn ġuwēn eywebe, i. Omudocap puxim ixe aġokatkat ġudot, i. Eya'ōpicūgcūg cuy epesop soat cekawēn kay, i. Ixe a'ō dag cuy epeku, i. [23](#) Deus ipiat'supi'ajoat ixe a'ōkay'ūmayū be, i. Deus ebekitkiyū wi wūy ma jeedop ip ce'ū buje, i.

Imēn Moisés o'jekawēn kuyje — Pedro o'e.

[24](#) — “Deus emunaē omuyku—ocebodi ma ya'ōbuyxiat,” i juk adi o'e'e ip soat Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Samuel imēn o'e'e tomujuayū dak. [25](#) Deus o'e Abraão be “Xipacat oğum soat ipi juacat pe, enaxeğebitbit cūg ma oxe buye,” i. Deus imēn jekawēn o'ġuwēn eydobuyū'ūm'ūm pe ā ġu—eywebe dak. Deus je'e eywebe apēn cuk adi o'e'e jekawēn muwēnuwēn'ukayū be iap taġ — io'e. [26](#) — Gebuje Deus jekpot o'ġudot eykay—ja'ō kay kūyjobicat o'ġudot. Ibikuy osunuy eywebe ikērēat mujurūğrūğap epere am. Ibikuy osunuy xipacat ūm ām eywebe. Imēneju jekpot o'ġudot eykay — io'e.

Pedro imēn Israel naxeğebitbit o'ġukūyjo.

4

[1](#) Deus eju kawēnwēnap'a beayū mukūyjojom pima, Judeuyū epaīyū oajēm Pedroyū kay. Igo'a wiwi'ukayū kukat tak oajēm cekay ip, Saduceuyū dak. [2](#) Pedroyū kawēnwēn mabuk o'e igo'a beayū be.

— Wuye'ū buje waram acejetait Jesus waram o'jetait je'ūap tomukadi buye — io'e ip cebe ip.

Itakoma ip o'e Pedroyū kay iboam i gó'a beayū muküyjojom puye. ³ Imēnpuye o'jat ip. Daomünmünap'a be ip o'guõm. Ixe exima be jeperem ojuy ip daomünmünap'a be, kuy katpuje jījā buye. ⁴ Cekawēn cocoayū dak itabut o'e ip Jesus kay. Ade jījā ip itabut o'e. 5000 be a gókatkayū oitabun.

⁵ Kuyaje o'je'awero ip Jerusalém ka be ya'õbuyxiayū, Judeuyū kukukayū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Jewawēwē'ukayū yobogayū ip osodop. ⁶ Ana tak oajēm. Ixe Judeuyū epaíyū kukukat osunuy. Caifás tak oajēm, Alexandre dak, João dak. Warara'acayū dak oajēm paíyū kukukat badipyū. Soat ip o'je'awero. ⁷ Pedroyū o'tojocat ip jewekay.

— Abu-a'õbi taojere tūibit epegu'ada? — io'e ip Pedroyū be. — Abu-a'õbacaam epegu'ada? — io'e ip cebe ip.

⁸ Gebuje Pedro o'jede jewawēwē'ukayū yobogayū be. Deus biõgbuk cebe jījā osunuy. Imēnpuye ya'õbacam o'jede cebe ip—Judeuyū kukukayū be.

⁹ — Tapupuyū — io'e. — “Abu-a'õbi taojere tūibit epegu'ada?” i eyju e'em ocewebe, “Apēntak ixe epegu'ada?” i dak — io'e. ¹⁰ — Eyetaybin cuy epesop Jesus Cristo a'õbi o'je'ada iam—Nazaré ka bewiat o'je'ada iam. Ixe xipat omuy eyetabutpe ñasū, Jesus Cristo a'õbi o'je'ada buye. Eyju ma juk ixe Jesus epesubamupayaat korosa be ce'ũ ãam. Deus pit ixe o'gutait waram. O'guyu ce'ũ'ñayū dopap pewi. Jesus a'õbi ma ite taojere tūibit xipat cūg'i ijoce ñasū. ¹¹ Imēn e'em Deus ekawēntup pe:

Uk'a muymuy'ukayū ite'a kay ̄gu osodop ip—wita'a kay ̄gu, i. Ite'a bit uk'a mucemap'am o'e, i.

Jesus muwēnuwēn īgodup — io'e Pedro. — Uk'a muymuy'ukayū ite'a kay'ūmap puxim eyju dak Jesus kay ̄gu — io'e. ¹² — Deus Jesus acā o'gudot wuydaxijo am. Ka'ūm̄gu wara'at wuydaxijojo'ukat soat kaka dāg—Jesus acā — Pedro o'e.

Pedro imēn Judeuyū kukukayū o'gukūyjojo—jewawēwē'ukayū yobogayū. ¹³ Ja'ōca o'jede ip Pedroyū. Iparara ̄gu ip o'e Judeuyū kukukayū buxim. Ya'ōca o'e ip. Imēnpuye Judeuyū kukayū itabēgbēg o'e ip ijojom.

— Apēn tak iteyū oitaybitbin? — io'e ip. — Itaybit ̄gu ip apēn Deus ekawēntup e'em iam. Ya'ōbuyxi ̄gu ip. Apēnpuye dak iteyū xepxepayū iparara ̄gu wuybuxim? — io'e ip.

Itaybit o'e ip Jesus eju oekuku ip iam.

¹⁴ Imēntak taojere tūibit ceparakpe ip cūg'i osunuy. Imēnpuye Pedroyū imuymuy ba'ore o'e ip cebe. ¹⁵ Pedroyū o'gujēm ip jexewi.

— Epejēm tuy ijocewi ̄gasū bit — io'e ip Pedroyū be. Imujēm puje ip o'jewawē ip jeweweju.

¹⁶ — Apēntak ace'e iteyū āgokatkayū be? — io'e ip jewewebe. — Icēmān wuywebe i'e ba'oreat o'gubapuk ip — io'e ip. — Soat Jerusalém ka watwat itaybit taojere tūibit o'gu'ada ip iam. “O'gu'ada ̄gu ip” i'e ba'ore wuywebe. ¹⁷ Jesus awēg jawēgepōgpōgpōg je'e soat ka dāg — io'e ip. — Apēntak ace'e yawēgmupōgpōg'ūm ãm? — io'e ip jewewebe. — “Jesus tuy epeguwēn ̄gu warara'acat pe,” i juy ace cebe ip wuya'ōpurūg — io'e ip. — “Waram warara'acayū be Jesus muwēn puje, ipiat

cuy ocesupi'ajoat eywebe," i juy ace cebe ip – io'e ip jewewebe.

18 Gebuje waram Pedroyū o'tojocat ip jewekay. Ya'õpuruõ o'jekawēn ip ceweju ip.

— Jesus cuy epeguwēn ģu warara'acat pe – io'e ip. — Waram cuy epeguwēn ģu cekawēn – io'e ip Pedroyū be.

19 — Apēntak cedaḡ eyxe? – io'e Pedroyū bit cebe ip. — Eya'õ kay du oce'e? Deus a'õ kay ģu xe'e? Apēn ģu cedaḡ eyxe? – io'e ip. **20** — Mūḡ ģu juy ocesop. Jesus cuyoceguwēn. Jesus ocejojojo ce'ūap tomukadi – io'e. — Jesus emumutaybitbinam cuk adi ocejekūyjojo – io'e. — Imēnpuye cedaḡ ģu ocewebe imuwēn'ūm ām warara'acat pe. Mūḡ ģu ocesop. Ixe juy aģuwēn – io'e Pedroyū.

21-22 Taojere tūibit ade koato osunuy—40 koato. Imēnpuye jewawēwē'ukayū yoboğayū ipiat o'supi'ajoat ģu Pedroyū be.

— Ėn xipat cīcā – i'e'em o'e ip Deus pe adeayū, taojere tūibit o'je'ada buye. Imēnpuye:

— Pedroyū be ipiat'ajoan pima, kuka oitakomān ocekay adeayū – io'e ip jewewebe jewawēvē'ukayū yoboğayū.

Pedroyū bit waram o'ģujēm jexewi ip.

— Jesus cuy epeguwēn ģu warara'acat pe – io'e ip Pedroyū be. — Jesus muwēn puje, ipiat cuy ocesupi'ajoat eywebe – io'e ip waram Pedroyū be.

23 Pedroyū o'ju jebureyū kay—itabucayū kay. Apēn cuk ya'õpuruõ paīyū kukukayū o'jekawēn cebe ip iap o'ģuwēn cebe ip, apēn Judeuyū kukukayū o'jekawēn cebe ip iap tak.

24 Iboap co buje soat Jesus a'ōkayayū o'jekawēn ip Deus eju.

— Ocekukukat — io'e ip. — Soat muğēat ēn. Kabi eğuğē, ipi dak, idibi dak, tiboğ cīcāati dak — io'e ip. — Soat kaka dağat tak eğuğē — io'e ip. **25** — A'ōkay osunuy kuyje Davi ajore — io'e ip Deus pe. — A'ōmuwēnuwēn'uk osunuy. Jekawēnwēn'uk osunuy Ibiōgbuk xipacat a'ōbi. Ixe imēn o'e kuyje:

Apēnpuye dak Judeu'ūmayū itakoma jījā o'e ip?
i. Apēnpuye dak te'e ma ixe aoka ojuy ip osodop? i. **26** Ipi kukukayū o'je'awero ip soat ka kukukayū eju—ya'ōbuyxiayū eju, i. O'je'awero ip wuyukukat Cristo aoka am—emunaē aoka am, i.

Imēn Davi o'e kuyje — io'e ip Deus pe. **27** — Ibo dup ekawēn tağ gasū dak o'je'awero ip ijopka be — io'e ip. — Herodes o'je'awero Pôncio Pilatos eju, Judeu'ūmayū dak, Judeuyū dak — io'e ip Deus pe. — O'je'awero ip ekpot aoka am—Jesus aoka am—soat tağ iisuat aoka am—a'ō kay kūyjobicat aoka am—wuydaxijo am emunaē aoka am — io'e ip. **28** — Ixeyū Judeu'ūmayū itaybit ġu Moisés ekawēn. Imēnpit apēn kuyje juk adi ecece iap tağ e'em ip — io'e ip Deus pe.

29 — Bay, aġ cuy eğu guy ocekay — io'e ip Deus pe. — Jewawēwē'ukayū yobogayū itakoma jījā ocekay — io'e ip. — Ipiatpi'ajoat pin ip ocewebe — io'e ip. — Oceju ebekitkiyū. Imēnpuye ocebuywan cuy eğu guy — io'e ip. — Oca'ōmucanucan cuy eğu guy oceparara'üm ma kawēn idipat muwēn ām soat ka dağ — io'e ip Deus pe. **30** — A'ōbacaap cuy eğu'm ocewebe a'ōbi iwataxipiayū mu'ada am — io'e ip. — A'ōbacaap cuy eğu'm ocewebe i'e ba'oreat

mubapuk am soat etabutpe Jesus a'õbi—ekpot a'õbi—soat taõ iisuat a'õbi—a'õ kay kũyjobicat a'õbi – io'e ip Deus pe.

Imẽn o'jekawẽn ip Deus eju. ³¹ Je'aweroroap'a o'jeaexixi ceweju cekawẽn epere buje. Ibiõgbuk xipacat osodot soat kay ip. Ixe Ibiõgbuk xipacat oõm soat pe ixeyü be. Imẽnpuye ip iparara'um cĩcã oekuku Deus ekawẽn muwẽnuwẽn soat itaybit'umayü be.

³² Soat Jesus kay itabucayü xipan ip o'e jewewekug. Ade jijã ip osodop. Püg tag ma ip jewaãguyguy osodop.

– Ijop owebeam acã – i'umgu o'e ip. Tacup gu ip osodop jewewebe. Soat ip jebubut mu'ẽ'ẽ'ẽ'uk osodop. ³³ Soat Jesus emumujuju “Ocekukukat Jesus waram o'jetait je'üap tomukadi,” i'e'e'uk osodop soat pe. Deus xipacat o'gumgum soat pe ixeyü be. ³⁴ Ka'umgu tadaybocat o'e ceparakpe ip ka'umãna ma tacup puye. Ipi kukayü jeipi o'teida dinheiro bu am. Jeduk'a dak o'teida ip dinheiro bu am. Teiñum'uk ip osodop Jesus emumujuju be—doze beayü be. ³⁵ Ixe dinheiro mu'ẽ'ẽ'ẽ'uk ip osodop tadaybotbocayü be.

³⁶ Gebuje José dinheiro o'gum Jesus emumujuju be. José jeipi kuõ osunuy. Jesus emumujuju wara'at o'jomõõ ibuten. Wara'at ibutet Barnabé i osunuy. Barnabé wuya'õmucanucan'ukat iape. Ixe Levi badip osunuy. Tip'aroro bewiat osunuy—Chipre eipi bewiat. Ixe jeipi kuõ osunuy. ³⁷ Jeipi o'teida dinheiro bu am. José ma soat ixe edinheiro o'gum Jesus emumujuju be—Pedroyü be.

5

¹ Ananias pit te'e ma Deus muğuykuku ojuy o'e. Ixe Jesus kay itabut osunuy. Itayxi butet Safira i osunuy. Dinheiro o'jat. Ananias jeipi o'teidaixe dinheiro bu am. ² I'in o'guxipan jewebeam. Itayxi itaybit o'e i'in o'guxipan jewebeam iam. Soat ġu jedinheiro o'tujowat Pedroyū be iūm ām. I'in ā o'tujowat.

— Juku — io'e Pedroyū be. — Weipi dei. Soat tei — i napa ma o'e cebe ip.

³ Gebuje Pedro ya'ōpuruğ o'jede cebe.

— Ananias — io'e. Satanás a'ō kay ēn ġasū — io'e. — Apēnpuye Deus biōgbuk muğuykuku ojuy ēn? — io'e. — Apēnpuye eipi dei'in eğuxipan ewebeam? — io'e. ⁴ — Koap pit a'ġu eipin ma osodop. Eipi dei ūmūm pima, xipat kuka o'e. Iūmūm'ūm pima dak xipat kuka o'e — io'e. — Ka'ūma ma o'e ewebe "Eipi juy eteida dinheiro bu am," i — io'e. — Apēnpuye dak ikērēat eğujurūğ? Ocemuğuykuku ojuy ġu ēn. Deus muğuykuku ojuy acā ēn — io'e Pedro. — Ocewebe ġu ēn napa e'em—Deus pe acā — io'e Pedro.

⁵ Ananias dao ma oe'ū iboap co buje. Poğ. Imēnpuye ce'ūap awēğ tobuxikayū iparara jījā ip o'e Deus muğuykukuap puxim.

⁶ Aġokatkayū oajēm yaypan'isuayū. Ananias'ūm o'guekabek ip paġđom. O'tujowat ip ibocewi. O'jomōğ ip witabikūy be jebabim.

⁷ Ananias'ūm kot isum Safira oajēm Pedro kay—ebapūğ ehora kap puje—Ananias'ūm tayxibuk. Itaybit ġu mabuk osunuy jektop'ūm oe'ū iam.

8 — Būrūnmaku du eipi dei osodop? — Pedro o'e Safira be. — Ektop o'e iat tei jo'i ma du ijop? — io'e.

— Hm hm. Ibo jo'in ma ipi dei — io'e napa ma Safira.

9 — Apēnpuye dak mo a'gu ikērēat epegujurūg?
— Pedro o'e. — Apēnpuye dak eyju te'e ma mo a'gu Deus biōgbuk muğuykuku ojuy? Imēn mo a'gu epeyewawē eyeweweju. Ak'i juy ece — io'e.
— Witabikūy be ektop'ūm o'jomōg'iayū omuyku ijoce — io'e. — Omuyku ip uk'a exīntabi be — io'e.
— Gasū ip jedujowat tak — io'e.

10 Gebuje'isum ma Safira dak oe'ū. Pog. Ce'ū o'at Pedro i xe.

Gebuje yaypan'isuayū oajēm waram. Ce'ūat o'jojojo ip. O'tujujēm ip. O'jomōg ip witabikūy be itop'ūm xe. **11** Soat Jesus kay itabucayū o'jekūyjo Ananias'ūm e'ūām, Safira'ūm e'ūām tak. Warara'acayū dak ixeyū'ūm'ūm e'ūām o'jekūyjo ip. Imēnpuye iparara jījā ip o'e Deus xe ikērēat mujurūgap puxim. Ibu'u o'e ip ikērēat mujurūg ām.

12-14 Soat Jesus emumujujyū je'aweroro'uk ip osodop Deus eju kawēnwēnap'a ekorara be—yabogat'a ekorara be. Ijop ekorara butet Salomão ekorara i osunuy. Jesus ebekitkit cūg ma oekuku ip soat xe. Ade jījā itabut o'e ip wuyukukat Jesus kay—ağokatkayū, aoyū dak. Warara'acayū iparara o'e ip Jesus kay jetabut am. Imēnpuye o'je'awero gu ip Jesus ebekitkit eju. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ ip oekuku Jesus emumujujyū. Ajojojo gu buk iap mubapukpuğ oekuku ip Deus a'ōbi. Adeayū etabutpe Deus a'ōbacaap mubapukpuğ ip oekuku.

15 Gebuje ade iwātaxipipiayū o'tujowat ip uk'a ukpibubu dağ. Iboce iwātaxipipiayū o'jomōg ip jexexecap pe, jedipidup ceje dak. Jebureyū iwātaxipipiayū o'jomōg ip Pedro kapap pe. Iwātaxipipiayū o'jomōg ip Pedro ekabicük pe imu'ada am. **16** Ade o'jēm ip Jerusalém ka tē̄gatka bewi. Iwātaxipipiayū o'tujowat ip Pedro kapap pe. Soat ip o'gu'ada'ada. Ibiōgbuk kērēat kukayū dak o'tujowat ip. Ibiōgbuk kērēat o'gujemjēm. Xipat o'e ip—soat.

17 Judeuyū epaīyū kukukat pit itabutkarey o'e Jesus emumujuuyū kay. Paīyū kukukat ejuayū dak itabutkarey o'e ip cekay ip—Saduceuyū. Jesus emumujuuyū o'taomūnat ip. **18** Daomūnmūnap'a be ip o'guōmat. O'guōmat ip ikērēat mujurūgrūg'ukayū eju ikērēat mujurūgrūg'gu ma'gu ip.

19 Ibocewi Deus ekawēn tojotjot'ukat oajēm daomūnmūnap'a be Jesus emumujuuyū kay. Ixima be oajēm. Xintabi o'tomudip'uk—yoboğat—ipoxiat. Jesus emumujuuyū o'tujujēm iğ'o'a bewi. Tujujēm puje o'jekawēn ceweju ip.

20 — Deus eju kawēnwēnap'a be juy epeju—yaboğat'a be — io'e Jesus emumujuuyū be. — Jesus kayayū yağuyisum jekukum iam cuy iğ'o'a beayū epeğukūyjo. Soat em Deus xe jeedop ip je'ü buje iam cuy ip epeğukūyjo. Soan cuy ip epeğukūyjo — io'e cebe ip.

— Imēn cuy oce'e — io'e ip.

21 Deus tojotjot'ukat ekawēn co buje Jesus emumujuuyū kawēn idipat o'guwēn yaboğat'a beayū be.

— Jesus kayayū yağuyisum jekukum — io'e ip imukūyjojom.

O'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a be—yabogat'a be. Kibia'isum ip o'ju. Kawēn idipan ip igo'a beayū o'gukūyjojo.

Iboam e'em pima jewawēwē'ukayū yoboğayū te'e ma Jesus emumujujuyū o'gudocat jewekay daomūnmūnap'a bewi. Tüybe daomūnmūnap'a be ma ip opop iān o'e ip. Paīyū kukukat o'je'awero jebureyū eju. Judeuyū kukukayū o'tomuwā je'awero am—Israel naxeğebitbit kukukayū, ay-papayū dak. Ixeyū agókatkayū jewawēwē'ukayū yoboğayū ip osodop.

— Jesus emumujujuyū juy epeğujēm daomūnmūnap'a bewi — io'e ip te'e ma Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū be. — Epetojot ip ocekay — io'e ip te'e ma.

22 Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū o'ju daomūnmūnap'a be. Jesus emumujujuyū o'tobuxik ğu ip. O'jepit ip paīyū kukukat pe. Te'e ma o'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū.

23 — Daomūnmūnap'a be ğu ip Jesus emumujujuyū — io'e ip. — Daomūnmūnap'a exintabi cem cīcā ocetobuxik — io'e ip. — Yawiwig mabuk ip osodop yawiwi'ukayū. Kacūğcūğ'i osodop ip xīntabixici weğün. Ocetomudip'uk. Ka'uma ma ocetobuxik badi. Jesus emumujujuyū ocetobuxik ğu — io'e ip ika kukukayū be—jewawēwē'ukayū yoboğayū be.

24 Iboap co buje yağuy'üm o'e ip jewawēwē'ukayū yoboğayū, paīyū kukukayū dak, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū kukukat tak, warara'acayū dak paīyū yoboğayū.

— Apēn o'jebapuk cebe ip? — io'e ip jewewebe. — Apēntak ace'e ̄gasū? — io'e ip. — O'jēm ip iap awē̄g jeawē̄gepō̄gpō̄g soat ka dāg — io'e ip.

²⁵ Āgokatkat tak oajēm.

— Eya'ōpicū̄gcū̄g cuy epesop wa'ō kay — io'e.
— Epetaomūnmūn'iayū Deus eju kawē̄nwē̄nap'a be—yabogat'a be opop ip. Igo'a beayū mutaybitbin ip — io'e jewawē̄wē̄'ukayū yobōgayū be.

²⁶ Deus eju kawē̄nwē̄nap'a wiwi'ukayū kukukat o'ju Deus eju kawē̄nwē̄nap'a be Jesus emumujūyū kay. O'ju jebekitkit eju—yawiwi'ukayū eju. Waram ̄guto Jesus emumujūyū o'taomūn ip. Imēnpit iparara ip o'e adeayū be jaokaap puxim.

— Oceju warē̄mtāg iteyū kūg pima, adeayū kukāocabugbuḡ iteyū kay jījā ip puye — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye xipan ip o'jukuk taomūnmūn pima.

²⁷ Waram Jesus emumujūyū o'tujowat ip jewawē̄wē̄'ukayū yobōgayū be.

Gebuje pāyū kukukat o'jekawē̄n Jesus emumujūyū eju.

²⁸ — Kuy mo a'gu oca'ōpurūg oce'e eywebe “Jesus cuy epeguwē̄n gu warara'acat pe,” i — io'e. — Eyju bit kūyjobit gu oca'ō kay — io'e. — Soat Jerusalém ka watwat mutaybitbin eyju. “Jewawē̄wē̄'ukayū yobōgayū Jesus o'yaokaat,” i'e'em eyju napa ma — io'e.

²⁹ Gebuje Pedroyū o'jede cebe ip.

— Deus a'ō kay juy oceju kūyjobit — io'e. — Ocewebe iwarum ey'e buje eya'ō kay gu oce'e Deus a'ō kay acā — io'e. ³⁰ — Eyju ma Jesus epesubamu-payaat korosa be. Eyju ma epeyaokaat — io'e. — Deus pit waram ̄guto ixe o'̄gutait ce'ūap tomukadi.

Wuydobuyū'ūm'ūm tak itabut osodop ip Deus kay – io'e. ³¹ – Deus a'ōbi ixe ya'ōbuixian o'e ġasū. Imēnpuye Deus xe omuy ġasū. Wuykukukan o'e Deus a'ōbi. Wuydaxijojo'ukan o'e Deus a'ōbi. Deus ibikuy osunuy Israel naxeğebitbit pe iğuyucūğ i'e am ikērēat kuğ puye. Ibikuy osunuy ikērēat mujurūğrūğap epere am cebe ip. Ibikuy osunuy ikērēat uk am cebewi ip. Imēnpuye Jesus wuydaxijojo'ukan o'e Deus a'ōbi. Oceju dak ocetaybit apēn Deus cuk adi o'e'e iam – io'e. ³² – Imēnpuye oceju ixe e'ead muwēnuwēn eywebe. Ibiōğbuk xipacat tak iboap muwēnuwēn. Deus jebiōğbuk muõmōm ja'ōkayayū be – Pedro o'e.

³³ Iboap co buje jewawēwē'ukayū yoboğayū itakoma jījā o'e ip Jesus emumujuyū kay. Yaokaat ojuj ip.

³⁴ Gebuje ağokatkat o'āy—jewawēwē'ukat yoboğat. O'jekawēn jebureyū eju. Ixe Fariseu osunuy. Moisés ekawēn imutaybitbin'uk ip osodop Fariseuyū. Ixe butet Gamaliel i osunuy. Ya'ōbuixi jījā osunuy soat xe jeka watwat xe. Imēn o'jekawēn jebureyū be.

– Taupuyū – io'e. – Koam puk ip ağıjēm – io'e.
– Ga'a acewawē – io'e.

Jesus emumujuyū o'ğujēm ip jewewāwā ap'a bewi. ³⁵ Gamaliel jebureyū o'yawē.

– Israel naxeğebitbiyū – io'e. – Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay – io'e. – Eyday'em'um cuy epesop! Xipan cuy iteyū ağokatkayū epejukuk. Eyağuysan cuy epesop – io'e. ³⁶ – Kuy'ūm'ūm ma wara'at ağokatkat osunuy. Ibutet Teudas i osunuy. “Soat podi ma wa'ōbuixi,” i napa ma o'e'e warara'acat pe. Adeayū ceweju oekuku ip—400

beayū. Imēnpit wara'acat ixe Teudas o'yaoka. O'jepōgpōgpōg ixe a'õ kayayū. Soat oi'ũm ixe ekapikap – io'e.

37 — Gebuje wara'at agókatkat tak osunuy. Ibutet Judas i osunuy. Galiléia eipi bewiat osunuy. Wuyeipi kukayū jebekitkiyū o'guweğün ixeyū kabia dağ. Ade oeku ip ixe Judas eju. Ixe Judas'um tak oe'ū. O'jepōgpōgpōg ip ixe a'õ kayayū. Soat oi'ũm ixe ekapikap – io'e.

38 — Gasū dak imēn ma. Ka'ũmā ma juy ace'e iteyū agókatkayū be. Ijodiat a'õbi jekukum pima, soat iteyū e'ead tak i'ũm. **39** Deus a'õbi jekukum pima bit, iteyū e'ead mu'um pa'ore wuywebe – io'e. — Iteyū e'ead mu'um pin pima, Deus eju kuka jewaokakam ace – io'e Gamaliel. Gamaliel ekawēn kay o'e ip jewewāwā'ukayū yobogayū. **40** Waram Jesus emumujujuū o'gudocat ip. Sorarayū be ip o'yukxabiokakaat ixee muğēğēm.

— Jesus cuy epeğuwēn ġu warara'acat pe – io'e ip cebe ip.

Waram o'gujēm ip jexewi.

41 Ibocewi Jesus emumujujuū o'jēm jewewāwā'ukayū yobogayū xewi. Icokcok cīcā o'jēm ip.

— Deus xe ocekukpin cīcā – io'e ip jewewebe.

— Cedağ Deus xe ixeyū agókatkayū be oce'ukxabiokakaan. Ipiat ocesupi'ajo Jesus kay ocetabut puye – io'e ip.

42 Jesus o'guwēnuwēn ip adeayū be. “Jesus wuydaxijo am Deus emunaē,” i'e'e'uk osodop ip. Soat kabia Deus eju kawēnwēnap'a be imutaybitbin'uk osodop ip, jeduk'a be dak.

6

¹ Pūgpūg itabucayū'in o'jemāmāmā ip jebureyū kay. Jesus kayayū big ma oiacog. Soat ip Judeuyū osodop. Grego a'õm kawēnwēn'uk osodop ip pūgpūg ixeyū'in. Hebraico a'õm kawēnwēn'uk osodop ip warara'acayū. Ixeyū parakpe osodop ip itop'ūm e'ū'ibiyū tadaybotbocayū. Imēnpuye pūgpūg itabucayū'in o'jemāmāmā ip jebureyū kay.

— Oceusat ūmūm ġu ip ocewebe — io'e ip aoyū itop'ūm e'ū'ibiyū. — Jewewebe acā ip imu'ẽ'ẽ'ẽm — io'e ip.

— Dapxi eyju! Eywebe dak oceju iūmūm! — io'e ip warara'acayū bit.

² Imēnpuye Jesus emumujujuū soat itabucayū o'tomuwā je'awero am. O'je'awero ip. Doze beayū o'jekawēn warara'acayū eju—Jesus kay itabucayū eju.

— Oceju Deus ekawēn muwēnuwēn — io'e ip. — Ibo ma ocekapikap — io'e ip. — Xipat ġu ocewebe Deus ekawēn muwēnap epere am itop'ūm e'ū'ibiyū xat mu'ẽ'ẽ'ẽ — io'e ip. ³ — Imēnpuye, tapupuyū, 7 be agókatkayū'in ataē ixat mu'ẽ'ẽ'ẽ itop e'ū'ibiyū be — io'e ip. — Wuybadipyū'in cuy ataē—itabout cīcāayū—itaybit cīcāayū—Deus biōgbuk a'õkay jījāayū — io'e. — Ibiayū ma ataē — io'e. — Ijop ocekapikap oceğūm taē'ibiyū be. Ixeyū ma itop e'ū'ibiyū xat ġu'ẽ'ẽ'ẽ — io'e ip. ⁴ — Oceju bit soat em Deus eju kawēnwēn'uk ocesop — io'e. — Soat em ixe ekawēn imutaybitbin ocekuku — io'e ip.

⁵ Doze beayū ekawēn kay o'e ip soat itabucayū. Cekawēn tağ e ojuy ip.

Gebuje Jesus kay itabucayū 7 beayū o'taē. Ibūrū ma ibutet osodop ip—taē'ibiyū butet: Estêvão i,

Filipe i, Prócoro i, Nicanor i, Timom i, Pármenas i, Nicolau i. Estêvão Deus kay itabut cīcāat osunuy. Deus biōgbuk a'õ dağ jekuku'uk osunuy. Nicolau Antioquia ka bewiat osunuy. Judeu ģu osunuy. Deus kay Judeuyū etabucap puxim pit itabut osunuy. Ibūrū ma ip osodop taẽ'ibiyū.

⁶ Jesus kay itabucayū ixeyū 7 beayū o'tujowat Jesus emumujujyū kay—doze beayū kay. Jesus emumujujyū o'jekawēn Deus eju ixeyū beam—7 beayū beam. O'jewebumōg ip yabi jeje.

— Iteyū juy ixat ġu'ě'ě'ě itop e'ü'ibiyū be — io'e ip soat a'ōpiju.

⁷ Imēneju adeayū oitabun ip Jesus kay. Deus a'õ kay oitabun ip. Deus ekawēn tağ oekuku ip. Ade jījā Jerusalém ka beayū itabut o'e ip Jesus kay, ade Judeuyū epaÿū dak.

⁸ Estêvão wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oeku Deus a'ōbi. Adeayū o'gucoatcoan Deus a'ōbacaap kuğ puye. Deus Estêvão buywatwan osunuy. ⁹ Pūğpūğayū bit Estêvão o'jomuymuy jījā Judeuyū'in. Ixeyū Judeuyū je'aweroro'uk ip osodop je'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Ce'aweroroap'a butet jekupinap tağ jekuku'ukayū e'aweroroap'a i osunuy. Cirene ka bewi osodop ip ixeyū Judeuyū, Alexandria ka bewi dak. Cilícia eipi bewi ip osodop, Ásia eipi bewi dak. Estêvão a'ōxik o'e ip iğ'o'a be. ¹⁰ Deus biōgbuk pit Estêvão mukūyjojom osunuy. Imēnpuye ya'ōxik pa'ore ip osodop. ¹¹ Imēnpuye ya'ōxik ojuyayū dinheiro o'ğūm warara'acat pe napaap muwēğapteim—Estêvão awēğ mukērērēnapteim.

— “Estêvão cūg' ūma wuybadipyū mutaybitbin,” i juy epe'e napa ma — io'e. — “Estêvão Deus muy-muy,” i juy epe'e napa ma — io'e ip cebe ip.

¹² Imēnpuye ixeyū napapa'ukayū Estêvão awēg o'yawēgmukērērēn soat a'ōpiju. Ya'ōxik ojuyayū adeayū o'gutakomān Estêvão kay. Judeuyū kukukayū o'gutakomān ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

Soat ixeyū o'ju Estêvão kay. Estêvão o'jat ip. O'tujowat ip jewawēwē'ukayū yobogayū etabutpe. ¹³ Napapa'ukayū dak o'tujowat ip. Estêvão a'ō o'ya'ōdada jījā ip.

— Soat em teku Deus eju kawēnwēnap'a muy-muy—ikērēat kuğ ğu iat'a muymuy — io'e ip napa ma. — Soat em teku Moisés ekawēn mupubutbun — io'e ip napa ma. ¹⁴— Cekawēn cuk adi oceya'ijo! “Jesus Deus eju kawēnwēnap'a ğu'üm yabogat'a. Nazaré ka bewiat iğ'o'a ğu'üm,” io'e ite napa ma — io'e ip napa ma. — “Moisés wuyawēwēap ekawēn ğuwarurun,” i juk adi o'e'e — io'e ip napa ma. Estêvão a'ō o'ya'ōdada jījā ip.

¹⁵ Jewawēwē'ukayū yobogayū o'jeak Estêvão kay ğebuje bit. Estêvão dopa Deus ekawēn tojotjot'ukat topa jo'i o'e. Imēn o'jojojo ip jewawēwēap'a beayū.

7

¹ — Icēm tu ixeyū e'em? — io'e pañyū kukukat Estêvão be.

² Estêvão o'jekawēn iboceayū be. Apēn Deus xipan je'ajojoyū'üm'üm kukuğ osunuy iap o'guwēn cebe ip.

— Okotkotyū, owa gógoyū, baybayū, wa'ō kay juy epesop — io'e. — Deus soat podi ma ya'ōbuyxi — io'e.
 — Soat podi ma idip — io'e. — Ixe o'jebapuk wuydalu'um kay—Abraão'um kay kuyje. O'jebapuk cekay Mesopotâmia eipi be bima. O'jebapuk cekay Hará ka be ajẽm awap. ³ “Ejẽm cuy eka bewi, ebadiyū xewi,” i mo a'gu o'e Abraão be Deus. “Ekam osukamubapuk'iat ka be juy eju,” i mo a'gu o'e. ⁴ Imēnpuye Abraão o'jẽm jeipi bewi—Mesopotâmia eipi bewi—Caldéia eipi bewi. Hará ka kay o'ju jenuy ām — Estêvão o'e.

— Guyjom Abraão ebay'um oe'ū. Ce'ū buje Deus Abraão o'gudot ijop ipi kay—wuyeipi kay. ⁵ Deus ipi o'gūm ġu Abraão be. Yopit tak o'gūm ġu ipi. Imēnpit “Soat ijop ipi eipim je'e,” i mo a'gu o'e Deus Abraão be. “E'ū buje enaxeğebitbit eipim je'e,” io'e. Deus iboam o'e Abraão be ipotpet'um pima — io'e.

⁶ — Deus imēn o'jekawēn Abraão eju. Deus o'e cebe:

Obure, warara'acat eipi be jeedop ip enaxeğebitbit, i. 400 koato jeedop ip ibo, i. Iboceayū warēmtaġ cīcā enaxeğebitbit jukuk, i. Enaxeğebitbit ġudadaybotbon ip, i. ⁷ Enaxeğebitbit ġupokupok ip yaoka am, i. Imēnpit ipiat osupi'ajoat warēmtaġ ixeyū kukayū be, i. Guyjom ibo eipi bewi je'jẽm ip enaxeğebitbit, i. Gebuje ijoce ma “Ēn xipat cīcā,” i je'e ip owebe, i mo a'gu o'e Deus Abraão be — io'e Estêvão.

⁸ — Deus waram o'jekawēn Abraão eju.

— Agókatkat'it'it epetaypu'ağobixeedakacat ikap'isum, i. Epetaypu'ağobixeedakacat “Oceju

Deus ebekitkit” i'e am soat pe warara'acat pe, i mo a'gu o'e Deus Abraão be – io'e Estêvão.

— Guyjom Isaque o'kap—Abraão ipot. 8 kabia bima ikap'isuat o'taypu'ağobixeedakat Deus a'obi. Isaque yaypan puje o'jewebumūn. Guyjom ixe ipot o'kap. Ibutet Jacó i osunuy – io'e Estêvão adeayū be.

— Jacó ipotpoyū ade osunuy. Doze be osodop ip ipotpoyū. Ixeyū doze beayū Judeuyū dobuyū'üm'üm osodop ip. Wuyeipi kukukayū osodop ip – io'e Estêvão.

⁹ — José Jacó ipotpoyū'in osunuy. Iwağoyū itabutkarey jījā o'e ip jekitpit kay—José kay. José o'teida ip Egito eipi kay cuayū be dinheiro bu am – io'e.

— Ibocewi José o'tujowat ip Egito eipi be teihem ģu kapik am – io'e. — Teihem ģu kapikpik'uk osunuy Egito eipi kukukat peam—Faraó beam.

— Soat em Deus osunuy ağ José kay. ¹⁰ Deus José buywatwat'uk osunuy ipiatpi'ajojom ma a'gu. José itaybit cīcāan o'e Faraó xe, Deus ixe o'ğutaybitbin puye. Imēnpuye Faraó José kay jījā o'e. “Gasū ẽn tak Egito eipi kukukan ecesūy oweju,” io'e Faraó José be. “Oduk'a kukukan tak ecesūy,” io'e cebe – io'e Estêvão.

¹¹ — Guyjom Egito eipi dağayū jexat o'jokudada jījā, Canaã eipi dağayū dak. Ka'ümğu ixat osodop Egito eipi dağ, Canaã eipi dağ tak. Soat kaka dağ ire oekuku ip. Ixat tobuxik pa'ore o'e ip wuydobuyū'üm'üm, oi'üm puye – io'e.

¹² — Jacó o'jeküyjo tūmūntata kake Egito eipi be iam. Iboam jeküyjo buje jekpotpoyū o'ğuju iboce—wuydobuyū'üm'üm o'ğuju. Trigoda bu am

ip o'guju Egito eipi kay. Xepxep ekum o'ju ip trigoda bum. ¹³ José o'jebapuk jewaǵoyū kay xepxep em oeku ibima. “Ón eykitpit José,” io'e cebe ip. Faraó itaybit o'e ixeyūm—José waǵoyūm — Estêvão o'e.

¹⁴ — Imēneju José o'jewa'õmuju jebay be soat jewaǵoyū badipyū be dak. Ade osodop ip José badipyū—75 be osodop ip. “Epesot cuy Egito eipi be soat eyju,” io'e José cebe ip — io'e Estêvão.

¹⁵ — Soat ip o'ju Egito eipi kay. José ebay o'ju, soat iwaǵoyū dak. O'ju ip jebadipyū eju. Iboce osodop ip. Jacó'ūm oe'ū iboce. Soat Jacó'ūm ipotpoyū'ūm'ūm tak oe'ū'ū iboce. Oe'ū'ū ip wuydobuyū'ūm'ūm. ¹⁶ Ibocewi jebayū'ūm'ūm tao o'taodujowat ip jeka be taokot am ade koato kap puje. Wuydobubuyū'ūm'ūm tao o'taodujowat ip Jacó ka be—Siquém ka be Canaã eipi be. Kuy bima Abraão ibo eipi o'jat. Emor ipotpoyū xewi. Dinheiro o'gūm isurūğat cebe ip ipi deim. Ibo ka be wuydobubuyū'ūm'ūm tao o'taomōğ ip witabikūy be — io'e Estêvão.

¹⁷ — Egito eipi be bima wuydobubuyū'ūm'ūm ade jījā ip osodop—Judeuyū. Pūğ koato ǵu ip osodop Egito eipi be—ade koato. Gaxīn ma je'jēm ip Egito eipi bewi apēn Deus o'e Abraão be iap tağ. ¹⁸ Wara'acat Egito eipi kukukan o'e. Ixe ipi kukukat itaybit ǵu o'e José'ūm, kuy ma ixe'ūm oe'ū buye. Kuyjeayū mudadaybotbon cīcā o'e ip. ¹⁹ Kuyjeayū o'ǵuguǵukuku ip. Ipiat o'supi'ajojoat cīcā cebe ip. “Soat ikap'isusuayū epejomōğ akiju ce'ū ãm eyipotpoyū,” io'e kuyjeayū be Egito eipi kukukat. Imēn o'e wuydobuyū acogap puxim — io'e Estêvão.

20 Moisés o'kap ḡebuje. Idip cīcā osunuy. Ebapūg kaxi acā Moisés jexi xe osunuy. **21** Bekicat o'ḡujēm ip jeduk'a bewi. Imēnpit oe'ū ḡu – io'e.

— Imujēm puje Faraó daxit Moisés o'tobuxik—Egitō eipi kukukat taxit. O'tujoōm jeduk'a be. Moisés o'guaypan je'it muaypanap puxim. **22** Imēnpuye Moisés itaybit o'e soan. Egito eipi watwat o'ḡutaybitbitbin. Ya'ōbacaan o'e. Itaybit cīcāan o'e kawēn ām, soat muğē ām tak – io'e Estēvão.

23 — Moisés oajēm jebadipyū kay. Oajēm jebadipyū jo pin cīcā buye—Israel eipi watwat co pin cīcā buye. 40 koato osunuy.

24 — Egito eipi wat warēmtaksuğ Israel eipi bewiat o'jukuk yukpiwat ḡu ma'ḡu. Moisés o'jojojo ip. Jebadip kay itabotaidabotbot o'e. Egito eipi wat'ūm o'yaoka jebadip kay jeweik pin puye. **25** “Obadipyū itaybit Deus omudot tujujēm ām ip Egito eipi bewi iam,” io'e Moisés jewebe ma. Imēnpit ibadipyū itaybit ḡu o'e iboam – Estēvão o'e.

26 — Kuyaje Moisés o'ju waram jebadipyū jom. Xepxepayū o'tobuxik jebadipyū. Jewaokakam o'e ip. O'ju jewaokakaayū mubu'un am. “Tapupuyū, apēnpuye dak eyju jewaokakam—ibadipyū eyju!” io'e cebe ip. **27** Jebadip aokakaat pit Moisés o'ḡuwun. Ixe dak o'e Moisés pe: “Abu dak emudot ocekukukan?” i. “Abu dak emudot ‘Cūğ ḡu eyju jekukum’ i'e am ocewebe?” io'e Moisés pe. **28** “Kapusu Egito eipi wat eyaoka iat puxim tu ēn oaoka ojuy?” io'e Moisés pe. **29** Imēnpuye Moisés o'jenapōn Egito eipi bewi jaokaap puxim – io'e.

— Midiā eipi kay o'ju. Osunuy. O'jewebumūn iboceat eju. Koapat o'kap ipot. Guyjom wara'at o'kap ipot. Moisés 40 koato osunuy Midiā eipi be — Estēvão o'e.

³⁰ — Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk Moisés kay. Uk'a'ūmat pe osunuy co'a xe. Co'a butet Sinai'a i osunuy. Moisés tip'aroro'it'it o'jojojo. Tipsop o'e. O'tipik gu bit. ³¹ Imēnpuye Moisés itabēg o'e ijojom. “Ajo xe'e ijop?” io'e jewebe ma. O'ju cetēg ma xipan tip co am. Deus o'jekawēn ceweju tip'aroro'it'it pewi. ³² “Õn Deus,” io'e Moisés pe. “Edobuyū'ūm'ūm itabut osodop ip okay—Abraão, Isaque dak, Jacó dak,” io'e Deus cebe. Moisés ikarabakbak o'e jeparara pibun. Ibu'u o'e ijom iparara buye. ³³ Deus waram o'jekawēn ceweju. “Eyuk eju'uk ei bewi wa'ōbuyxi exe iap mubapuk am,” io'e Deus cebe. “Xipat cīcāatka mucakucağ ēn, òn ijoce buye,” io'e. ³⁴ “Egitō eipi watwat ikērēm cīcā webekitkit kug,” io'e. “Ipiatpi'ajojom cīcā ip. Imēnpuye je'ūhū'ūm cīcā ip. Wetaybit iboam,” io'e Deus. “Õn ma okop Egito eipi watwat xewi ixeyū dujujēm ām,” io'e. “Ga'a aju,” io'e. “Õn jemuju webekitkit tujujēm ām Egito eipi watwat xewi,” io'e Deus Moisés pe. Imēn Deus o'jekawēn Moisés eju — Estēvão o'e.

³⁵ — Deus Moisés o'guypit Egito eipi be. Moisés o'guypit ixe be jebekitkit tujujēm ām Egito eipi bewi—Judeuyū dujujēm ām. Deus ixe o'guypit jekawēn tojotjot'ukat ebapuk puje cekay tip'aroro'it'it pewi. Deus ma ixe o'guypit. Judeuyū bit ixe a'õ kay gu ip osodop. Judeuyū ma o'e Moisés pe: “Abu-dak emudot ocekukukan?”

i. “Abu-dak emudot ‘Cūg ġu eyju jekukum’ i'e am ocewebe?” io'e ip Moisés pe. Deus pit ixe o'jomuy Judeuyū kukukan, Egito eipi bewi Judeuyū dujujēmjēm'ukan tak – io'e Estēvāo.

³⁶ — Guyjom ixe Moisés wuywebe i'e ba'oreat o'ġubapukpuk Egito eipi be bima, tibog cīcāati mudeğ pima dak. Tibog cīcāati butet Tipakpekatı i osunuy. Ixe Moisés Judeuyū o'tujujēm Egito eipi bewi. Ade koato uk'a'ūmat tağ oekuku ip—40 koato. Wuywebe i'e ba'oreat o'ġubapukpuk iboce dak.

³⁷ — Ixe Moisés o'e Israel naxeğebitbiyū be: “Deus jekawēn muwēnuwēn'ukat ġudot eykay,” i. “Omudocap puxim ixe ġudot,” i. “Eybadipyū'in ġudot,” i.

³⁸ — Ixe Moisés Israel naxeğebitbiyū xe osunuy uk'a'ūmat pe. Israel naxeğebitbiyū o'je'awero ip Sinai'a etakobe. Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Moisés eju iğ'o'a jeje – io'e.

— Iğ'o'a be Moisés o'jekawēn wuydobuyū'ūm'ūm eju—Israel naxeğebitbit'ūm'ūm eju. Deus ekawēn o'ġuwēn cebe ip—wuyawēwēap ekawēn. Moisés iboap ekawēn o'ġubararak witadopa be topa'erūnat topa be ġuyjom ocetaybit am iboam – Estēvāo o'e.

³⁹ — Guyjom wuydobuyū'ūm'ūm oibu'un Moisés a'ō kay. Moisés kay'ūm cīcā ip o'e. Egito eipi kay jepit ojuy o'e ip. ⁴⁰ Imēnpuye o'jekawēn ip Arāo eju. O'jekawēn ip Moisés co'a jeje ibun pima.

— “Wuyedeusyūm cuy eğuğē,” io'e ip Arāo be. “Ixeyū je'ju wuywap Egito eipi kayate muba-puk am wuywebe,” io'e ip. “Poce paxi omuy Moisés—Egitō eipi bewi wuydujujēmat?” io'e ip.

“Ocetaybit ḡu poma paxi o'ju iam,” io'e ip Arāo be napa ma.

⁴¹ — Imēnpuye biopak'it'it co'iat o'ḡugē ip ourom. Ovelha o'yaoka ip imōg ām biopak'it'it co'iat wap “Teku Deus” i'e am. Petatam o'e ip jedeusbaro kuḡ puye, jemumugē kuḡ puye. Icokcok ip o'e. ⁴² Imēnpuye Deus ibu'u o'e cekay ip itabut ip biopak'it'it co'iat kay buye. Tūybe biopak'it'it co'iat Deus iān o'e ip. Tūybe kaxiepiat Deus iān o'e ip, kaxiamat tak, kasoptayū dak iān o'e ip. Deus kay wuyetabucap puxim itabut o'e ip ixeyū kay. Imēn cedag'ūm cīcā o'e Deus xe. Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup:

“Bekitkit, owebe ḡu ovelha ūmūm'uk epesop uk'a'ūmat pe bima—40 koato bima,” i'e'em Deus Israel naxegebitbit pe, i. “Eyedeusbaroyū be acā iūmūm'uk epesop—eyemumuḡē be acā,” i'e'em, i. ⁴³ “Ibiōgbuk epeḡugēḡē,” i'e'em, i. “ ‘Ocexe eyju acā deus,’ i epe'e napa ma cebe ip,” i'e'em Deus, i. “ ‘Ocetabut eykay,’ i epe'e'e,” i'e'em Deus, i. “Tūybe Moloque eyedeus iān epesop, Renfā dak,” i'e'em, i. “Moloque duk'a dujowatwan epekuku—torojo'a dujuwatwan—yaīcat'a dujowatwan,” i'e'em, i. “Moloque biōgbuk igo'a be osunuy,” i. “Tūybe kasopta jo'iat tak deus iān epesop,” i'e'em, i. “Renfā i kasopta jo'iat putet osunuy,” i'e'em, i. “Imēnpuye ipiat osupi'ajoat eywebe,” i'e'em, i. “Wūyat eipi kay jeymuju ñon,” i. “Ñon jeymuju Babilônia eipi wegūnat ka kay,” i. Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup – Estêvão o'e.

⁴⁴ — Uk'a'ūmat taḡ jekukum pima wuydobuyū'ūm'ūm Deus eju kawēnwēnap'a dujowat-

wan oekuku ip—ixee'a'a dujowatwan. Witadopa o'topadop igó'a be—xepxeptopa—topaerūnatopa. Deus ekawēn ibararak osodop ixe dopa be. Igó'a o'yamuğē ip apēn Deus o'e Moisés pe iap tağ — Estêvão o'e.

⁴⁵ — Moisés'üm e'ü buje Josué wuydobuyū'üm'üm kukukan o'e. Josuéyū Deus eju kawēnwēnap'a o'yadujujēm uk'a'ümat pewi torojo'a—ixee muğēğē'a. O'yadujuajēm ip Canaã eipi be. Judeu'ümayū osodop ip iboce yajēm puje ip. Deus ixeyū Judeu'ümayū o'gujēm ibo ipi bewi wuydobuyū'üm'üm top am. Deus eju kawēnwēnap'a o'yadujuajēm ip jeweju Canaã eipi be — io'e adeayū be.

⁴⁶ — Guyjom Davi o'e Deus pe: “Uk'a muy ojuy a'gu ñon eweju kawēnwēnap'am,” i — io'e. — Canaã eipi be bima Davi wuydobuyū'üm'üm kukukan o'e. Davi ikukpin cīcā osunuy Deus xe. Deus soat em idipat o'gudotdot cekay. Davi o'e: “Deus, uk'a muy ojuy a'gu ñon eweju kawēnwēnap'am,” i. “Jacó itabut osunuy ekay,” i. “Ñon tak wetabut ekay,” i. “Imēnpuye uk'a muy ojuy a'gu ñon—ewebeap'am,” i. Imēn Davi o'e Deus pe. ⁴⁷ Imēnpit Deus o'yamuyat Davi be gu. Davi gu Deus eju kawēnwēnap'a o'yamuy—ipot acā. Salomão o'yamuy. ⁴⁸ Deus pit uk'a be gu nuynuy—ijodiat emuamuy'a be gu. Ixe Deusat. Soat podi ma ya'õbacaat. Kabi be bit nuynuy. Deus imēn o'e jekawēn muwēnuwēn'ukayū ekawēn tağ:

⁴⁹ Kabi wabikbikap puxim, i'e'em Deus. Ipi wuimõğmõğap puxim, i'e'em. Soat kuğ ñon kabi beacat kuğ—ipi dağacat kuğ tak, io'e. Apëntak ijodiat emuamuy'a be oğuy? i.

50 Ön ma soat oğuğẽ. Ipi oğuğẽ, ipi dağacat tak, kabi dak, kabi beacat tak, i.

Imĕn Deus o'e ixeyū ekawēn tağ — Estêvão o'e.

51 — Tapupuyū, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — Estêvão o'e jebadipyū be. — Kūyjobit'üm cīcā eyju! — io'e. — Eybu'u jījā Deus ekawēn com. Deus kay itabut'üm co'i eyju. Eybu'u jījā Deus a'ō dağ eyku am. Eyebayū ekukuap puxim eyju dak jekukum. **52** Warēmtağ cīcā Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'jukukuk ip eyebayū. Ka'ūma ma ixeyū'in xipan ip o'jukuk! Pūğ tak ka'ūma. “Cūğ cīcāat omuyku,” io'e'e ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Imĕn o'e'e ip yajēm awap. Imĕn e'e'ukayū o'yaoka ip eyebayū — io'e Estêvão.

— Gasū ma ixe cūğ cīcāat epeğüm cekay itako-maayū be. Jesus i ixe butet. Ixe epesubamupaya korosa eju. **53** Kuy juk Deus ekawēn epeya'ijojo Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat pi bewi. Imĕnpit ya'ōkay'üm cīcā eyju — Estêvão o'e adeayū be, jebadipyū be.

54 Ya'ijo'ibiyū oitakomān Estêvão kay. Cekawēn co buje ip oitakomān. Yaoka pin o'e ip jetakoma pibun. **55** Estêvão bit Deus biōğbuk kuğ cīcā os-unuy. O'jeapūn kabi kay. Deus dipap o'jojojo. Jesus tak o'jojojo. Cūğ'i osunuy kabi be Deus xe soat kukukan. Estêvão o'jekawēn ixe jojom pima.

56 — Ak'i juy epe'e — io'e. — Kabi ikoce õn ijojom — io'e. — Soat wa gó jojom õn. Cūğ'i Deus xe soat kukukan — io'e.

57 Iboap co buje, ya'ijo'ibiyū biğ ma oitakomān cekay. O'jewāwā ip ya'ōberen.

— Ga'a ayaoka — io'e ip ya'ōberen.

O'jewa'opinomudipdip ip waram ya'ijoap puxim. Adedem ip o'jedau cekay. ⁵⁸ Kururuğ o'tujowat ip ikaboğatka eakiju. Jeekabek ip o'ju'uk'uk. O'jomõğ ip Saulo be imuxipan am. Ixe Saulo yaypañ'isuat osunuy. Estêvão o'yabuğ ip wita'am. ⁵⁹ Yabuğbuğ pima Estêvão o'jekawẽn Jesus eju.

— Okukukat Jesus, oje'ü — io'e. — Ekay ojot — io'e.

⁶⁰ O'jëg'aecõğcõğ. Waram o'jewâwâ ya'ôberen.

— Okukukat Jesus — io'e. — Ipiat cuy ece-supi'ajoat  u teyübiku wabuğbuğapteim — io'e Deus pe.

8

¹ Oe'ü. Saulo dak Estêvão aokaap ojuy.

² Xipat cĩcãayü Estêvão'üm jebit o'jomõğ witabiküy be—Jesus kay itabucayü. I'ümcocom cĩcã o'e ip.

O'jepõğpõğpõğ ip soat ka dağ Jesus kay itabucayü. Pûgpûğ ixeyü'in o'jepõğpõğpõğ ip Judeia eipi dağ. Warara'acayü ixeyü'in o'jepõğpõğpõğ ip Samaria eipi dağ. Jesus emumujuju bit o'jepõğpõğpõğ  u—doze beayü. Jerusalém ka be ip osodop.

³ Saulo dak Jesus kay itabucayü mu'üm ojuy oekuku. Taomün ãm õmõm'uk osunuy ixeyü duk'a be. A okatkayü o'taomünmün, aoyü dak. Daomünmünap'a be ip o' uõmõm. Saulo ipiat o'supi'ajoat cĩcã cebe ip. ⁴ Im npit Deus ekawẽn muw nuw n oekuku ip o'jepõğpõğ'iayü—Jerusalém ka bewiayü. Soat ka dağ ip oekuku Deus ekawẽn muw nuw n.

⁵ Jesus kay itabucayü Deus ekawẽn o' u nuw n Samaria eipi watwat pe. Filipe o'ju ikaboğatka be Samaria eipi beatka be. Ixe

o'jepō̄gpō̄gpō̄g'iayū'in osunuy. Ibo ka be Deus ekawēn o'guwēnuwēn.

— Deus Jesus o'taē soat taxijo am — io'e ibo ka watwat pe.

⁶ Ibo ka watwat itabut cīcā o'e ip Filipe a'ō kay—Deus a'ōbacaan wuywebe i'e ba'oreat o'gubapukpuk puye.

⁷ Ibiō̄gbuk kērēat o'gujēmjēm adeayū bewi. Ya'ōberen jewāwāwām o'jēm ip cebewi. Ade ijebit e'ū topibiyū dak o'gu'ada'ada. Ade taojere topibiyū dak o'gu'ada'ada. ⁸ Imēneju icokcok cīcā ip o'e ibo ka watwat. Itabut o'e ip Jesus kay.

⁹ Kuy bima Simāo kay itabut cīcā ip osodop ibo ka watwat. Ixe Simāo ya'ōbuyxiat osunuy adeayū xe, wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ wamoat puxim puye.

— Soat podi ma wa'ōbacaap kuğ ñn — io'e soat pe napa ma.

¹⁰ Imēnpuye tūybe teku ya'ōbaca jījā iān o'e ip. Soat Samaria eipi watwat itabut cīcā o'e Simāo kay—ya'ōbuyxiayū, tadaybotbocayū dak.

— Teku ya'ōbaca jījā, Deus ja'ōbacaap o'gūm cebe buye — io'e ip napa ma. — Teku Deus a'ōbi jekukum — io'e ip napa ma.

¹¹ Ade koato Simāo wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oekukuku ibo ka beayū etabutpe. Imēnpuye adeayū itabut o'e ip cekay.

¹² Gebuje Filipe Deus ekawēn o'guwēnuwēn ibo ka watwat pe—Simāo nuyapka watwat pe.

— Deus soat kukukan je'e — io'e cebe ip. Jesus Cristo o'guwēnuwēn cebe ip. Kawēn idipat o'guwēnuwēn. Imēnpuye itabut o'e ip Jesus kay. O'jewemubatisanat ip—ağokatkayū, aoyū dak.

13 Simão dak itabut o'e Jesus kay—wamo tūibit. O'jewemubatisanat. Filipe eju oeku. Filipe Deus a'ōbacaan wuywebe i'e ba'oreat o'ğubapukpuk adeayū etabutpe. Deus a'ōbacaap o'ğubapukpuk cebe ip. Simão iboap o'jojojo. Itabēğ cīcā o'e Filipe jojom.

14 Jesus emumujuju ū Jerusalém ka be osodop ip. Samaria eipi watwat awēğ o'yawēğtobuxik ip.

— Samaria eipi watwat itabut o'e Deus ekawēn kay — io'e ip.

Imēnpuye ixeyū Pedro o'ğuju Samaria eipi kay. João dak ip o'ğuju.

15 Pedroyū oajēm Samaria eipi watwat kay—Jesus kay itabucayū kay. O'jekawēn ip Deus eju.

— Ebiōğbuk cuy eğuōm cebe ip — io'e Deus pe,

16 ibiōğbuk oōm ģu buk cebe ip puye.

“Wuykukukat Jesus ebekit ñon ğasū” i'e am o'jewemubatisasaan ip. Imēnpit Deus biōğbuk oōm gu buk cebe ip.

17 Gebuje jebu o'subumōğ ip itabucayū abi jeje. Deus biōğbuk oōm cebe ip ġebuje bit. **18** Pedroyū ixeyū abi jeje jebu mōğ puje Deus biōğbuk oōm cebe ip iap o'jojojo Simão. Imēnpuye ixe Simão dinheiro ūm ojuy o'e Pedro be ibubabi bu ojuy.

19 — Ebubabi bu pin ñon — Simão o'e Pedro be. — Juku. Edinheirom — io'e cebe ip. — A'ōbacaap cuy eğüm owebe dak imēn e'e am — io'e. — Wetaybit pin Deus biōğbuk muōm ām wara'acat pe — io'e Pedro be.

20 Pedro itakoma o'e Simão kay. Ya'ǒpuruğ o'jede cebe.

— Tūybe Deus emumuūm ojat wedinheirom iān
 ēn e'em — io'e Simão be. — Deus cuy jemuju
 ipiat'ajojoap kay edinheiro kuğ! — io'e ya'ōpuruğ.
21 — Iba'ore ewebe kapik am Deus beam oceweju.
 Ikērēat kuğ ēn Deus xe. **22** Eguycūğ cuy eğuç,
 ikērēat kuğ puye — io'e cebe. — Ikērēat mu-
 jurūğrūğap cuy ecepere — io'e cebe. — “Ikērēat
 mujurūğ ojuy òn,” i juy ece Deus pe. “Ikērēat
 cuy eju'uk owebewi,” i juy ece cebe. Imēn e'e
 buje Deus ğebum ğu je'e apēn cuk adi ikērēat
 eğujurūğrūğ iap kay. **23** Ën pit etabutkarey jjā
 warara'acat kay. Ikērēat kay acā ēn — io'e Pedro
 ya'ōpuruğ Simão be.

24 Simão iparara o'e Pedro ekawēn co buje.

— Owebeam cuy ecekawēn Deus eju — Simão o'e.
 — Ecekawēn cuy ceweju owebe apēn cuk ece iap
 ebapukap puxim — io'e Pedroyū be.

— Ha'a. Ocekawēn cuy — io'e.

25 Pedroyū o'jepit Jerusalém ka kay. Deus
 ekawēn muwēnuwēn oekuku ip Samaria eipi wat-
 wat pe jeka kay jexexem pima—Jerusalém ka
 kay. Wuyukukat o'e'e iap muwēnuwēn oekuku
 ip, apēn cuk adi o'jebapuk cebe ip iap muwēnuwēn
 tak. Ade ka dag ip oekuku Samaria eipi dag. Ade
 ka watwat pe Deus ekawēn muwēnuwēn oekuku ip
 jexexem pima.

26 Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Filipe
 eju—kabi kadi wiat.

— Ecewemuxipan cuy — io'e. — Kaxietajoreğat
 ka kayat e dag cuy eju—Jerusalém ka bewiat e dag,
 Gaza ka kayat e dag. Ixe e uk'a'ümat tağ opop — io'e
 Filipe be.

— Hm hm — io'e. — Cum puk ñn — io'e.

²⁷ Dao ma o'ju. Ixe e dag̃ o'ju.

Etiópia eipi bewiat Deus ekawẽntup cocom oeku ixe e dag̃. Jepitpin o'e jeipi kay—Etiópia eipi kay. Ya'õbuyxi jijāat osunuy. Etiópia eipi kukukat buywatwat'ukat osunuy. Etiópia eipi kukukat ayacat osunuy. Ipi kukukat putet Candace i osunuy. Etiópia eipi kukukat edinheiro kukukat osunuy. Kuy bima o'ju Jerusalém ka be “En xipat cīcā oxe” i'e am Deus pe. ²⁸ Jepitpin o'e Jerusalém ka bewi. Jeipi kay jepitpin o'e—Etiópia eipi kay. Cavalo emumupuxikpuxik tag̃ oeku. Xik'i osunuy jabikbikap pe Deus ekawẽntup cocom ya'õberen. Kuyjeatup cocom oeku Deus ekawẽn muwēnuwẽn'ukat emudupmubararaktup cocom—Isaías emudupmubararaktup cocom.

²⁹ — Ixe ecarro juy etomuixik — Deus biõgbuk o'e Filipe be.

³⁰ Filipe o'jedau carro nomuju. Agokatkat a'õ o'ya'õjojo ya'õberen tupcocom puye. Isaías emudupmubararaktup cocom oeku.

— Ibapuk tu exe igodup ekawẽn? — io'e Filipe Etiópia eipi bewiat pe.

³¹ — Ka'ũma. Cekawẽn pa'arẽm oxe — io'e. — Apẽntak kuka cekawẽn pabuk o'e oxe? — io'e. — Kaka ñu omutaybinat ijoce — io'e. — Ejot cuy ijoma — io'e. — Eõm cuy wecarro be — io'e. — Xik'i abik oxe — io'e Filipe be.

³² Jesus muwẽgaptup cocom oeku. Imẽn e'em igo dup:

Yaoka am tujowan pima, ovelha wa ñu, i. Imẽnpuxim ixe dak o'tõn ñu, i. Mûg ma e'em

cordeiro jexeedap'uk'uğ pima, i. Imẽnpuxim ixe dak mûğ ma osunuy ikẽrẽm cĩcã ip o'jukuk pima, i. ³³ Warẽmtağ cĩcã ip o'jukuk, i. “Ikẽrẽat kuğ teku” io'e ip napa ma, i. Ka'ũma ma o'e “Ikẽrẽat kuğ ğu” i. O'jomuymuy jijā ip, i. Ipotpet ğu jeenuy, o'yaoka ip puye, i.

Imẽn e'em igó dup. Igó dup cocom oeku ixe Etiópia eipi bewiat.

³⁴ — Apẽgape ijop ibararakat ijudup pe? — io'e. — Abu-muwẽnuwẽn Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ijudup pe? — io'e. — Jewemuwẽnuwẽn tu? Wara'acat muwẽnuwẽn ğu xe'e? — io'e Filipe be.

³⁵ Filipe o'guküyjo mẽgapeku tedupeku ibararak opop iam. Kawẽn idipat o'guwẽn cebe. Jesus o'guwẽn cebe.

³⁶ Gebuje idibi o'tidobuxik ip e dağ cucum pima.

— Ak'i juy ece — io'e Etiópia eipi bewiat Filipe be. — Jodiku idibi! — io'e. — Cedağ tu ewebe omubatisaan? — io'e.

³⁷ — Jesus kay etabut pima, cedağ kuka o'e — io'e.

— Wetabut Jesus Cristo Deus ipot iap kay — io'e.

³⁸ Etiópia eipi bewiat jecarro o'guycū. O'kop Filipe eju. O'kop ip idibi be. Filipe Etiópia eipi bewiat o'gubatisaan.

³⁹ Idibi bewi ceu buje ip Deus biõgbuk Filipe o'tujujẽm ibocewi. Imẽnpuye Etiópia eipi bewiat waram ğu Filipe o'jojojo. Inaka o'ju ma'guto e dağ jeka kay. Icokcok cĩcã osunuy. ⁴⁰ Filipe o'jebapuk Azoto ka be. Ibocewi puğ ka dağ ğu oeku—ade ka dağ. Kawẽn idipat muwẽnuwẽn oekuku soat kaka dağ. Cesaréia ka be o'ju ibocewi.

9

¹ Saulo o'ju Judeuyū epaīyū kukukat kay, itakoma jījā wuykukukat Jesus a'ōkayayū kay buye. Warēmtaḡ suykukukat Jesus a'ōkayayū kuḡ oekukuku. Taomūn ojuy ip oekukuku. Soat aokaka ojuy oekukuku. Imēnpuye o'ju Judeuyū epaīyū kukukat kay. O'jekawēn ceweju.

² — Cum ñon Damasco ka kay — io'e cebe. — Cartadup cuy etupūm owebe — io'e. — Damasco ka be bime otuptujowat Judeuyū e'aweroroap'a kukayū be—Deus eju kawēnwēnap'a kukayū be. Ixeyū aco'i Jesus a'ōkayayū ġubapuk owebe carta dup ūm puje — io'e. — Tobuxik puje otujupit ip ijoce Jerusalém ka be — io'e. — Ekay ip otujupit. Taomūnmūn ip otujupit—ağokatkayū, aoyū dak — Saulo o'e.

— Ha'a — io'e. — Eyju juy — io'e. — Imēn cuy ece — io'e.

³ Damasco ka kay Saulo o'ju. E daḡ pima Damasco ka tēḡ pima, dao ma kabi bewiat ekabia oikabia. Yakokoreren kabia jījā o'e. ⁴ Akoh! O'jeako. O'at ipi ju jeakoat pibun.

Gebuje wuykukukat o'jekawēn Saulo eju. Saulo kabi kadiwiat a'ō o'ya'ījojo.

— Saulo — io'e. — Apēnpuye ēn warēmtaḡ okug? — io'e—kabi beat o'e.

⁵ — Abu ēn tak, Kariwa? — io'e.

— Ekukukat Jesus ñon — io'e. — Warēmtaḡ ma ēn okug — io'e. — Ėn ma juk adi ipiat esupi'ajojoat owebe — io'e. ⁶ — E'āy — io'e Saulo be. — Ika bogatka be juy eōm. Iboka be bima, ağokatkat oğudot ekay. Apēn ēn em iam cuy jemukūyo — io'e wuykukukat. Imēn kabi beat o'jekawēn

Saulo eju. ⁷ Imēnpuye cewejuayū o'jecūcū jījā ip. O'jekōbidaekuğ ip jeparara pibun. Mūğ ma ip o'e. Kabi kadiwiat a'ō o'yañjojo ip. Imēnpit o'jojojo ġu ma ip. ⁸ Saulo o'āy ipi juwi. Wedak. O'jetaewedakwedak. Imēnpit ijojom ġu. Imēnpuye cewejuayū iba com ma o'tujowat Damasco ka be. ⁹ Ebapūğ kabia ibo ka be osunuy ijojom ġu. Jekōnkōn ġu osunuy, tikōnkōn ġu dak.

¹⁰ Wuyukukukat o'jebapuk Ananias kay cexeybi. Ananias Damasco ka be osunuy. Jesus kay itabut osunuy. Wuyukukukat o'jekawēn cebe cexeybi.

— Ananias — io'e.

— Ajo, okukukat? — io'e.

¹¹ — Uk'a ukpibubu dağ cuy eju—cūgat ka ukpibubu dağ — io'e. — Ağokatkat cuy ejokudada iboce—Tarso ka bewiat — io'e. — Ibutet Saulo i—io'e. — Judas duk'a kay juy eju — io'e. — Saulo omuy ixe duk'a be. Kawēnwēn oweju. ¹² Ixe juk ağokatkat o'jojojo jexeybi. Ixe ağokatkat putet Ananias i osunuy cexeybi — io'e. — Ananias o'jewebumōğ yajeje itada am iap o'jojojo jexeybi — io'e. — Soat iboap o'jojojo jexeybi — wuyukukukat o'e Ananias pe.

¹³ — Okukukat, odaobu'u — io'e. — Oparara oce. Obureyū kuy omukūyjo apēn ixe ağokatkat e'em iam — io'e. — “Saulo juk adi ipiat o'supi'ajojoat Jesus a'ōkayayū be—Jerusalém ka watwat pe,” i juk o'e ip owebe — io'e. ¹⁴ — “Ixe Paulo oajēm ijoce pañyū kukukayū a'ōbi,” i'e'em ip owebe — io'e Ananias. — “Ixe oajēm wuydaomūn ām—Jesus eju kawēnwēn'ukayū daomūn ām,” i'e'em ip owebe — io'e Ananias.

15 — Epararam ̄gu juy ēguy — io'e. — Eju juy cekay — wuyukukukat o'e. — Ӯn ma ixe Saulo otaē kapik am owebeam. Gaxin ma ixe omuwēn adeayū be—Judeu'ūmayū be, ipi kukukayū be dak, Judeuyū be dak — io'e. **16** — “Ӯn cuy ipiat ece-supi'ajo jījā ūn wekawēn muwēnuwēn puye,” i oce kuy cebe — wuyukukukat o'e Ananias pe.

17 Ananias o'ju Saulo kay. Judas duk'a be o'ju. Jay. Oajēm. Cereğ. Oōm. Jebu o'jebumōğ Saulo abi jeje.

— Tapu — io'e. — Ӯn okitpit — io'e. — Wuyukukukat a'ōbi ojot ekay — io'e. — Jesus o'jebapuk ekay ijop ka kay ajēm pima — io'e. — Ixe ma omudot ekay — io'e. — Waram etada am omudot. Deus biōgbuk muōm ūm ewebe omudot — io'e Saulo be.

18 Axima xee jo'iat dao ma o'jedu Saulo eta bewi. Cecoat put o'e. O'āy Saulo. O'jewemubatisaat “Jesus ebekit Ӯn ̄gasū” i'e am soat pe. **19** Jexat o'om o'e waram. Oibacan waram.

Saulo Jesus o'̄guwēnuwēn Damasco ka watwat pe. Ade kabia osunuy Damasco ka be. Warara'acayū xe osunuy Jesus a'ōkayayū xe. **20** Itabun'isum Jesus o'̄guwēnuwēn soat pe ibo ka watwat pe. Jesus o'̄guwēnuwēn Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be.

21 — Jesus Deus ipot — io'e'e'e soat pe. O'ya'̄ijojo'iayū yāguy'ūm o'e.

— Ite āgokatkat ̄gu xe'e juk adi Jesus a'ōkayayū taomūnmūn oekukuku? — io'e ip jewewebe. — Ite āgokatkat ̄gu xe'e juk adi ixeyū aoka ojuy oekukuku? — io'e ip jewewebe. — Itabucayū daomūn ūm ̄gu xe'e osodot ijoce? Pāyū kukukayū

kay wuydaomūnmūn wuydujupit am ġu xe'e osodot? – io'e ip.

— Ite ma burut – io'e ip.

²² Imēnpit Saulo Jesus o'ğuwēnuwēn cīcā Judeuyū be—Damasco ka watwat pe Deus biōgbuk a'ōbacaap kuğ puye.

— Icēmān Deus Jesus o'taē wuydaxijojo'ukan – io'e'e'e cebe ip.

Ibapug ip o'ğutaybitbin. Imēnpuye cede ba'ore o'e ip Judeuyū.

²³ Ade xet kap puje Judeuyū Saulo aoka ojuy o'e ip. O'je'awero ip.

— Apēn xe'e Saulo ayaoka? – io'e ip jewewebe.

²⁴ Saulo bit jaoka ojuy ip iap awēğ o'yawēğtobuxik. Judeuyū soat em ağ ma osodop ip ikaboğatka exīntabi be Saulo aokaap wiwim. Kabiam ip ağ ma osodop. Ixima be dak ip ağ ma. ²⁵ Imēnpuye Jesus a'ōkayayū Saulo o'ğukop ağoka ekorara bodi yaokaap puxim. Ixima be o'ğukop ip. Pağeiro'a bog pe o'ğukop ip. Saulo imēn o'jenapōn Damasco ka bewi.

²⁶ Saulo o'ju Jerusalém ka be warara'acayū kay—Jesus a'ōkayayū kay. Jay. Oajēm. Jesus a'ōkayayū eju ceku pin o'e. Inaka soat ip iparara o'e Saulo buxim. Tūybe warēmtağ ǵasū dak wuykuk iān o'e ip. Tūybe Saulo itabut ġu Jesus kay iān o'e ip. ²⁷ Barnabé bit Saulo o'tujowat Jesus emumujujū jom—doze beayū jom. Barnabé o'jekawēn Jesus emumujujū eju.

— Saulo wuykukukat o'jojojo Damasco ka kayate dağ – io'e cebe ip. — Wuykukukat o'jekawēn ceweju. Saulo ya'ōcam Jesus o'ğuwēnuwēn Damasco ka watwat pe – io'e.

²⁸ Imēneju Jesus a'ōkayayū iparara ġu o'e ip Saulo buxim.

Gebuje Saulo ya'ōcam wuyukukat o'guwēnuwēn Jerusalém ka watwat pe. Jesus a'ōkayayū eju oekukuku. ²⁹ O'guwēnuwēn Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū be. Ixeyū Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū Saulo a'ō o'ya'ōdada. Te'e ma ip Saulo aoka ojuy o'e. ³⁰ Jesus a'ōkayayū bit itaybit o'e Saulo aoka ojuy ip iam. Imēnpuye ip Saulo o'tujowat Cesaréia ka kay yaokaap puxim.

— Xipat eju am Tarso ka kay—aypanap ka kay—io'e ip Saulo be.

³¹ O'ju. Imēneju itabucayū kaykay am ip oibu'un itabut'ūmayū. Ipiat o'supi'ajoat ġu cebe ip. Kaba'ūm ip osodop Judéia eipi watwat, Galiléia eipi watwat tak, Samaria eipi watwat tak. Warēmtaġ itabucayū kukap o'jepere ip. Imēnpuye ip biġ ma oitabun Jesus kay. Deus a'ō daġ ip o'e jekukum. Deus biōgbuk ixeyū buywatwan osunuy. Imēnpuye tak ġu ip oitabun wuyukukat Jesus kay. Ade jijā ip oitabun.

³² Pedro oajēm Enéias kay. Soat ka daġ oekukuku. Jesus a'ōkayayū jojom oekukuku. Lida ka be dak o'ju Jesus a'ōkayayū jom. ³³ Enéias o'tobuxik iġo ka be. Enéias ibun po'i osodop jexexecap pe—oito koato bun, ijebit e'ū buye. Pedro o'ju cekay.

³⁴ — Enéias — io'e. — Jesus Cristo jemu'ada — io'e. — E'āy — io'e. — Exexecap cuy eğuxipan eduk'a be eju am — Pedro o'e cebe.

O'je'ada ġebuje bit Enéias. Xipat o'e. ³⁵ O'āy. Adeayū ijebit e'ū topibit o'jojojo—iboceayū—Sarona ka watwat, Lida ka

watwat tak. Imēnpuye kuyap jetabucap o'jepere ip. Wuykukukat Jesus kay acā oitabun ip.

³⁶ Jope ka be osunuy Jesus kay itabucat—ayacat. Ibutet Tabita i osunuy. Tabita Dorcas iape Grego a'ōm. Ixe soat em xipan warara'acat kukuk'uk osunuy. Xipat cīcā osunuy. Tadaybocayū buywat-wat'uk osunuy soat em. ³⁷ Ixe ayacat oiwātaxipin. Oi'ū. Imēnpuye itabucayū ixe'ūm jebit o'jowuy jebabin. Dorcas'ūm o'tujowat ip umat'abi be.

³⁸ Gebuje o'jekūyjo ip Pedro omuy Lida ka be iam. Lida ka Jope ka tēg ma o'sukadop. Xepxep agókatkat o'guju ip Lida ka be Pedro dakoy am. O'ju ip. Jay. Itabucayū oajēm Pedro kay.

— Ejot cuy oceweju — io'e ip Pedro be. — Oceka be juy aju—Jope ka be — io'e ip.

— Ga'a — io'e.

³⁹ Pedro o'ju ceweju ip. Oajēm Dorcas'ūm kay. Jesus kay itabucayū Pedro o'tujuu umat'abi be ce'ūat kay. Itop'ūm e'ū'ibiyū osodop ip igó'abi be ade—Dorcas'ūm pureyū. Wawa ip osodop i'ūmcocom. Jesay ip o'gubapuk Pedro be.

— Dorcas'ūm ijop o'joinūm owebe — io'e ip Pedro be.

⁴⁰ Pedro soat ip o'gujēm umat'abi bewi. O'jēm ip. O'jēg'aecōgcōg kawēn ām Deus eju. O'jekoreren ce'ūat kay.

— Tabita — io'e. — Aḡobucēğ ece — io'e ce'ūat pe.

Ce'ū topibit o'jetaewweak. Ak. O'jeak Pedro kay. O'je'agobucēğ. Oabik. Xik'i o'e. ⁴¹ Pedro ce'ū topibit o'subaixik.

— Kirik'āy'i — io'e.

O'gu'āy.

Gebuje Pedro warara'acayū o'tomuwā—Jesus kay itabucayū, itop'ūm e'ū'ibiyū dak.

— Epesot cuy ce'ū topibit com — io'e. — Waram o'jetait — io'e cebe ip.

⁴² Waram o'jetait iap awēg o'jeawēgēpōgpōg soat taḡ Jope ka watwat taḡ. Imēnpuye adeayū itabut o'e ip wuyukukat Jesus kay. ⁴³ Pedro Jope ka be osunuy ade kabia. Simão duk'a be osunuy. Simão ixee muğēğē'ukat osunuy.

10

¹ Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk Cornélio kay. Cornélio Cesaréia ka be osunuy. 100 be sorarayū kukukat osunuy. Itália eipi bewiayū osodop ip cesorarayū. ² Cornélio xipat cīcā osunuy Deus xe. Itabut osunuy Deus kay Judeu ġūn ma'gu. Ibadipyū dak itabut osodop ip Deus kay, soat tuk'a beayū. Ade dinheiro ūmūm'uk osunuy tadaybotbocayū be. Deus eju kawēnwēn'uk osunuy. ³ Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk Cornélio kay.

Katpuje o'jekawēn Cornélio eju—15 hora bima. Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jojojo. Cetēğ ma oajēm.

— Cornélio — io'e.

⁴ — Ajo, Kariwa? — io'e.

Ipararam o'jeak cekay.

— Ekawēn cocom Deus jekawēnwēn ēn ceweju bima — io'e Cornélio be. — Deus itaybit ebubut'in iūmūm'uk eğuy tada botbocayū be iam — io'e. — Imēnpuye Deus ġebum ekay — io'e.

⁵ — Gasū juy ebuywatwat'ukayū'in eğuju Jope ka be — io'e. — Ibo ka wat cuy etomuwā — io'e. — Pedro i ibutet. Ixe juy etomuwā — io'e. ⁶ — Simão

duk'a be omuy—ixeemuğege'ukat tuk'a be—tibog
cīcāati wābu beat'a be — io'e. — Ixe juy etomuwā
eduk'a be tot am — io'e.

⁷ Kabi kay Deus ekawēn tojotjot'ukat
epit puje, Cornélio ebapūğayū o'tomuwā
jebuywatwat'ukayū. Xepxep ixeyū'in jeduk'a
be kapikpik'ukayū osodop. Wara'at ixeyū'in
sorara osunuy. Sorara Deus kay itabucat osunuy.

⁸ Cornélio Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk
cebe iap o'guwēn cebe ip.

Iboap muwēn puje ip o'guju Jope ka be Pedro
dakoy am. Xerewun. Ebapūğayū o'ju—Cornélio
emumujuju. E bidase o'xet ip. Kuyaje o'ju ip.

⁹ Jope ka tēg o'e ip. Ijasūn ip pima Pedro jexey jo'iat
o'jojojo kaxicuğ.

Pedro o'jekawēn Deus eju. O'jeu uk'a abi
jeje kawēn ām ceweju. Uk'a abi yabicuğ ğu
o'yanuy—yapo ma. ¹⁰ Ire jījā o'e iboce. Cekōn
pin o'e. Uk'a beayū Pedro xat tatam pima, Pe-
dro jexey jo'iat o'jojojo. ¹¹ Paǵo boǵ kopkom
o'e kabi kadiwi. Paǵo boǵ o'jojojo Pedro jexey
jo'iat pe. Paǵo kabi kadiwi kopkom cekay iap
o'jojojo jexey jo'iat pe. Paǵo ierunboǵ cīcā o'e.
Ebadipdip abi eju yabikirikirik o'e. Ixe paǵo o'kop
cexe. ¹² Warēmtaksiğ osodop paǵo be—cūğcūğayū,
wurürüğayū dak, pupumayū dak.

¹³ Gebuje Deus o'jekawen Pedro eju jexeybi.

— Pedro — io'e. — Ixeyū juy eyaoka exan — io'e.
— Yaoka buje juy ejo'o — io'e.

¹⁴ — Ap! — io'e. — Ojo'o ğu, Kariwa — io'e. — Oxat
ğu bit teku! — io'e. — I'o pi beku ocexe—Judeuyū xe
— io'e. — Õn pit beku ojo'o ğu—pūğ em tak ka'ūma!
— io'e. — Gasū dak ojo'o ğu — Pedro o'e.

15 Deus waram o'jekawēn ceweju.

— Exan ma teyūku! — io'e. — Õn ma exan oğüm. Imēnpuye “Oxat ġu bit teku,” i'ūmġu juy ece owebe — io'e. — “I'o pi beku ocexe,” i'ūmġu juy ece owebe — io'e Pedro be. — Õn ma exan oğüm — io'e. — Imēnpuye i'o pi ġu exe — Deus o'e.

16 Ebapūğ em Deus imēn o'jekawēn Pedro eju. Paǵo o'jepa'ūm ibocewi. Waram o'jeu kabi kay.

17 Pedro o'jewaǵuyda jexey jo'iat kay.

— Apēn omutaybin ojuy o'e Deus? — io'e jewebe ma. — Apēğām iboap o'gubapuk owebe? — io'e jewebe ma.

Ebapūğayū oajēm Pedro nuyap'a kay Pedro ġebum pima jexey jo'iat kay. Cornélio emumujuyū oajēm.

18 — Pu'a be Simão Pedro omuy? — io'e ip.

Oajēm ip Simão nuyap'a exīntabi be.

— Ijoce du Simão Pedro omuy? — io'e ip uk'a beayū be.

19 Pedro uk'a abi jeje mabuk osunuy. Gebum mabuk osunuy jexey jo'iat kay.

Gebuje Deus biōgbuk o'jekawēn Pedro be.

— Ebapūğ aǵokatkayū eku-dadam—Judeu'ūmayū — io'e. — Oajēm ip enuyap'a be. **20** Ekop cuy ixeyū dopabe — io'e Pedro be. — Ceweju juy ip eju — io'e. — “Oju ġu xe'e ceweju ip?” i'ūmġu juy ece ewebe ma — io'e. — Õn ma ip oğuju edakoy am — io'e Pedro be.

21 O'kop. Ebapūğayū dobedem o'ju.

— Okudadam eyju — io'e. — Apēğām epesot ijoce? — io'e cebe ip.

22 — Cornélio ocemudot — io'e ip. — 100 be sorarayũ kukukat ixe. Ixe cūg cīcā Deus xe — io'e ip. — Itabut cīcā Deus kay. Ya'ōbuyxi soat xe Judeuyũ xe. Deus ekawẽn tojotjot'ukat mo a'gu o'jekawẽn Cornélio be—ocekukukat pe — io'e ip. — “Pedro juy etomuwã,” i mo a'gu o'e cebe — io'e ip. “Pedro juy jeedot eduk'a be,” i mo a'gu oe cebe — io'e ip. “Cekawẽn kay juy eya'ōpicūg egypt,” i mo a'gu o'e cebe — io'e ip Pedro be.

23 — Ha'a — io'e. — Epeõm cuy oceduk'a be — io'e. — Ijoce juy epexet — io'e.
— Ma — io'e ip.

O'xet ip igo'a be.

24 Kuyaje Pedro o'kop. O'jewemuxipan. O'ju Cornélio emumujuju y eju. Cornélio kay ip o'ju Cesaréia ka be. Wara'acayũ itabucayũ dak o'ju Pedro eju—Jopé ka watwat. Xet. E bidase ip o'xet. Kuyaje o'ju ip. Jay. Oajẽm ip Cesaréia ka be. Cornélio kuy jebadipyũ o'tomuwã jeduk'a be, jebureyũ dak. Pedro ajẽmap wiwim ip osodop. Pedroyũ oajẽm tuk'a be. Cornélio kay oajẽm.

25 Pedro õm pima, Cornélio o'ju cekay tobedeam. O'jēg'aecõgcõg Pedro wap. Tûybe Pedro Deus iãn o'e. **26** Dao ma Pedro Cornélio o'gu'ãy.

— Owap gu juy ecẽg'aecõgcõg — io'e. — E'ãy — io'e. — Deus gu õn—agókatkat acã — io'e.

27 Gebuje oõm ip tuk'a be kawẽnwẽn. Tuk'a beayũ adeayũ o'je'aweroro'iayũ Pedro o'jojo. Pedro o'jekawẽn ceweju ip.

28 — Oceju Judeuyũ — io'e. — Eyetaybit oceixe oce'aweropi Judeu'ũmat eju iam. Imẽnpit kapusu Deus mo a'gu wara'an ma omuküyjojo. “Cedağ gu ewebe 'Judeu'ũmat xipat gu' i'e am,” i mo a'gu

Deus o'e owebe – io'e. ²⁹ – Imēnpuye ojot eykay, Judeuyū ġu ma'ġu eyju. Eywebe onomuwā buje dao ma ojot – io'e. – Odaobu'u ġu wedot am eykay – io'e. – Apēğām eyju onomuwā? – Pedro o'e.

³⁰ Cornélio o'jekawēn Pedro eju.

– Tapu, kapusukuruy ijoce ma mo a'ġu oğuy ija'a be – io'e. – Katpujesū mo adi kawēnwēn oğuy Deus eju. Dao ma Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk okay—doti isopsepat kukat – io'e. ³¹ – O'jekawēn oweju. “Cornélio,” i mo a'ġu o'e owebe. “Ekawēn cocom Deus, jekawēnwēn ēn ceweju bima,” i mo a'ġu o'e owebe – io'e. – “Deus itaybit ebubut'in'in iūmūm'uk eğuy tadaybotbocayū be iam,” i mo a'ġu o'e owebe – io'e. ³² – “Ebuywatwat'ukayū'in cuy eğuju Jope ka be,” i mo a'ġu o'e owebe – io'e. – “Ağokatkat cuy etomuwā. Pedro i ibutet. Simāo duk'a be ixe omuy—ixee muğēğē'ukat tuk'a be—tibog cīcāati wābu beat'a be,” i mo a'ġu owebe – io'e. ³³ – Imēneju dao ma obuywatwat'ukat oğuju edakoy am – io'e. – Xipat cīcā ajēm okay – io'e. – Gasū soat wuyju ijoce Deus etabixe. Apēn Deus o'e ewebe iap cuy eğuwēn ocewebe. Soat cuy eğuwēn ocewebe – io'e Pedro be.

³⁴ Pedro o'jekawēn ceweju ip—Judeu'ūmayū eju.

– “Judeuyū kay acā ñon,” i'e'em ġu Deus. “Judeu'ūmayū kay ġu ñon,” i'e'em ġu Deus. Gasū bit wetaybit iboam – io'e. – Deus xipan soat kuğ ijodiat kuğ. Pūg tağ ma ip ikuğ – io'e. ³⁵ – Soat Deus a'ð dağ jekuku'ukayū cūg ma cexe—Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Deus bikuyap tağ jekuku'ukayū cūg ma cexe—soat ip – io'e.

36 Gasu Deus kawēn idipat o'gudot ocewebe—Judeuyū be — io'e. — “Jesus Cristo kay eyetabut puje wetakoma ġu oce eykay,” i'e'em Deus wuywebe. Ixe Jesus soat kukukat. **37** “Gasū bit epeyewemubatisasaan cuy ‘Waram ġu ikērēat oceğujurūğ’ i'e am eybureyū be,” io'e'e João Batista. Imēn o'e'e soat pe Judéia eipi watwat pe. Eyetaybit iboam — io'e.

38 — Deus Jesus o'taē. Nazaré ka be osunuyiat o'taē. Deus jebiōgbuk o'guōm cebe—Jesus pe. Ja'ōbacaap o'guōm cebe. Jesus soat ka dag oekukuku xipacat muğēğem wara'acat peam. Ibiōgbuk kērēat o'gujēmjēm Satanás a'ō kayayū bewi. Jesus imēn oekukuku soat em Deus a'ōbi jekukum puye — io'e. **39** — Apēn cuk adi Jesus o'e'e iap ocejojojo Judéia eipi dag jekukum pima, Jerusalém ka be bima dak — Pedro o'e.

— Judeuyū kukukayū ma Jesus o'subamupaya korosa be yaoka am. **40** Deus pit waram Jesus o'gutait — io'e. — Ebapūğ kabia ce'ūap. Xepxep xet kap puje, Deus Jesus o'gutait waram — io'e.

— Jesus waram o'jebapuk jewekay itabucayū kay. Deus a'ōbi o'jebapuk. **41** Waram itait puje Jesus o'jebapuk soat kay ġu—ocekay acā. Ocekay o'jebapuk kuy bima Deus ocenaē buye — io'e. — Deus cuk ocenaē ocewebe Jesus muwēn ãm itaybit'ūmayū be — io'e.

— Deus pe waram imutait puje, oceweju Jesus o'jekōn, o'tikōn tak. **42** “Kawēn idipat cuy epeğuwēnuwēn soat pe,” i mo a'ġu o'e Jesus ocewebe — io'e Pedro. — “ ‘Deus Jesus o'taē ixe be “Teyūku ikērēat kuğ Deus xe,” i'e am kūyjobit'ūmayū be. “Teyūku xipat Deus xe” i'e am

kūyjobicayū be,’ i juy epe'e soat pe,” i mo ağu o'e Deus ocewebe. “Imēn ixe je'e soat pe—itabēğayū be, ce'ū'ūayū be dak,’ i juy epe'e soat pe,” i mo ağu o'e ocewebe – io'e Pedro.

⁴³ – Kuyje dak Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū Jesus o'guwēnuwēn. “Agokatkat omuyku,” io'e ip kuyje. “Cekay eyetabut pima, ja'ōbi Deus ikērēat ju'uk eywebewi,” io'e'e'e ip. Kuyje Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū imēn o'e'e'e Jesus muwēnuwēn – Pedro o'e.

⁴⁴ Pedro kawēnwēn pima Deus biōğbuk o'kop Judeu'ūmayū kay.

Soat pe oōm—o'ya'ijojo'iayū be—Judeu'ūmayū be. ⁴⁵ Yağuy'üm cīcā ip o'e Judeuyū—Jesus kay itabucayū—Pedro ejuayū. Yağuy'üm ip o'e Deus jebiōğbuk o'guõm Judeu'ūmayū be buye. Tūybe wuywebe acā Deus jebiōğbuk ğuõm iān o'e ip. ⁴⁶ Ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn ip o'e Judeu'ūmayū.

– Deus, ēn xipat cīcā – io'e ip ya'ōba'arēmat'a'ōm. Judeuyū iboap o'ya'ijojo. Imēneju Pedro o'jekawēn jebureyū eju—Judeuyū eju.

⁴⁷ – Deus jebiōğbuk o'guõm cebe ip – io'e. – O'guõm cebe ip apēn cuk o'guõm wuywebe iap co'i – io'e. – Imēnpuye cedağ ğu du ocewebe ixeyū mubatisaan? – io'e. – Abu dak kuka o'e ocewebe “Cedağ ğu,” i? – Pedro o'e.

⁴⁸ O'jekawēn Judeu'ūmayū eju dak.

– Epeywemubatisaan cuy “Wuykukukat Jesus ebekitkit oceju ğasū bit” i'e am soat pe eybureyū be – io'e cebe ip.

O'jewemubatisaan ip.

– Ibun ma juy eğuy ocexe – io'e ip Pedroyū be.

Imēnpuye Pedroyū ibun osodop ip cexe ip.

11

¹ Judéia eipi watwat o'yawēgcoco ip—Jesus emumujuju. Warara'acayū dak o'yawēgcoco ip Jesus kay itabucayū. Judeu'ūmayū dak Deus ekawēn kay o'e iap awēg o'yawēgcoco ip. ² Pūgpūg Jesus a'ōkayayū'in iboap awēg kay ġu o'e ip—Judeuyū. Tūybe soat Jesus kay itabucayū juy jedaypu'aġobixeedakatkan iān o'e ip.

Jerusalém ka be Pedro ajēm puje ixeyū Judeuyū Pedro o'ġukorēm.

³ — Pedro, apēn mo ēn tak ece? — io'e ip.
— Apēnpuye mo ēn tak eōm Judeu'ūmat tuk'a be? — io'e ip. — Apēnpuye ēn tak mo ecekōn taypu'aġobixeedakat'ūmayū eju? — io'e ip Pedro be.

⁴ Gebuje Pedro apēn o'jebapuk cebe ip iap o'ġuwēn cebe ip.

— Mēnpuk, obureyū! — io'e. — Eya'ōpicūġcūġ puk! — io'e. ⁵ — Jope ka be bima kawēnwēn mo oce Deus eju. Wexey jo'iat ojojojo. Kabi kadi wi paġo boġ kopkom iap mo ojojojo wexey jo'iat pe — io'e.
— Okay kopkom o'e. Yabikirikirik o'e ebadipdip abi eju. ⁶ Xipan mo oceak cekay. Puca mo ojojojo—cūġcūġayū, wurūrūġayū dak, pupumayū dak, widayū dak. Soat ip i'opi wuyxe — Pedro o'e.

⁷ — Deus mo o'jekawēn oweju. “Pedro,” i mo o'e owebe. “Ixeyū juy eyaoka exan,” i mo o'e — io'e.

⁸ — “Ka'ūma, okukukat,” i mo oce cebe. “T'opi beku ocexe Judeuyū xe. Ojo'o ġu buk,” i mo oce cebe — io'e Pedro. ⁹ — Imēnpuye Deus waram o'jekawēn oweju. “Exat ma ijop,” i mo o'e. “T'opiat beku”

i'üm̄gu juy owebe,” i mo o'e owebe. “Õn ma exan oğum. Imēnpuye i'opi ġu ewebe,” i mo o'e owebe. **10** Ebapūğ em Deus imēn o'jekawēn oweju. Pa gó boğ waram o'jepa'um kabi kay – io'e.

11 — Gebuje ebapūğ agókatkayū oajēm ocesopiat'a kay. Cesaréia ka wat cuk ip o'guuat odakoy am. Cornélio i ibutet – io'e.

12 — Gebuje Deus biōgbuk o'jekawēn oweju – io'e. — “‘Oju xe'e Judeu'ümat eju?’ i'üm̄gu juy ece owebe,” i mo o'e owebe – io'e. — Imēnpuye oju ceweju ip – io'e.

— Cornélio duk'a kay oju—Judeu'ümat tuk'a kay – io'e. — Iboceayū dak o'ju ip oweju—6 beayū—Jope ka watwat – io'e. — Soat mo ocajēm Judeu'ümat tuk'a be—Cornélio duk'a be—omudocat tuk'a be – io'e.

13 — Cornélio mo apēn Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk jekay iap o'guwēn ocewebe: “Deus ekawēn tojotjot'ukat mo ojojojo,” i. “Cūğ'i mo oğuy oduk'a be,” i. “Ixé mo o'e owebe: ‘Ebuywat-wat'ukayū'in cuy eğuju Jope ka be,’ i,” i. “‘Simão Pedro juy etomuwā,’ i,” i. **14** “Ixé kawēn idipat ġuwēn eywebe,’ i,” i. “‘Kawēn idipat co buje, Deus jedaxijo—ebadipyū dak taxijo’ i,” i. Imēn Cornélio mo o'e ocewebe – Pedro o'e.

15 — Iboam Cornélio e buje, Jesus mo oğuwēn cebe ip—Judeu'ümayū be – io'e.

— Õn kawēnwēn pima Deus biōgbuk o'kop cekay ip—Judeu'ümayū kay. Cebe ip oōm. Apēn wuywebe oōm koap iap puxim oōm cebe ip. **16** Imēneju wuykukukat ekawēn kay mo ocegebu. Wuykukukat mo o'e wuywebe: “João idibi be imubatisasan oeku,” i. “Eywebe bit Deus biōgbuk

jeõm,” i mo o'e wuywebe – io'e Pedro. ¹⁷ — Deus ma jebiõgbuk o'guõm wuywebe wuykukukat Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Apẽn kuy bima mo o'guõm wuywebe iap co'i jebiõgbuk o'guõm cebe ip ẽgasü. Cedaõ osunuy Deus pe jebiõgbuk muõm ãm cebe ip. Imẽnpuye “Cedaõ gu Deus pe jebiõgbuk muõm ãm cebe,” i'umgu oce õn pit – Pedro o'e cebe ip.

¹⁸ Pedro a'ijo buje Jerusalém ka watwat o'jede gu Judeuyü. Pedro mukorẽmap o'jepere ip.

— Ka'umgu Deus co'iat xipacat! — io'e ip cebe.
— Judeu'umayü dak ikẽrẽat mujurũgrãgap epereap ojuy aco'i Deus – io'e ip. — Ibikuy aco'i ikẽrẽat uk am cebewi ip. Soat em Deus xe jeedop ip je'ũ buje – io'e ip. — Deus xipat cĩcã! — io'e ip.

¹⁹ Estêvão e'ũ buje o'jepõgpõgpõg ip itabucayü. O'jepõgpõgpõg ip warara'acayü ixeyü be ipiat o'supi'ajoat cĩcã buye. Põgpõg ixeyü'in wûy ma o'ju. Fenícia eipi be o'ju ip. Chipre eipi be dak, Antioquia ka be dak. Ade kaka daõ jekukum pima Jesus o'guwẽnuwẽn ip jajẽmapka watwat pe. Jesus o'guwẽnuwẽn ip Judeu'umayü be gu—Judeuyü be acã.

²⁰ Põgpõg ixeyü'in o'ju Antioquia ka kay. Chipre eipi be osodopiayü o'ju ip Antioquia ka kay, Cirene eipi be osodopiayü dak.

Gebuje kawẽn idipat o'guwẽnuwẽn ip Judeu'umayü be—Grego a'õm kawẽnwẽn'ukayü be.

— Jesus acã ocekukukat – io'e ip cebe ip.

²¹ Deus ip o'subuywatwan cĩcã wuykukukat Jesus muwẽnuwẽnayü. Imẽneju adeayü oibu'un ip jetabut am jedobuyü'um'um ekawẽn kay. Kuyap

jetabucap o'jepere ip. Wuyukukukat Jesus kay ip oitabun.

²² Gebuje Jesus kay itabucayū apēn Antioquia ka watwat itabut o'e iap awēg o'yawēgtobuxik ip—Jerusalém ka watwat.

— Ade Judeu'ūmayū itabut o'e Jesus kay—Antioquia ka watwat — io'e itaybicayū. Imēnpuye itabucayū kukukayū Barnabé o'guju Antioquia ka be. ²³⁻²⁴ Xipat cīcāat osunuy Barnabé. Soat em Deus biōgbuk a'ō dağ oekukuku. Wuyukukukat Jesus kay itabut cīcā osunuy.

Barnabé oajēm Antioquia ka be itabucayū kay—Jesus kayayū kay. Apēn cuk adi Deus xipacat o'gūm iboceayū be iap awēg tobuxik puje icokcok cīcā o'e. Soat ip o'gutaybitbin Deus ekawēn.

— Eyetabun cīcā juy epesop wuyukukukat Jesus kay! — io'e cebe ip. — Ya'ō dağ cuy epeku! Kūyjobin cuy epesop cekawēn kay — io'e cebe ip. Imēnpuye ade jījā oitabun wuyukukukat Jesus kay.

²⁵ Gebuje Barnabé Saulo o'takoy. Tarso ka be o'ju Saulo dakoy am. O'takoy. O'tobuxik. O'jekawēn ceweju.

— Ga'a acepit Antioquia ka be — io'e.

— Ga'a — io'e.

²⁶ O'jepit ip—Barnabé, Saulo dak. Pūg koato ibo ka be osodop ip. Je'aweroro'uk ip osodop itabucayū eju. Ade itabucayū mutaybitbin'uk ip osodop. Antioquia ka be bima soat em warara'acayū o'e: — Cristo ebekitkit — i Jesus kay itabucayū be.

²⁷ Pūgpūg Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū oajēm itabucayū kay—Antioquia ka beayū kay. Oajēm ip Barnabé Antioquia ka be bima, Saulo dak. Jerusalém ka bewi ip oajēm. O'je'awero ip

itabucayū eju. ²⁸ Pūg ixeyū'in o'jekawēn itabucayū eju. Ibutet Ágabo i osunuy. Deus biõgbuk ixe Ágabo o'gukūyjo apēn گuyjom je'bapuk iam. Imēnpuye o'jekawēn ceweju ip.

— Wuyrere jījā acesop! Wuyxat i'ũm soat ka dag — io'e cebe ip.

Cláudio ipi kukukan pima oireren ip apēn kuy bima Ágabo o'e iap tağ. ²⁹ O'je'awero ip Jesus kay itabucayū.

— Ga'a dinheiro aguju warara'acayū be—itabucayū be—Judéia eipi watwat pe — io'e ip jewewebe. — Irere ip jekukum — io'e ip.

³⁰ Imēn soat ip jedinheiro muxipanpan'uk osodop ikug pima. Imēnpuye Barnabé o'guju ip Saulo dak. O'guju ip dinheiro ûm ãm itabucayū kukukayū be—irereayū kukukayū be.

12

¹ Ixeyū ekabia be Herodes Judeuyū kukukat osunuy. Ixe ipiat o'supi'ajoat Jesus kay itabucayū be. ² Koap Tiago o'yaokaat pajam. Tiago'ûm oe'û—João waço'ûm. ³ Icokcok o'e ip Judeuyū o'yaokaat puye—itabut'ûmayū. Imēnpuye Herodes Pedro o'taomünat. O'taomünat Judeuyū petatam pima. Ixe epeta bima pão'a o'o'uk ip osodop—yamuyuhuhuaptõmtêm'ûmat'a.

⁴ Taomün puje Pedro o'guõmat daomünmünnap'a be.

— Peta kap puje Pedro oğujẽm گuto daomünmünnap'a bewi — Herodes o'e jewebe ma.
— Ixe ekawēn cuy oya'ijo soat etabut pe — io'e jewebe ma.

Sorarayū o'guju Pedro wiwi am. 16 be sorarayū o'guju. Ebadipdipayū iwiwim o'e kabia buje. Ebadipdipayū ġuto iwiwim o'e ip kaxicug. Ebadipdipayū ġuto iwiwim o'e ip katpuje. Ebadipdipayū ġuto iwiwim o'e ip ixima be. ⁵ Sorarayū ma xipan cīcā Pedro wiwim ip o'e cenapōnap puxim. Itabucayū bit kawēnwēn cīcā o'e ip Deus eju Pedro mujēm ām.

⁶ Herodes ma kajuk Pedro o'gujēm daomūnmūnap'a bewi kabia buje. Deus ekawēn tojotjot'ukat pit o'gujēm ixima be. Deus ekawēn tojotjot'ukat oajēm Pedro kay ixe exima be. Pedro ixet osunuy daomūnmūnap'a be. Ixet osunuy xepxep sorarayū pidase. Cem ibakirik osunuy correntebum. Sorara aġ osunuy daomūnmūnap'a exīntabi be—badiat exīntabi be. Wara'at tak kacūğ kadiat exīntabi be osunuy aġ. ⁷ Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk daomūnmūnap'a be. Dao ma oikabia. Jok. Pedro o'gujok jebum. O'guwurūğ.

⁸ — Daosuw! E'āy! — io'e cebe. — Ekop cuy okay! — io'e. O'jebuedu ipi ju Pedro bakirikpu—correntebu. Waram o'jekawēn Pedro eju Deus ekawēn tojotjot'ukat.

— Ekamixa juy eğuōm — io'e. — Eyuk cuy eğuōm — io'e cebe.

Pedro o'guōm.

— Eekabek cuy eğuōm — io'e. — Ejot cuy ono-muju — io'e cebe.

⁹ Gebuje o'jēm ip—Pedro, Deus ekawēn tojotjot'ukat tak. O'jēm ip ya bewi. Pedro o'jēm Deus ekawēn tojotjot'ukat nomuju. Kacūğ kay ip o'ju. Pedro itaybit ġu o'e apēn o'jebapuk okay iam. Tūybe wexeybi Deus ekawēn tojotjot'ukat cocom

õn iãn o'e. ¹⁰ O'kap ip koapayũ dēg sorarayũ dēg. Waram o'ju ip. ãmap sorarayũ dēg ip o'kap. Oajẽm ip kacûg kadiat ex̄intabi be. Yobōg c̄icã osunuy. Cem c̄icã osunuy. Icaat mūgẽgẽ osunuy. Ixe ex̄intabi kacûg kay wuyjẽmjẽmap ex̄intabi osunuy. Ixe ex̄intabi jekpiwa ma o'jewenomudip'uk. O'kap ip cedag. Kacûg pe ip o'jẽm. Uk'a ukpibubu dāg ip o'kap. Deus ekawẽn tojotjot'ukat Pedro o'suiwat. ¹¹ Pedro apẽn o'jebapuk cekay iam o'yaguysan ġebuje bit.

— Wetaybit ǵasū apẽn o'jebapuk okay iam — io'e jewebe ma. — Deus jekawẽn tojotjot'ukat o'ǵudot omujẽm ãm daomũnmũnap'a bewi — io'e jewebe ma. — Ixe omujẽm Herodes pe waokaap puxim — io'e. — Judeuyũ ma waoka ojuy. Deus pit odaxijo ixeyũ be waokaap puxim — io'e jewebe ma.

¹² Pedro o'ju Maria duk'a kay. Ixe Maria João Marcos xi osunuy. Ade Jesus kay itabucayũ awerom osodop ip ixe duk'a be. Deus eju kawẽnwẽn o'e ip.

— Daomũnmũnap'a bewi Pedro juy eǵujẽm — i'o'e'e ip Deus pe.

¹³ Pedro o'ju x̄intabi be. Tāgtagtag io'e x̄intabi be. O'tomuwã tomudip'ukan. Ayacat oajẽm x̄intabi be—yaypan'isuat. Rode i ibutet osunuy. Oajẽm abu tāgtagtag io'e iap co am. ¹⁴ Ixe yaypan'isuat itaybit o'e Pedro a'õm. Icokcok c̄icã o'e. X̄intabi o'tomudip'uk ǵu. Badi oõm jebureyũ mukûyjom—itabucayũ mukûyjom.

— Pedro omuy x̄intabi be — io'e cebe ip.

¹⁵ — Gujeat ǵu eku! — io'e ip. — Pedro ǵu eku. Adaodao ma ece — io'e ip.

— Pedro ma eku — io'e. — Wadaodao ̄gu. Pedro ma.

— Pedro ̄gu eku — io'e ip. — Pedro eju jekuku'ukat acā eku—Deus ekawēn tojotjot'ukat acā — io'e ip.

¹⁶ Pedro tātaḡtaḡ'i mabuk osunuy. Iōm pin o'e. Ibun pima acā x̄intabi o'tomudip'uk ip. Pedro o'jojojo ip. Itabēgbēg ip ijojom o'e.

— Pedro ma! — io'e ip.

Yāguybabī'ūm ip o'e. ¹⁷ Imēnpit Pedro jebum o'e wēgwēg'i ya'ōkareyap puxim.

Apēn Deus o'gūjēmat daomūnmūnap'a bewi iap o'gūwēn cebe ip Pedro.

— Deus omujēmap cuy epeguwēn Tiago be, warara'acayū be dak wuykitpitpiyū be—itabucayū be — io'e.

O'jēm ibocewi. Wara'at ka kay o'ju.

¹⁸ Kabia buje Pedro o'tobuxik ̄gu taomūnmūnyū wiwi'ukayū. Yāguybabī'ūm'ūm ip o'e Pedro ip o'tobuxik ̄gu ya be buye.

— Poma xe'e o'ju Pedro? — io'e ip. — O'jenapōn xe'e? — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Herodes Pedro o'gūdocat jewekay. Te'e ma jebuywatwat'ukayū o'gūju Pedro kudadam. Tobuxik pa'ore o'e ip.

Ibocewi Herodes o'jekawēn Pedro wiwim osodop'iyū be.

— Apēn Pedro o'jēm daomūnmūnap'a bewi? — io'e. Cede ba'ore o'e ip. Imēnpuye Herodes jebuywatwat'ukayū o'gūju Pedro wiwim osodop'iyū aokaan.

Herodes o'jēm Judéia eipi bewi. Cesaréia ka kay o'ju. Ibo ka be osunuy.

20 Herodes itakoma o'e Tiro ka watwat kay, Sidom ka watwat kay dak. Kuy bima Herodes ebekitkiyū ixat tujowatwat'uk ip osodop Tiro ka watwat xan, Sidom ka watwat xan tak, ixat'üm ip ika be buye. Gasū bit oibu'un ip ixat tujowat am Herodes itakoma buye. Imēneju Tiro ka watwat o'je'awero ip Sidom ka watwat eju. Ixeyū Herodes buywatwat'ukat purem o'e. Ibuywatwat'ukat putet Blasto i osunuy. Ya'õbuyxiat osunuy. O'ju ip Blasto kay. O'jekawēn ip Blasto eju.

— Ocebuywan cuy ece — io'e ip cebe. — Ecekawēn cuy Herodes eju ocewebeam — io'e ip. — Ocebikuy ixe be waram oceburem i'e am — io'e ip. O'jekawēn ceweju Herodes mudinap ojuy. Herodes tak kabia o'guwegūn jekawēn ām jebekitkiyū eju.

21 Ixe ekabia bima ade jījā iboceayū o'je'awero ip cekay. O'je'awero ip Herodes a'ijo am. Herodes jesay o'guõm—idip cīcāat. Oabik ipi kukukat abikbikap pe. Idip cīcāat pe oabik. O'jekawēn cīcā aweromayū be. Kawēnwēn pima aweromayū o'jewāwā ip ya'õberen.

22 — Agókatkat ū teku—oceweju kawēnwēnat—Deus acā! — i napa ma o'e ip.

Ixe Herodes jewexe ya'õbuyxi jījā.

— Deus ū õn. Deus kukap puxim ū juy epe'e okuğ — i'ümğu o'e. — Deus acā ya'õbuyxi—õn pit ka'ümä — i'ümğu o'e cebe ip.

23 Imēnpuye Deus ekawēn tojotjot'ukat Herodes o'guwātaxipin. Nasēğpu o'tünpu'o'o. Oe'ü.

24 Imēneju adeayū Deus ekawēn o'ya'ijojo ip. Soat kaka dağayū o'ya'ijojo ip.

25 Barnabé, Saulo dak dinheiro o'tujowat Jesus ebeikitkiyū be—Jerusalém ka beayū be.

13

1 Dinheiro ūm puje ip o'jepit Antioquia ka kay. João Marcos o'ju ceweju ip. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū osodop ip Antioquia ka be, Deus ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Ibūrū ma ibutet osodop ip: Barnabé, i. Simão i, Lúcio i, Manaém i, Saulo i. Ibūrū ma ibutet osodop ip. Simão xepxep putet osunuy. Wara'at ibutet Topayōn i osunuy. Lúcio Cirene ka bewiat osunuy. Manaém o'yaypan Herodes eju, Galiléia eipi kukukat eju.

2 Deus biōgbuk o'jekawēn ixeyū agókatkayū eju. Awerom ip osodop. Deus eju kawēnwēn pima, jekpiwan ma jewemurenuren pima dak, Deus biōgbuk o'jekawēn ceweju ip.

— Ón ma kuy Barnabé otaẽ kapik am owebeam, Saulo dak — io'e. — Imēnpuye ixeyū juy epeğujēm kapik am owebeam — io'e cebe ip.

3 Deus eju kawēnwēn pima, jewemurenuren pima dak, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū Barnabé o'gūjēm ibocewi, Saulo dak. O'jewebumōg ip Saulo abi jeje, Barnabé abi jeje dak. Imēn o'gūjēm ip Deus a'ōbi.

4-5 Imuju'ibiyū o'ju Chipre eipi kay—tip'aweroroboğ kay. Tip'aweroroboğ putet Chipre i osunuy. Saulo o'ju Barnabé eju. João Marcos o'ju ixeyū buywatwat'ukan. O'ju ip apēn Deus biōgbuk o'e cebe ip iap tağ. O'ju ip Selêucia ka dağ Chipre eipi kay cum pima. Selêucia ka tiboğcīcāati wābū osunuy. Oajēm ip.

Jay. Oõm ip kobexixi be Selêucia ka be bima. O'timudek ip kobexixi dağ. Oajẽm ip Salamina ka be—tip'aweroroboğ pe.

Iboce yajẽm puje Deus ekawẽn o'guwẽnuwẽn ip. Oõm ip Judeuyũ e'aweroroap'a be Deus eju kawẽnwẽnap'a be. Deus ekawẽn muwẽn ãm ip oõm. **6-8** Soat tip'aweroro dağ oekuku ip Deus ekawẽn muwẽnuwẽn. Pafos ka be ip oajẽm. Wamoat o'tobuxik ip ibo ka be. Wamoat putet Barjesus i osunuy. Barjesus xepxep ibutet osunuy. Wara'at ibutet Elimas i osunuy. Judeu osunuy wamoat. Ibukaypat osunuy. Ixe Barjesus tip'aweroroboğ watwat muğuykuku'uk osunuy.

— Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat õn — io'e'e cebe ip napa ma.

Ixe wamoat Sérgio Paulo eju osunuy—iecuğap eju. Sérgio Paulo itaybit cīcāt osunuy.

Gebuje Sérgio Paulo Barnabéyũ o'tomuwã. Deus ekawẽn co am o'tomuwã ip.

— Deus ekawẽn cuy eğuwẽn owebe — Sérgio Paulo o'e cebe ip.

Sérgio Paulo ma Deus ekawẽn co pin cīcā osunuy. Barjesus pit ibu'u o'e Sérgio Paulo be Deus ekawẽn coan. Imẽnpuye Barjesus Barnabéyũ awẽg o'yawẽgmukẽrẽrẽn. O'yawẽgmukẽrẽrẽn ibu'u jījā buye Sérgio Paulo be Jesus kay itabut am. Barjesus Sérgio Paulo mubu'un ojuy osunuy Jesus kay itabucap puxim.

9-12 Gebuje Saulo o'jeak cīcā wamoat kay—Barjesus kay. Kūyjobit cīcā o'e Deus biögbuk a'õ kay. Ya'õpuruğ o'jekawẽn Barjesus pe—wamoat pe.

— Satanás ebekit ñen — io'e. — Xipacat kay ñu ñen—pūg em tak ka'uma — io'e. — Wuy-muğuykukukum ñen — io'e. — Soat em ñen ikērēat mujurũgrūg — io'e. — Deus e ie cūg. Ñen pit wara'acayū mubu'u'un Deus e dağ cekuap puxim ip. Ñen ikērēat mujurũgrūgap epereperem ñu. Imēnpuye Deus ipiat supi'ajoat ewebe ñasū — io'e. — Deus jetamu'üm cuk adi ikērēat eñujurũgrūg iap teim. Ade kabia ñu eta'üm ecesüy pūgpūg ã — io'e wamoat pe—Barjesus pe.

Wamoat dao ma o'suta'üm. Wuyjojom ñu o'e. Warara'acat kudadam o'e jeba co am—jedujowat am. Imēneju iecuğap Sérgio Paulo oitabun Deus ekawēn kay.

Deus ekawēn imutaybitbin osodop ip Barnabéyū. Paulo xepxep ibutet osunuy—Saulo i, Paulo i dak. Paulo i ibutet osunuy Grego a'om. Saulo i ibutet osunuy Hebreu a'om. Sérgio Paulo wuykukukat ekawēn kay jijā osunuy.

¹³ Gebuje Paulo o'jēm Pafos ka bewi, cewejuayū dak. O'ju ip Perge ka kay Panfília eipi beatka kay. Kobexixi dağ ip o'ju.

Gebuje João Marcos o'jepit Jerusalém ka kay. Oibu'un Paulo eju, Barnabé eju dak. O'jeok cewejuwi ip.

¹⁴ Gebuje Paulo oajēm Antioquia ka kay, Barnabé dak. Ijop Antioquia ka Síria eipi be ñu osunuy—Pisídia eipi be osunuy.

Sábado bima o'ju ip Judeuyū e'aweroroap'a kay—Deus eju kawēnwēnap'a kay. Oabik ip.

¹⁵ Moisés ekawēntup o'tupcoco ip, Deus ekawēn

muwēnuwēn'ukayū ekawēntup tak. Uk'a kukukayū o'jekawēn Pauloyū eju.

— Ocebureyū — io'e. — Wuymucokcok am Deus ekawēn muwēn pin pima juy epeyekawēn — io'e ip.

¹⁶ Gebuje Paulo o'āy jekawēn ām. Wēgwēg'i o'e jebum igó'a beayū muymūg ām. O'jekawēn cebe ip.

— Tapupuyū — io'e. — Pūgpūg ey'in Israel naxegebitbit—Judeuyū. Warara'acayū Deus kay eyetabut Judeuyū etabucap puxim — io'e. —

Eya'ōpicūgcūg cuy wa'ō kay — io'e. ¹⁷ — Deus kuyjeayū o'taē wuy'in. Judeuyū ma o'taē jebek-itkiyūm. Wuyetabut ixe Deus kay — io'e. — Deus ip o'gu'acog cīcā Egito eipi be bima — io'e. — Xipan cīcā ip o'jukuk. Egito eipi bewi ip o'tujujēm, ya'ōbaca jījā buye. ¹⁸ Uk'a'ūmat tağ oekuku ip pūg koato āgu—40 koato bun. Deus yukpicege āgu bit ikug ip osunuy kūyjobit āgu ma'āgu ip. ¹⁹ Deus 7 be ipi watwat o'āgu'ūmu'ūm Canaā eipi watwat. Imu'ūm puje cebekitkit Canaā eipi o'jat jeipim — io'e.

²⁰ — Gebuje Deus ibimāmāmāayū ekawēn coco'ukayū o'jomuy kuyayū kukukan. Canaā eipi be osodop ip ade jījā koato—450 koato. Jekawēn muwēnuwēn'ukayū o'jomuy āgujom ixeyū mukūyjojo'ukayūm. ²¹ Samuel koap osunuy Deus ekawēn muwēnuwēn'ukan. Guyjom kuyjeayū o'e Deus pe: "Āgokatkat cuy ejomuy ocekkukan," i — io'e Paulo.

— Imēnpuye Deus Saulo o'jomuy Canaā eipi watwat kukukan kuyayū kukukan. Saulo Quis ipot osunuy. Ixe Benjamim diwat osunuy. Ixe Canaā eipi watwat kukukat osunuy 40 koato. ²² Deus

oibu'un Saulo be jebekitkiyū kukukan. Ixe o'ju'uk jebekitkit kukap puxim – io'e.

— Gebuje Deus Davi o'jomuy jebekitkit kukukan Saulo dieḡ. Davi Deus ebekitkit kukukat osunuy Deus bikuyap tağ. Deus imēn Davi o'guwēn:

Wetaybit Davi soat em obikuyap tağ jekukum iam, i. Ixe Jessé ipot wa'õ kay jekukum soat em ma, i.

23 Deus imēn Davi o'guwēn. Deus o'e kuyje:

Davi naxegebitbit oğuju eydaxijo am, i – io'e Paulo.

— Gebuje Deus Jesus o'guju Judeuyū daxijo am apēn cuk adi o'e'e'i iap tağ – io'e. — Jesus Davi naxegebit osunuy. **24** João Batista oajēm Jesus adeayū mutaybitbin awap. Imubatisasan oeku. Ixe João Batista o'e Judeuyū be: “Eyguycügcüg cuy epesop ikērēat kuğ puye,” i. “Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere,” i. “Epeywemubatisasaan cuy,” i.

25 — João jekapikap eperem pima, imēn o'e Judeuyū be: “Tüybe ën Deus emunaë iān eyju e'em owebe,” i. “Eyxe õn Deus emunaë,” i. “Eyemuwiwi ğu õn pit,” i. “Ya'obuyxi jījāat omuyku onomuju,” i. “Õn pit wa'obuyxi ğu,” i. “Cedağ ğu owebe we'atoro am suiuk muwekap am wa'obuyxi'üm puye,” i. João imēn o'e – io'e Paulo.

26 — Obureyū – io'e. — Pūgpūğ ey'in Abraão naxegebitbit. Warara'acat ey'in Judeuyū ğu. Inaka eyetabut Deus kay Judeuyū etabucap co'i – io'e. — Deus wuydaxijojoap awēğ o'yawēğmuwēn wuywebe – io'e. **27** — Imēnpit Jerusalém ka watwat itaybit ğu o'e Jesus wuydaxijojo'ukat iam. Ika kukukayū dak itaybit ğu o'e ip iboam.

Soat jebodoydoyap kabia be Judeuyū ya'ōberen tupcoco'uk ip osodop je'aweroroap'a—Deus ekawēnmuwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup. Soat Sábado bima ip tupcoco'uk osodop. Imēnpit itaybit ġu ip apēğape xe'e ijoptup ekawēn iam. "Jesus cuy je'ū ikērēat kug puye," io'e ip napa ma. Kuyje Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e'e iap tağ Jesus o'yaoka ip — io'e Paulo.

²⁸ — Ixeyū mo o'jekawēn Pilatos eju—iecugap eju. Jesus ikērēat o'jukuk ġu—pūğ em tak ka'ūma. Inaka "Jesus cuy eyaokaat," i mo o'e ip Pilatos pe. ²⁹ Imēn ibararak opop Deus ekawēn tup pe. Soan o'e'e ip Jesus pe apēn Deus emunaē jukuk ip iaptup ekawēn tağ. Apēn ip o'tupmubararak iap ekawēn tağ o'jebapuk ġasū — io'e.

— Iğodup ekawēn tağ soat ebapuk puje warara'acayū ma Jesus'ūm jebit mo o'ğukop korosa ejuwi. Witabikūy be adi o'jomōğ ip. ³⁰ Deus pit waram Jesus o'ğutait. O'ğuyu ce'ū'ūayū dopap pewi — io'e.

³¹ — Gebuje waram o'jetait'iat o'jojojo ip Jesus eju oekukuiayū. Ibun oeku ip ceweju—Galiléia eipi bewi ceweju o'jēm'iayū—Jerusalém ka kay ceweju o'ju'iayū. Ade kabia ceweju oeku ip waram o'jetait'iat eju — io'e.

— Gasū ixeyū ma icēmān Jesus muwēnuwēn Judeuyū be. O'jojojo ip iap muwēnuwēn ip ġasū. ³²⁻³³ Oceju dak kawēn idipat muwēnuwēn eywebe. "Waram wemunaē oğutait waram ce'ūap puxim," io'e Deus kuyje wuydobuyū'ūm'ūm pe. Gasū Jesus o'ğutait apēn cuk adi o'e'e'e iap tağ. Imēn e'em Deus ekawēntup—Salmodup—jebidododonaptup—xepxeptupatup:

“En okpot,” i'e'em Deus, i. “Gasū ñon ebay oce,” i'e'em Deus, i.

Imēn e'em Salmodup.

³⁴ — Kuyje Deus o'e: “Waram wemunaẽ ogutait waram ce'ūap puxim,” i. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

“Xipacat ogūm ewebe,” i juk adi oce Davi be, i. “Obu'u gu xipacat ūm ām ewebe,” i juk adi oce Davi be, i. Xipacat ogūm ewebe apēn cuk adi ocecece Davi be iap puxim, i.

³⁵ — Imēn e'em wara'atup pe jebibododon-aptup—Salmodup:

Wetaybit ekpot'ūm iwan gu ēn ierepap puxim iam, i. A'õ kay kūyjobit cīcāat iwan gu ēn, i.

Ixe imēn Jesus o'guwēn. Imēn e'em Salmodup – io'e. ³⁶ — Icēmān Davi'ūm oe'ū. Itabēg puje Deus ekawēn tağ oekukuku – io'e. — Icēmān Davi'ūm o'jomōg ip witabikūy be jedobuyū'ūm'ūm etaypi tēg. Davi'ūm ma oierrep. ³⁷ Jesus'ūm pit oierrep gu Deus waram o'gutait puye – io'e.

³⁸ — Obureyū – io'e. — Eyetaybin cuy epesop Deus ikērēat uk'uğ wuywebewi Jesus oe'ū buye iam. Ixe Jesus muwēnuwēn ñon eywebe. ³⁹ Moisés ekawēn tağ jekukum pima wuya'ōbaca gu juk adi ajop waram ikērēat kukap puxim. Jesus kay wuyetabut pima bit Deus ja'ōbacaap ūmūm wuywebe waram ikērēat kukap puxim – io'e.

⁴⁰⁻⁴¹ Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup—kuyayū emudup-mubararaktup:

Eyetabut'ūm cīcā eyju! i. Eybu'u jījā eyetabut am okay, i. Eyetabēgbēg cuy epesop! Epeap eyetabut'ūm puye, i. Ón Deus. Eywebe i'e ba'oreap

oğubapuk eyetabutpe, i. Iměnpit eyetabut'üm okay epe'e, i. Warara'acat pe eymuküyjo buje dak, eyetabut'üm okay epe'e, i.
Iměn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup – Paulo o'e.

– Eyday'em'um cuy epesop Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e iap tağ je'bapukap puxim eywebe – io'e cebe ip—Judeuyū be.

⁴² Je'aweroroap'a bewi Pauloyū jēm puje, Judeuyū o'jekawēn ceweju ip.

– Waram cuy epe'e ocemuküyjom iboam – io'e ip. – Wara'at Sábado juy ejot ġuto – io'e ip Judeuyū.

⁴³ Ce'awero epere buje tak ġu ip o'ju Pauloyū kay—Judeuyū, Judeu'ümayū dak—Judeuyū etabucap co'i Deus kayayū. Pauloyū o'jekawēn ceweju ip.

– Soat em ma Deus xipan wuykuğ – io'e ip. – Soat em cuy ġebum epesop iboap kay – io'e ip Pauloyū.

⁴⁴ Waram pimaat esábado tak ġu o'je'awero Deus ekawēn com iğō ka beayū.

⁴⁵ Adeayū e'aweroap tobuxik puje Judeuyū oitabutkarey Pauloyū kay. Paulo ip o'ya'ǒmuwarururun—Jesus kay itabut'ümayū. O'jomuymuy jījā ip.

⁴⁶ Gebuje Pauloyū iparara'üm cīcā o'jekawēn ceweju ip—Judeuyū eju.

– Cedağ osunuy ocewebe koam Deus ekawēn muwēn ām eywebe, eyju Judeuyū buye – io'e.

– Cekawēn kay ġu eyju bit – io'e. – Eybu'u Jesus pe eydaxijoan, eywebe ipiat'ajoap puxim – io'e. – Eybu'u eyağuyisum eyekuam – io'e.

– Iměnpuye warara'acat pe juy oceğuwēn Deus

ekawēn—Judeu'ūmayū be — io'e. ⁴⁷ — Imēgām Deus cuk ocemuju. Kuyje Isaísat Cristo o'guwēn. Imēn o'e:

Ôn cuk enaẽ wekawēn muwēn ām Judeu'ūmayū be, i. Kabia buje wuyetaybit wuyeku am, i. Imēnpuxim wekawēn co buje Judeu'ūmayū itaybit je'e apēn Deus soat taxijojom iam, i. Soat wekawēn kayayū otaxijo, i.

Imēn Deus o'e kuyje — io'e Paulo. — Imēnpuye Judeu'ūmayū be juy oceguwēn Deus ekawēn — Paulo o'e.

⁴⁸ Judeu'ūmayū icokcok cīcā ip o'e iboap co buje.

— Ka'ūmğu Deus ekawēn co'i xipat — io'e ip. Soat itabut o'e Jesus kay, jexe jenuy am Deus emunaęyū.

⁴⁹ Gebuje Jesus kay itabucayū wuyukukat ekawēn o'guwēnuwēn soat pe itaybit'ūmayū be. Soat ibo eipi dag oekuku ip wuyukukat ekawēn muwēnuwēn.

⁵⁰ Judeuyū oitakomān Pauloyū kay. O'jewawē ip agókatkayū eju—ibo ka kukukayū eju. Aoyū eju dak o'jewawē ip—ya'ōbuyxiayū eju. Ixeyū aoyū Deus a'ō kay ip osodop. Imēnpit itakoma ip o'e Pauloyū kay.

Pauloyū ip o'yawēgmukērērēn. Imēnpuye soat ip itakoma jījā o'e Pauloyū kay. Jeipi bewi ip o'gujēm. ⁵¹ O'jēm Pauloyū. Jesandália ip o'gupoypoy ibo ka bewi jejēm puje “Eyukpiwat Deus xe ocekawēn co pin'ūm puye” i'e am ibo ka watwat pe. ⁵² Itabucayū bit icokcok cīcā o'e—Antioquia ka beayū. Ibiōgbuk xipacat cebe ip osunuy.

14

¹ Icônio ka kay ip o'ju Pauloyũ. Oõm ip Judeuyũ e'aweroroap'a be—Deus eju kawẽn wẽnap'a be. Kawẽn idipat o'guwẽn ip iõgo'a be. Imẽnpuye tak ũgu ip oitabun Jesus kay—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak. ² Judeuyũ kukukayũ bit Pauloyũ o'yawẽgmukẽrẽrẽn—itabut'ũmayũ. O'yawẽgmukẽrẽrẽn ip Judeu'ũmayũ be cekayap puxim. Imẽnpuye itakoma o'e ip Pauloyũ kay Judeu'ũmayũ.

³ Gebuje Pauloyũ wuykukukat o'guwẽnuwẽn soat pe—Icônio ka watwat pe. Ibun cĩcã ip osodop ibo ka be. Pûg kabia ũgu ip osodop Icônio ka be, ade oitabun Jesus kay buye. Iparara'uma wuykukukat o'guwẽnuwẽn ip.

— Deus xipan soat kuõg wuykuõg — io'e'e ip. Wuywebe i'e ba'oreap o'gubapukpuk ip Deus a'õbi. Deus a'õbacaap o'gubapukpuk ip soat etabutpe. Deus ibo ka watwat o'gutabun Pauloyũ ekajwẽn kay.

— Paulo icẽmãñ e'em — io'e ip.

⁴ Imẽneju pûg tag ũgu o'e ip Icônio ka watwat—wara'at taõtagtaõg ma. Pûgpûg ixeyũ'in Judeuyũ kay ip o'e. Warara'acayũ bit Jesus emumujuyũ kay o'e.

⁵ Gebuje pûgpûg Icônio ka watwat o'jekawẽn jeka kukukayũ eju—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak.

— Ikẽrẽm cuy ip ajukuk. Ayabuõbug cuy ip wita'am — io'e ip.

⁶ Pauloyũ jaoka ojuyap o'yawẽgtobuxik. Imẽnpuye dao ma o'jẽm ip Icônio ka bewi. Wara'at ka kay ip o'ju. Listra ka kay ip o'ju Derbe ka kay dak, iõgo ka korerenatka kay dak. Ixeyũ ka Licaõnia eipi be

opop. ⁷ Kawēn idipat muwēnuwēn oekuku ip soat kaka dağ soat pe ya'ijo am.

⁸ Taokērēat kay Pauloyū oajēm. Taokērēat Listra ka be osunuy. Ikap'isum pin ma taokērē osunuy. Cexīgxīg pa'ore osunuy. ⁹ Soat Paulo o'e'eiap o'ya'ijojo. Paulo o'jeak cīcā cekay.

— Deus kay teku itabut jemu'adaam — Paulo o'e jewebe ma.

¹⁰ O'jekawēn taokērēat pe.

— E'āy — io'e. — Cūg'i ece — io'e ya'ōberen cebe. Taokērē tūbit o'āy. Xipan o'jexīgxīg. ¹¹ Paulo be imu'ada buje, o'jewāwā ip ya'ōberen Listra ka watwat.

— Deusyū o'kop wuykay! — io'e ip ja'ōm. — Agokatkayū jojo'i ip! — io'e ip jewewebe. Tūybe Pauloyū deusyū iān o'e ip. O'jewāwā ip Paulo a'ōm āu—ja'ōm ma.

¹² — Wuyedeus teku! — io'e ip napa ma. — Júpiter teku! — io'e ip Barnabé muwēnuwēn.

— Wuyedeus tedaku! — io'e ip napa ma. — Mercúrio teku! — io'e ip Paulo muwēnuwēn. Imēn o'e ip Paulo cekawēnxi buye. Listra ka watwat edeusbaro butet Júpiter i osunuy, Mercúrio i dak.

¹³ Ixeyū edeusbaro duk'a kukukat oajēm Pauloyū kay—Júpiter tuk'a kukukat. Biopak o'tujuajēm. Yaoka ojuy ip imupik am Pauloyū wap. Tūybe deus iān o'e ip. Tumūntitit o'tujuajēm biopak akārāsū eju titmukirik am Pauloyū ya'ōbuyxi cekay ip puye. O'tujuajēm ip aġoka ekorara exīntabi be. Júpiter tuk'a iboce o'yanuy. Tūybe teyūku wuyedeusyū iān o'e ip. ¹⁴ Apēn e

ojuy ip ocewebe iam jetaybin puje, yağuybabi'üm cīcā Pauloyū o'e.

— Tūybe oceju deusyū iān o'e ip — io'e Paulo jebure be—Barnabé be.

Jesay o'ğuwек ip jağuybabi'üm map mubapuk am ibo ka watwat pe.

Pauloyū o'jedau ajēmayū kay. O'jekawēn ceweju ip.

15 — Tapupuyū — io'e. — Imēn ġu juy epe'e ocewebe! — io'e. — Deus ġu oceju—ağokatkayū acā! — io'e. — Oceju dak eyjo'i ma — io'e. — Ocajēm ijoce kawēn idipat muwēn ām eywebe. Eymubu'un am eyedeusbaroyū kay ocajēm ijoce. Te'e ma eyetabut ixeyū kay — io'e ip Listra ka watwat pe. — Deusbaroyū kay eyetabucap cuy epeyepere! — io'e. — Deusat kay juy eyetabun epesop. Deusat soat em itait omuy. Ixe kay acā eyetabun cuy epesop — io'e. — Ixe kabi o'ğugē, ipi dak. Tiboğ cīcāati dak o'timugē. Ixe soat o'ğugē—kabi dağat, ipi dağat tak, tiboğ cīcāat dağat tak — i'e'em ip. **16** — Deus kuyjeayū o'jepere jekpiwan ma ip jeku am—Judeuyū, Judeu'ümayū dak — io'e. **17** — Imēnpit Deus xipacan e'e'uk osunuy soat peam ijodiat peam. Imēn õn soat podi ma xipat iam wuymutaybitbin. Ixe muba'at muajēmjēm kabi bewi wuywebe. Ixe kadai mu'aypapan wuywebe i'o am. Deus soat em wuyemukaypinput ūmūm wuywebe wuymucokcok am. Deus imēn xipan wuykuğ ibikuy wuywebe wuyetabut am cekay buye — io'e ip.

Imēn Paulo Listra ka watwat o'ğutaybin Deus ekawēn.

18 Listra ka watwat biopak aoka ojuy jījā tūybe Pauloyū deusyū iān o'e ip puye. Pauloyū bit o'gubu'un ip biopak aoka am.

19 Judeuyū oajēm Pauloyū kay—itabut'ūmayū. Oajēm ip Antioquia ka bewi, Icônio ka bewi dak. Listra ka be ip oajēm. Ade o'gubu'un ip Pauloyū kay. O'gutakomān ip cekay ip.

Imēnpuye Paulo o'yabuğbug ip yaokaap ojuy. Kururuğ Paulo o'tujujēm ip jeka bewi—Listra ka bewi. Kacūğpe o'jepere ip. Tūybe oe'ū iān o'e ip. **20** Paulo bit o'āy Jesus kay itabucayū cekay ce'awero buje. Waram oōm Listra ka be.

Kuyaje Paulo o'kop Derbe ka be Barnabé eju. **21** Kawēn idipat o'guwēnuwēn ip Derbe ka watwat pe. Imēnpuye tak ġu oitabun ip Jesus kay.

Gebuje o'jepit ip jedocap e dağ ma. Listra ka dağ ip o'jepit Icônio ka dağ tak, Antioquia ka dağ tak. **22** Jesus a'ōkayayū jojom ip o'jepit. Ixeyū a'ōmucanucan oekuku ip. Yawēwēm ip oekuku. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

- Jesus kay eyetabucap cuy epeyepere ġu — io'e.
- Jesus kay wuyetabut pima, warara'acat ipiat supi'ajoat wuywebe — io'e.

- Guyjom pit Deus xe acesop. Ixe soat kukukan pima, cexe ma acesop soat ya'ō kay kūyjobit pima — io'e cebe ip.

Paulo soat kaka dağ oeku Barnabé eju.

23 Ixeyū dak agokatkayū o'taē Jesus day itabucayū kukukayūm. Soat kaka dağwi o'taē ip. Jekpiwa ma o'jewemurun ip jekawēn ām Deus eju. Deus eju o'jekawēn ip o'taē'ibiyū beam. Imēn o'jekawēn ip Deus eju:

— Ocekukukat — io'e ip Jesus pe. — Iteyū āgokatkayū juy ejukuk xipan, ekay itabut ip puye — io'e ip Deus pe.

²⁴ O'kop ip Panffília eipi dāg, Pisídia eipi dāg tak.

²⁵ Gebuje waram Deus ekawēn o'guwēnuwēn ip Perge ka be. Atália ka dāg ip o'kop.

²⁶ Antioquia ka kay ip o'ju waram. Kobexixi dāg ip o'ju. Koap jejēmap ka be ip oajēm—Antioquia ka be.

— Xipan cuy ixeyū ejukuk kapikpīg pima—ekawēnmuwēnuwēn pima — i mo o'e itabucayū Deus pe ibo ka be koap cēm pima.

²⁷ Oajēm ip ma'guto Antioquia ka be jekapikap o'jepere ip puye. Paulo ekawēn co am o'je'awero ip soat Jesus a'ōkayayū.

Gebuje Paulo apēn Deus ixeyū buywatwanap o'guwēn cebe ip. Apēn soat kaka dāg oekuku ip iap o'guwēn.

— Deus juk adi oca'ōmucanucan osunuy Jesus muwēnuwēn pima — io'e. — Judeu'ūmayū be oce-muju jekawēn muwēn ām — io'e. — Tak ġu ip oitabun Jesus kay — io'e cebe ip.

²⁸ Ibo ka be osodop ip ūm kaxi. Jesus a'ōkayayū xe osodop ip ibun ma.

15

¹ Judeuyū o'ju Antioquia ka kay—Judéia eipi bewiayū. Oajēm ip.

Gebuje cedāg ġu Jesus kay itabucayū o'ġutaybin ip—Judeu'ūmayū o'ġutaybin ip.

— Moisés ekawēn tāg eye-daypu'āgobixeeditakat'ūm pima, Deus jeydaxijo ġu — io'e ip napa ma itabucayū be.

2 Imēneju Pauloyū o'jewa'ōxikxik cīcā ceweju ip Judéia eipi bewiacat eju. Imēnpuye Jesus a'ōkayayū itaybin pin o'e ip apēn ġu paxi cūg ma wuyxe iam.

— Acesuxeedakat tu Moisés ekawēn tağ? Acesuxeedakat ġu xe'e? — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye ip Paulo o'ġuju Jerusalém ka be, Barnabé dak, jebureyū dak.

— Jerusalém ka be juy epeju — io'e ip. — Epeju juy jekawēn ām Jesus emumujujyū eju—itabucayū kukukayū eju dak — io'e ip. — Epeyewawē juy ceweju ip. “Acesuxeedakat tu Moisés ekawēn tağ? Acesuxeedakat ġu xe'e?” i juy epe'e cebe ip — io'e ip.

3 Pauloyū o'jewemuwēn cebe ip. O'jēm ip Antioquia ka bewi.

O'ju ip itabucayū kukukayū kay. Cucum pima Fenícia eipi dağ o'kop ip, Samaria eipi dağ tak. Soat ka dağ o'je'awero ip itabucayū eju cucum pima.

— Ade jījā Judeu'ūmayū kuyap jetabucap o'jepere ip — io'e ip. — Jesus kay ip oitabun — Pauloyū o'e cebe ip.

Icokcok cīcā ip o'e itabucayū iboap awēğ tobuxik puje—Fenícia eipi watwat, Samaria eipi watwat tak.

4 Oajēm ip Jerusalém ka be. O'ju ip itabucayū kukukayū kay. Itabucayū kukukayū ip o'tobede, Jesus emumujujyū dak, wara'acayū itabucayū dak. Itabucayū kukukayū o'je'awero ip cexe.

Gebuje Paulo o'jekawēn cebe ip.

— Deus cuk adi ocebuywatwatn kawēn idipat muwēn ām — io'e. — Pūğ ġu Judeu'ūmat oitabun Jesus kay—ade jījā ma! — io'e Paulo.

⁵ Pūgpūg pit Fariseuyū o'āy Paulo mukorēm ām—Jesus kay itabucayū.

— Ixeyū dak cuy Moisés ekawēn tağ jeku, itabut ma'gu ip Jesus kay — io'e ip. — Jedaypu'ağobixeedakat cuy ip cekawēn tağ — io'e ip te'e ma. Imēnpuye Pauloyū o'jewa'ōxikxik cīcā Fariseuyū eju.

⁶ Gebuje Jesus emumujuuyū o'je'awero ip Jesus kay itabucayū kukukayū eju. O'jewawēwē jījā ip.

— Apēntak cedağ wuywebe Judeu'ūmayū mutaybit am Jesus kay itabun ip puje? — io'e ip jewewebe. — “Moisés ekawēn tağ cuy epeku,” i du ace'e cebe ip? Imēn ġu xe'e ace'e cebe ip? — io'e ip jewewebe.

⁷ O'jekawēn cīcā ip jeweweju jewemudin ām. Ibun cīcā ip o'jewa'ōxikxik wara'at tağtagtağ i'ead puxim.

Pedro o'jekawēn soat pe aweromayū be.

— Okitpitpityū — io'e. — Eya'ōpicūğcūğ cuy epe-sop wekawēn kay — io'e. — Kuy bima Deus onaē kawēn idipat muwēn ām Judeu'ūmayū be. Eyetaybit iboam — io'e. — Ixe mo omuju ibikuy osunuy ixeyū mutabut am jekay buye. ⁸ Deus itaybit apēn wuyju jewağuyguy iam — io'e.

— Ixe mo jebiōğbuk o'ğudot Judeu'ūmayū kay apēn wuykay o'ğudot iap co'i. Imēn Judeu'ūmayū kay dak òn iam wuymutaybitbin o'e Deus. ⁹ Soat ipi dağayū ibit ma Deus xe. Soat jewejojo'i ma ip cexe. Imēnpuye Deus ikērēat o'ju'uk Judeu'ūmayū bewi Jesus kay ip itabut puye. O'ju'uk apēn wuywebewi ikērēat o'ju'uk iap co'i — io'e. ¹⁰ — “Cedağ ġu Deus pe jebiōğbuk muõm ām cebe ip, Moisés ekawēn tağ ġu ip puye,” i du eyju

e'em? — Pedro o'e. — Iba'ore osunuy wuy-dobuyū'ūm'ūm pe ixe ekawēn tağ jeku am. Wuy-webe dak iba'ore. Iba'ore kuka o'e Judeu'ūmayū be dak. Imēnpuye "Moisés ekawēn tağ cuy epeku," i'ūmğu juy ace cebe ip—Jesus kay itabun'isuayū be. ¹¹ Wuykukukat Jesus wuydaxijojom cekay wuyetabut puye. Wuydaxijojom xipan wuykuğ puye. Imēnpuxim Judeu'ūmayū dak idaxijo itabun puje ip — Pedro o'e.

¹² Guyjom Pauloyū o'jekawēn aweromayū be.

— Deus mo ocemuju kawēn idipat muwēn ām Judeu'ūmayū be — io'e. — Deus a'ōbi juk adi wuy-webe i'e ba'oreat oceğubapukpuk soat etabutpe — io'e. — Deus soat podi ma ya'ōbaca iap juk adi oceğubapukpuk itabutpe ip — io'e ip aweromayū be. Soat ip mūğ osodop ya'ījojom.

¹³ Guyjom Tiago o'jekawēn aweromayū be.

— Okitpitpityū — io'e. — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wekawēn kay. ¹⁴ Simão Pedro ekawēn epeya'ījojo kuy — io'e. — Deus xipan Judeu'ūmayū kuğ iam wuymukūyjojo — io'e. — Deus Judeu'ūmayū o'taě itabut am jekay. Ixeyū dak o'taě jebekitkiyūm — io'e. ¹⁵ — Iboap o'jebapuk kuyayū ekawēn tağ—Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup ekawēn tağ — io'e. — Imēn e'em iboaptup:

¹⁶ “Ön Deus,” i. “Waram ocepit ya'at'ibit'a mudim am—Davi duk'a mudim am,” i. “Yadi-pat'am je'e ma'ğuto,” i. “Soat xe ijodiat xe wa'ōbuyxian oğuy apēn Davi ya'ōbuyxi os-unuy iap co'i,” i. “Obikuyap tağ jeku ip waram,” i. ¹⁷ “Soat kaka dağacat itabut je'e

okay Judeu'ũmayū," i. "Webekitkiyūm je'e ip," i. ¹⁸ Imēn wuykukukat e'em, i. Kuyje ma iboap o'guwēn, i.

Imēn e'em iboaptup – io'e Tiago. – Imēn cuk adi Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e'e Deus a'ōbi – Tiago o'e.

¹⁹ – "Imēnpuye Judeu'ũmayū kaykay ġu juy ajop," i ñon e'em – io'e Tiago. – "Jesus kay itabun'isuayū kaykay ġu juy ajop," i ñon e'em – Tiago o'e. – Iboam acā juy ace Judeu'ũmayū be—itabun'isuayū be:

²⁰ Deusbaroyū wap iēnmōg'ibitēn cuy epesuēn'o ġu, i. Wara'acat tayxi kaykay ġu juy epesop, wara'at itop kaykay ġu dak, i. Iēntoyteyatēn cuy epesuēn'o ġu, i. Puca doy juy epetoykōnkōn ġu, i.

Iboam acā juy ace Judeu'ũmayū be—itabun'isuayū be – Tiago o'e.

²¹ – Kuy bin ma opop Moisés ekawēn wuymutaybitbin'ukayū soat kaka dağ – io'e. – Gasū dak soat kaka dağ opop ip. Soat Sábado cekawēntup cocom ip wuy'eaweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Iboam acā juy ace cebe ip – Tiago o'e.

– Imēn cuy ace! – io'e ip aweromayū.

²²⁻²³ Soat ce'awero'ibiyū Tiago be jawēwēap kay ip o'e—soat Jesus emumujujuyū, soat itabucayū kukukayū dak, soat itabucayū dak.

Gebuje Jesus emumujujuyū cartadup o'tupmubararak itabucayū kukukayū. O'tupmubararak ip tup muju am warara'acayū awēaptum—itabucayū awēwēaptum—Antioquia ka watwat awēwēaptum. Xepxep aġokatkayū

o'guju ip cartadup tujowat am Antioquia ka watwat pe. Judas o'guju ip, Silas tak. Judas xepxep ibutet osunuy. Wara'at ibutet Barsabás i osunuy. Ixeyū xepxepayū ya'ōbuyxi ip osodop soat xe. Ixeyū xepxepayū cartadup o'tuptujowat Antioquia ka watwat pe. O'ju ip Paulo eju, Barnabé eju dak.

Cartadup imēn o'e:

Oceju Jesus emumujuyū, itabucayū kukukayū dak, wara'acat itabucayū dak, i. Ekyitpitpiyū oceju, i. Kato mujujum oceju soat pe eywebe Judeu'ūmayū be, i. Kato mujujum ocejū soat kaka dağacat pe—Antioquia ka watwat pe, Síria eipi watwat pe dak, i. ²⁴Kuy bima agókatkayū mo a'gu eyaguymubabi'ūm'ūm oce'in, i. Gasū eyetaybit ġu apēn oceku cedaġ iam, i. "Moisés ekawēn taġ eyedaypu'aġobixeedakat'ūm pima, Deus jeydax-ijo ġu," io'e ip napa ma eywebe, i. Oceju ġu mo a'gu ixeyū oceğuju eykay, i. Ja'ōbi ma mo a'gu ip o'ju eykay, i. ²⁵Imēnpuye juk a'gu oceje'awero pūġ taġ ma eyawē ām, i. Gasū xepxep agókatkayū oceta īmuju am eyjom, i. Ixeyū cum Barnabé eju, Paulo eju dak, i. ²⁶Pauloyū o'yaoka pin kuy bima, i. Inaka iparara'ūm ma wuykukukat Jesus Cristo muwēnuwēn oekuku ip, i. Imēnpuye ikukpin cīcā ip ocexe, i. ²⁷Xepxepayū oceğuju eykay—Judas, Silas tak, i. Ixeyū soat ġuwēn eywebe ġasū ocekawēn, i. ²⁸⁻²⁹Iboam acā oceju e'em eywebe: Deusbaroyū wap iēnmōġ'ibitēn cuy epesuēn'o ġu, i. Puca doy juy epetoykōnkōn ġu, i. Iēntoyteyatēn cuy epe-suēn'o ġu, i. Wara'at tayxi kaykay ġu juy epesop, wara'at itop kaykay ġu dak, i. Iboam acā juy oceju e'em eywebe, i. Iboap taġ jekukum pima, cedaġ

epiku. Eywātaxipipem ġu juy epesop. Ibūrū ma oceju e'em eywebe eyawēwēm, Deus biōgbuk tak eyawēwēm, i.

Imēn o'tupmubararak ip Judeu'ūmayū awēwēaptup itabucayū kukukayū Jerusalém ka be awerom pima.

30 Gebuje taē'ibiyū cartadup o'tuptujowat ip Antioquia ka watwat kay—itabucayū kay. Judas o'tuptujowat, Silas eju. O'ju ip Barnabé eju, Paulo eju dak.

Yajēm puje soat itabucayū o'tomuwā ip je'awero am.

31 Gebuje ip o'tupūm cebe ip. Itabucayū kukukayū ya'ōberen o'tupcoco soat pe ya'ījo am. Soat ip icokcok o'e ibodup ekawēn co buje.

32 Judas Silas tak itabucayū o'yawēwē. Antioquia ka watwat o'yawēwē ip. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū osodop ip. Deus ekawēn ip o'gutaybitbin. Imēnpuye biğ ma ip itabut o'e Jesus kay. Icokcok ip o'e jetabucap kug. Pūğ kabia ġu osodop ip Antioquia ka be.

33 Ibocewi o'jewemuwēn ip itabucayū be.

— Deus cuy xipan jeydujupit — itabucayū o'e cebe ip.

O'jepit ip Jerusalém ka be. Kuy bima o'guju'iayū kay ip o'jepit. **34** Imēnpit Silas o'jepit ġu.

— Ijoce ma oğuy — io'e. — Ocepit ġu juy — io'e.

35 Paulo dak Antioquia ka be osunuy, Barnabé dak. Wuykukukat ekawēn o'guwēnuwēn ip adeayū be. Jebureyū eju wuykukukat ekawēn o'guwēnuwēn ip.

36 Ibun'ūm pima Paulo o'jekawēn Barnabé eju.

— Ga'a juy acepit — io'e. — Soat kaka dağ cuy aju—kuy bima Deus ekawēn ağuwēnuwēn iap kaka dağ — io'e. — Wuynomukay juy acepit waram Jesus a'ōkayayū jom — io'e. — Ga'a acepit xipat paxi opop ip iam — io'e Barnabé be.

— Ga'a — io'e Barnabé.

³⁷ Barnabé ma João Marcos dujowat ojuy ceweju ip. ³⁸ Paulo bit ibu'u o'e tujowan.

— Oxe ma xipat ġu João Marcos ju am wuyweju — Paulo o'e. — Koap pima mo wuyiwat — io'e. — Panfília eipi be bima, o'jepit — io'e. — Wuyweju bit mo oibu'un Deus ekawēn muwēn ām — io'e. — Obu'u oce ikuğ — Paulo o'e.

³⁹ O'jewa'ōxikxik cīcā ip. Imēnpuye o'jeok ip jewejuwi oibu'un ikuğ puye.

Gebuje Barnabé João Marcos o'tujowat jeweju. Kobexixi be ip oōm. Tiboğ cīcāati o'timudek ip. Chipre eipi be ip o'ju—tip'awerorobog pe.

⁴⁰ Gebuje Paulo wara'at ma o'taē jeweju am. Silas o'taē jeweju am. Soat ikitpitpiyū o'jekawēn Deus eju cebeam ip—Antioquia ka watwat.

— Bay, xipan soat kug īn — io'e ip. — Iteyū xepxepayū juy ejukuk xipan — io'e ip Deus pe.

⁴¹ Paulo o'ju Silas eju. Síria eipi dağ oekuku ip, Cilícia eipi dağ tak. Deus ekawēn itabucayū mutaybitbin oekuku ip.

16

¹ Pauloyū o'ju Derbe ka be, Listra ka be dak. Listra ka be aġokatkat osunuy. Jesus a'ōkayat osunuy. Ibutet Timóteo i osunuy. Paulo o'ju Timóteo kay. Timóteo xi Judeu osunuy. Ixe ayacat Deus ekawēn kay itabut osunuy. Cebay Judeu

gu osunuy—Grego acā. ² Jesus a'ōkayayū Timóteo o'guwēn Paulo be—Listra ka watwat, Icônio ka watwat tak.

— Timóteo xipat cīcā — io'e ip Paulo be.

³ Timóteo dujowat ojuy o'e jeweju jebuywatwat'ukan Paulo. Koap Paulo Timóteo o'taypu'ağobixeedakat Judeuyū babi dağ, ade Judeuyū osodop ika kay ip cumiat ka be buye. Itaybit cīcā osodop ip Timóteo Judeu'ūmat ipot iam, taypu'ağobixeedakat'ūm iam tak ixeyū Judeuyū.

⁴ Gebuje Paulo o'ju Silas eju, Timóteo eju dak. Soat kaka dağ ip oekuku Jesus kay itabucayū jojom. Jerusalém ka watwat pe jawēwēap muwēnuwēn oekuku ip. Jesus emumujuyū be jawēwēap muwēnuwēn oekuku ip—itabucayū kukukayū be jawēwēap muwēnuwēn. Mēnku Judeu'ūmayū jekuku iap muwēnuwēn oekuku ip.

— Kūyjobin cuy epesop eyawēwēap ekawēn kay — io'e ip itabucayū be soat kaka watwat pe.

Soat kaka dağ oekuku ip imukūyjojom.

⁵ Imēneju big ma itabut o'e Jesus kay. Soat kabia warara'acayū oitabun Jesus kay.

⁶ Deus biōgbuk Pauloyū o'gujuat gu Ásia eipi be. O'gujuat gu ip iboce Deus ekawēn muwēn ām. Imēnpuye Frígia eipi dağ ip oekuku Galácia eipi dağ tak. Kapurūğ tağ ip oekuku.

⁷ Ibocewi oajēm ip Mísia eipi tēğ ma. Bitínia eipi be cu ojuy ip. Deus biōgbuk pit o'gujuat gu ip.

⁸ Imēnpuye Mísia eipi dağ o'timudek ip. Trôade ebikopap pe oajēm ip. Ibo ka tibog cīcāati xe osunuy.

⁹ Gebuje Paulo jexey jo'iat o'jojojo ixe exima. Trôade ka be bima o'jojojo. Ağokatkat o'jojojo jexey jo'iat pe. Macedônia eipi bewiat o'jojojo. Cûğ'i osunuy.

— Macedônia eipi kay juy ejot — io'e Paulo be jexey jo'iat pe. — Ocebuywan cuy ece — io'e Paulo be.

¹⁰ Paulo im  n jexey jo'iat o'jojojo.   n tak cuk Paulo xe o  guy Trôade ka be bima.   n Lucas—ijudup mubarararag  t. Macedônia eipi kay a'  gu cu ojuy ocejewa  guy Paulo exey jo'iat puye. Ocetaybit c  c   Deus cuk ocemuju Macedônia eipi kay kaw  n idipat muw  n   m iam.

¹¹ Gebuje kobexixi be oce  m. Ocej  m Trôade ka bewi. Tibog c  c  ati ocetimudek. Cûğ ma oceju tip'aweroro kay Samotr  cia eipi kay. Kuyaje oceju Ne  polis ebikopap kay.

¹² — Gebuje Filipos ka kay oceju. Filipos ka Macedônia eipi be opop. Ikabo  g c  c  ma o'sukadop. Wara'atka bodi ma ikabo  g o'sukadop—Macedônia eipi beatka bodi ma. C  esar ebekitkit ibo ka o'sukada Roma ka kukat ebekitkit.
¹³ Ağoka bewi ocej  m S  bado kabia.

Idibi w  b  n kay oceju.

— Judeuy  n aco'i kaw  nw  n Deus eju ijoce — i juk a'  gu oce'e.

Aoy  n awerom osodop ip iboce. Ocabik ma a'  gu separakpe ip—aweroay  n parakpe.

¹⁴ Gebuje Deus ekaw  n oce  guw  n cebe ip. Aycat iboce osunuy. Ibutet L  dia i osunuy. Tiatira ka bewiat osunuy. Pa  go idipat teidada'ukat osunuy. Deus kay itabucat osunuy. Deus Paulo ekaw  n o'  gubapuk L  dia be itabut c  c   i'e am. Im  npuye

itabut cīcā o'e Jesus kay. **15** O'jewemubatisanat "Jesus ebekit õn ġasū bit" i'e am soat pe. Lídia duk'a watwat tak o'jewemubatisanat ip, itabut puye. Lídia o'jekawēn ocewebe.

— Eyxē wuyukukat Jesus kay wetabut pima, oduk'a be juy epesop ġasū bit — io'e ocewebe. Imēnpuye Lídia duk'a be ocesop Filipos ka be bima.

16 Gebuje ayacat ocedopabijuk — yaypan'isuat — cekariwa be imudadaybot-bot'ibit. Deus eju Judeuyū kawēnwēn'uk osodop iap kay cum pima, ocedopabijuk. Ibiōgbuk kērēat kuğ osunuy jewebe. Ibiōgbuk kērēat a'ōbi yaypan'isuat apēn ġuyjom je'bapuk iap muwēnuwēn'uk osunuy adeayū be. Ağokatkayū yaypan'isuat kukayū osodop ip. Ade dinheiro bubum ip osodop apēn ġuyjom je'bapuk eykay iap muwēğap teim. Ixe yaypan'isuat ocedopabijuk. **17** Jewāwāwām oekuku ocenomuju soat kabia. O'jekawēn ocekawēn coco'ukayū be.

— Teyūku Deus a'ō kay kūyjobicayū — io'e'e'e. — Ixe Deus soat podi ma ya'ōbuyxiat — io'e'e'e. — Apēn wuyewedaxijo but iap muwēnuwēn wuywebe — io'e'e'e ya'ōberen ocekawēn coco'ukayū be.

18 Iboap muwēnuwēn oekuku ocedobatban yaypan'isuat. Wara'at kabia dak. Wara'at kabia dak. Ade kabia iboap muwēnuwēn oekuku ocenomuju. Imēnpuye Paulo yukoiceğēn o'e cekay. O'jekorepēn yaypan'isuat kay.

Gebuje Paulo o'jekawēn ibiōgbuk kērēat pe — yaypan'isuat peat pe.

— Ejēm cuy yaypan'isuat pewi — io'e. — "Ejēm cuy," i õn e'em ewebe Jesus a'ōbi — Paulo o'e.

Gebuje'isum ma o'jēm cebewi. Xipat o'e.

19 Cebewi ibiõgbuk kérēat cẽmap co buje, yaypan'isuat kukayũ oitakomän ip Paulo kay.

— Gasũ bit ixe ibiõgbuk kérēat a'õbi ãuwẽn ãu — io'e ip. — Abu dinheiro je'gum ocewebe ãgasũ bit? — io'e ip.

Pauloyũ o'jat ip. Akiju ip o'tujowat. Jeka kukukat topabe o'tujowat ip imuymuy am.

20 Gebuje o'jekawẽn ip jeka kukukayũ eju.

— Teyüku Judeuyü — io'e ip. — Wuyka watwat kaykay ip — io'e ip napa ma. — Iwaru ma ocemutaybitbin ip. Jebabim ip ocemutaybitbin — io'e ip.
21 — Cedag ãu iteyü e'ead taag wuyuku am, wuyu Roma ka kukukat ebekitkit puye — io'e ip napa ma.

22 Gebuje ibo ka watwat oitakomän ip Pauloyũ kay, imuymuy buje. Ika kukukayũ Pauloyũ eekabek o'guwekuwek ip.

— Epeyukxabimupokupoğ cuy daxadaypam — io'e ip.

23 O'yukxabimupokupok cĩcã ip. Daomũnmũnap'a be o'guõm.

— Ag cuy epesop cekay — io'e ip daomũnmũnap'a kukukat pe. — Epejowiwi juy ip ijẽmap puxim — io'e ip.

24 Iboap co buje ãmap'abi be Pauloyũ o'guõm igo'a kukukat. Badiat'abi be ip o'guõm, "Xipan cĩcã juy iteyü epejowiwi," i juk o'e buye. Sui o'suimuõm ip iptok pe. O'jekaõobiece ip parakpe. Cem cĩcã o'e ip. Ceok pa'ore ip o'e.

25 Iximadakpe Pauloyũ o'jebibodon Deus kay. O'jekawẽn ip Deus eju. Ibibodo a'ijojom o'e ip soat daomũnmũnap'a beayü. **26** Ipi o'jexixi ãgebuje bit. Imenpuye daomũnmũnap'abi'ip o'je'abi'ipekutu. Soat xintabi dak jekpiwa ma

o'jeorek. O'tomudip'uk. Ikağobimuparakap'ip tak o'jeipeorek jekpiwan ma.

²⁷ Imēn cebapuk puje daomūnmūnap'a kukukat o'jewūrūg. Xīntabi tomudip'uk'uk o'jojojo. Tūybe taomūnmūnayū kuy o'jēm iān o'e. Imēnpuye jepaja o'ju'uk iyuk pewi jawaoka ojuy. ²⁸ Imēnpuye Paulo ya'ōberen o'jewāwā.

— Ecewaoka ġu juy — io'e ya'ōberen. — Ocejēm ġu buk — io'e. — Soat oceju ijoce mabuk — io'e yakukukat pe.

²⁹ — Wexiktak cuy eğüm owebe — io'e jebure be ya kukukat. — Etojot cuy kabia iam. O'ğüm cebe. Badi o'ju.

Pauloyū kay o'ju. Ikarabakbak o'e jeparara pi-bun. O'jēg'aecōğcōğ Pauloyū dopabe. ³⁰ O'tujujēm ip yabewi.

— Obureyū — io'e. — Apēntak wewedaxijo but? — io'e.

³¹ — Etabun cuy eğuy Jesus kay—wuyukukat kay — io'e. — Etabut pima Deus jedaxijo. Eduk'a watwat tak idaxijo — io'e ip.

³² Gebuje Paulo Deus ekawēn o'ğuwēn yakukukat pe, soat tuk'a watwat pe dak. ³³ Soat ip oitabun wuyukukat Jesus kay. Daomūnmūnap'a kukukat Pauloyū o'yukxabiwuy iximadakpe ma.

Gebuje daomūnmūnap'a kukukat o'jewemubatisanat “Gasū bit Jesus ebekitkit oceju” i'e am jebureyū be. Soat tuk'a watwat tak o'jewemubatisanat. ³⁴ Pauloyū o'tujowat ip jeduk'a be. Puybit o'ğüm cebe ip.

— Juku eyxan — io'e. — Epejo'o — io'e. Soat ip icokcok cīcā o'e Jesus kay itabut puye.

35 Kabia buje Filipos ka kukukayū te'e ma sorarayū o'guju daomūnmūnap'a beayū dakoy am—Pauloyū dakoy am.

— Pauloyū juy epeğujēm daomūnmūnap'a bewi — io'e ip sorarayū be.

36 O'ju ip daomūnmūnap'a be. Ika kukukayū ekawēn o'guwēn ip igó'a kukukat pe.

Ixe o'ju Pauloyū kay.

— “Pauloyū juy epeğujēm daomūnmūnap'a bewi,” i juk o'e ip oceka kukukayū — io'e yakukukat Pauloyū be. — Epejēm cuy — io'e ip. — Eyekupinap tağ cuy epeju — io'e Pauloyū be.

37 Imēnpit Paulo ika kukukayū a'õ kay ġu o'e.

O'jekawēn sorarayū be Paulo.

— Oceju soat eipi kukukat ebekitkit—César ebekitkit Roma ka kukat ebekitkit — io'e. — Soat etabutpe ip ocukxabiaokaka — io'e. — Ocedujowat ġu ip ibimāmāmāmayū ekawēn coco'ukat kay ocekawēn co am — io'e. — Itaybit ġu mo a'ġu ip Pauloyū ikērēat o'gujurūg iam, o'gujurūg ġu iam tak, ocekawēn co'ūm puye. Jetaybitpun'ūma ip ocemuōm daomūnmūnap'a be — io'e. — Iba'arēm ma ip ocemujēm ojuy! — io'e. — Iba'arēm ġu juy ip ocemujēm — io'e. — Soat etabutpe juy ip ocemujēm — Paulo o'e.

38 Imēneju sorarayū o'jepit ika kukukayū kay. Paulo ekawēn o'guwēn ip cebe ip.

— César ebekitkit teyūbitku — io'e ip. Imēnpuye ika kukukayū iparara jījā ip o'e César ebekitkit ukxabi mupok pi osodop buye.

39 O'ju ip Pauloyū kay. Daomūnmūnap'a be ip o'ju.

— Oceju juk a'gu xipan gu eykuk kapusu — io'e ip. — Imēnpit eyağuyba'üm cuy iboap kay — io'e. — “Filipos ka kukukayū juk a'gu ikērēm cīcā ocekuk,” i'ümgu juy epe'e — io'e ip. — Epejēm oceka bewi — io'e ip Pauloyū be.

40 O'jēm ip daomūnmūnap'a bewi. O'ju ip Lídia duk'a be. Ixe duk'a be osodop ip kawēnwēn Jesus a'ðkayayū eju. O'yawēwē ip. O'jēm ip ibocewi.

17

1 Pauloyū o'ju Tessalônica ka kay. Cucum pima o'kap ip Anfípolis ka dag, Apolônia ka dag tak. Oajēm ip Tessalônica ka be. Ebapūg esemana ibo ka be ip osodop. Judeuyū e'aweroroap'a ibo ka be o'yanuy—Deus eju kawēnwēnap'a. **2** Ebapūg Sábado bima igó'a be o'jujuju ip. Oõm ip igó'a be.

Gebuje Paulo Deus ekawēn o'guwēnuwēn igó'a beacat pe. Imutaybitbin o'e ip.

3 — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū juk adi Jesus Cristo o'guwēnuwēn — io'e. — Imēn e'em ip:

Deus emunaẽ juy ipiat supi'ajo, i. Je'ū juy, i. Waram imēnpit jetait, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup — io'e. — Ibodup ekawēn tağ o'jebapuk Jesus pe — io'e. — Õn ixe Jesus muwēnuwēn eywebe. Deus ixe Jesus o'taẽ wuydaxijojo'ukan — Paulo o'e.

4 Iboap co buje ade Judeuyū oitabun Jesus kay. Pauloyū eju oekuku ip. Ade Grego a'õm kawēnwēn'ukayū dak oitabun Jesus kay—Deus kay itabut osodop'iayū. Ade aoyū dak oitabun Jesus kay—Grego a'õm kawēnwēn'ukayū—soat xe ibuyx-iayū.

⁵ Warara'acayū bit oitabutkarey Pauloyū kay Judeuyū—itabut'ūmayū. Itabutkarey o'e ip ibadipdipyū oitabun Jesus kay buye. Itabutkareyayū ikērēat mujurūgrūg'ukayū o'tomuwā je'awero am. Ibukapik'ūmayū o'tomuwā ip—kaycōm'ūmayū. O'je'awero ip itabutkareyayū Pauloyū o'jomuymuy buye. Itabutkareyayū warara'acayū o'gutakomān ip Pauloyū kay. Puyxibut'ūm ip oōm Jasão duk'a be Pauloyū bu ojuy. Pauloyū dujowat ojuy ip aweromayū kay. ⁶ Pauloyū bit o'tobuxik ġu ip Jasão duk'a be. Imēnpuye Jasão o'jat ip Pauloyū nuyap pe, Pauloyū ka'ūm puye. Wara'acat itabucayū dak o'jat ip.

Ibocewi o'tujowat ip ika kukukayū kay. Pauloyū o'jomuymuy ip ika kukukayū be.

— Soat kaykay teyūku osodop! — io'e ip napa ma.
 — Soat kaka dağ ip oekuku wuybadipyū kaykay
 — io'e ip napa ma. — Wuyka be ġasū ip oajēm —
 io'e ip. ⁷ — Jasão ixeyū o'tujuōm jeduk'a be tūy ām
 — io'e ip jeka kukukayū be. — Wuyeipi kukukat
 a'ōdadam ip—César a'ōdadam — io'e ip napa ma. —
 “César ġu soat kukukat—Jesus acā,” i napa ma e'em
 ip ocewebe — io'e ip napa ma.

⁸ Iboap co buje ika kukukayū oitakomān Pauloyū kay Pauloyū wuyeipi kukukat a'ōdadam tūybe iān o'e buye. Adeayū dak oitakomān cekay ip. ⁹ Imēnpuye ika kukukayū dinheiro o'jat Jasāoyū xewi Pauloyū mujēmap teida am.

— Pauloyū juy epeğujēm wuyka bewi — io'e ip Jasāoyū be. — Ixeyū jēm puje waram eyedinheiro oceğūm eywebe — io'e ip.

Jasāoyū o'guypicat ip waram tuk'a be.
10 Imēnpuye Jasāoyū Pauloyū o'gūjēm jeka bewi.
 O'gūjēm ip ixima be. O'guju ip Beréia ka kay.

Pauloyū o'ju Beréia ka kay. Oajēm. Judeuyū e'aweroroap'a be ip oōm Deus eju kawēnwēnap'a be.

11 Gebuje Pauloyū Deus ekawēn Beréia ka watwat o'gutaybitbin. Beréia ka watwat Tessalônica ka watwat puxim ġu ip osodop. Itabut pin ip osodop icēmat a'ō kay. Paulo ekawēn coco'uk ip osodop. Soat kabia Deus ekawēn tup coco'uk ip osodop jetaybit am Paulo icēmān paxi e'em iam, icēmān ġu paxi iam tak. **12** Imēneju ade ma oitabun Jesus kay. Ade Judeuyū itabut o'e ip cekay. Ade aoyū dak itabut o'e ip Jesus kay—Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū—soat xe ya'ōbuyxiayū. Ade agókatkayū dak itabut o'e Jesus kay—Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū.

13 Gebuje Judeuyū o'yawēgtobuxik Paulo Deus ekawēn muwēnuwēn Beréia ka be iap awēg—Tessalônica ka watwat. Imēnpuye Paulo kay ip o'ju. Oajēm ip. Paulo awēg o'yawēgmukērērēn ip Beréia ka watwat pe. O'jomuymuy jījā ip. O'gubu'un ip Paulo a'jō am.

14 Gebuje itabucayū Paulo o'tujowat tibog cīcāati be. Silas pit Beréia ka be o'jecū, Timóteo dak.

15 Ibocewi Paulo o'tujowat ip Atenas ka be. Paulo dujowacayū o'jepit jeka be—Beréia ka be. Jepitpin pima, Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— “Gaxīn ma juy epesot okay,” i juy epe'e Silasyū — io'e cebe ip. — “Ibun ġu juy epesop Beréia ka be,” i juy epe'e cebe ip—Silas pe, Timóteo be dak — io'e Paulo cebe ip.

16 Paulo yağuybabi'üm'üm o'e Atenas ka watwat kuğ. Silasyū ajēmap wiwim osunuy ibo ka be. Ade deusbaroyū kay itabut cīcā ip osodop Atenas ka watwat. Tūybe ade deusyū iān o'e ip Atenas ka watwat. Paulo o'yukoicegēn deusbaroyū biōgbuk cocom puye. Atenas ka watwat kuğ yağuybabi'üm'üm o'e.

17 Gebuje Paulo o'jekawēn Atenas ka watwat eju. O'jekawēn Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Judeuyū eju o'jekawēn Judeuyū'ümayū eju dak—Deus kayayū eju. Wuyjuyū e'aweroroap pe dak o'jekawēnwēn soat kabia aweromayū eju. **18** Itaybit cīcāayū dak o'jekawēnwēn Paulo eju—Estóicoyū, Epicureuyū dak. Ixeyū ağokatkayū itaybit cīcā osodop ip. Paulo o'ğuwēnuwēn ip jeweweju.

— Apēntak sute e ojuy itaybit'ümat? — io'e ip.

— Deus muwēnuwēn teku oxe bit — io'e warara'acayū. — Wuyju bit wuyetaybit ġu i'em — io'e ip.

Imēn o'e ip, Paulo soat em Jesus muwēnuwēn oekukuku buye, wuye'ū buje waram acejetait iap muwēnuwēn oekukuku buye dak. Jesus buten itaybit ġu ip osodop.

19 Gebuje itaybit cīcāayū Paulo o'tujowat je'aweroroap pe jeweweju kawēn ām. Je'aweroroap putet Areópago i osunuy.

20-21 — Ekawēn iisuat cuy epeğuwēn ocewebe — i'e'e'uk osodop ip jewewebe Atenas ka watwat soat em.

Soat em iisuat muwēnuwēn oekuku ip iisuat cocom tak. Paulo o'ju je'aweroroap pe Atenas ka beayū eju.

— Ejot cuy oceweju ekawēn iisuat muwēn — io'e ip Paulo be. — Apēn etaybit iap cuy eğuwēn ocewebe — io'e ip. — Ekawēn iisuat cuy ocemutaybin ece. Wara'an ma ën ocemutaybitbin — io'e ip. — Oceya'ijojo ģu buk iboap. Ocetaybin pin iboam — io'e ip Paulo be.

²² Gebuje Paulo o'jekawēn cīcā ceweju ip iboce Areópago be.

— Atenas ka watwat — io'e Paulo. — Eyetabut cīcā deusbaroyū kay. ²³ Deusbaroyū biōgbuk cocom ocekukuku ijoce. Pūg'a oyajojo wit'a muğēğē—eyedeusbaroyū kay eyeğebubuap'a. Ibararak opop iğ'o'a eju. Imēn e'em: "Wara'at paxi omuy deus, i. Ocetaybit ģu buk ixem," i. Ijop'a oceyamuğē cekay oceğebubuap'am," i. Imēn ibararak opop iğ'o'a eju — Paulo o'e. — Õn pit wetabut ixe kay. Ixe Deusat. Ka'ümğu wara'at. Õn wetaybit ixem, eyju bit ka'üma. Te'e ma iğ'o'a mo a'ğu epeyamuğē, eyetaybit ģu ixem puye. Ixe ekawēn muwēnuwēn õn eywebe. ²⁴ Kuyje ixe ipi o'ğugē, soat ipi dağacat tak. Ixe kabi beacat kukukat, ipi dağacat kukukat tak. Ixe bit wuyemu'amuy'a be ģu nuynuy. ²⁵ Ixe buywat pa'ore wuywebe. Ixe soatkug. Ka'üma kay ixe. Ixe wuymutaicin, wuymu'ada'adam tak. Ixe wuyxat ümüm wuywebe. Wuydoti dak iüümüm. ²⁶ Soat ka dağacat o'ğu'acoğ pūg ağıokatkat pewi. Jebikuyap tağ ip o'ğujuju soat kaka dağ. Poce ixeyū jeedop iap o'ğuwēnuwēn, poce ixeyū cum iap tak — io'e Paulo. ²⁷ — Deus imēn o'ğuwēn ixeyū etaybit am ixem, jekay jetabut am tak. Wüy ģu wuywi nuynuy—wuytēğ ma. Deus

dobuxik pin pima, iba'ore ̄gu wuywebe tobuxik am. ²⁸ Wuyetait ixe itait puye. Soat tāg wuyju cūgcū̄g cucum ixe āg wuykay buye. Wuyju kake ixe kake buye — Paulo o'e. — Eybadipyū dak imēn o'e—tupmubararak'ukayū: “Deus ebekitkit wuyju dak,” i mo o'e ip. ²⁹ Deus ebekitkit wuyju. Imēnpit xipat ̄gu wuywebe i'e am: “Deus wita'a mūgē̄gē buxim” i, “Deus ouro mūgē̄gē buxim” i dak, “Deus prata mūgē̄gē buxim” i dak, “Wuyemu'amugē̄gē'a buxim” i dak — Paulo o'e.

³⁰ — Kuyje ma Deus ̄gebum ̄gu osunuy apēn ipi dāgacat ikērēat o'̄gjurūgrū̄g iap kay, kawēn icēmān itaybit'ūm ip puye. Gasū bit “Ikērēat mujurūgrū̄gap cuy epeyepere,” i'e'm Deus soat pe wuywebe — Paulo o'e.

³¹ — Deus āgokatkak o'tāe—Jesus o'tāe — io'e. — Kabia o'̄guwēgūn. Soat ijodiat je'bapuk Deus wap ixe kabia be. Abuyū ikērēat kūg Deus xe iap Jesus ̄gwēn. Abuyū ikērēat kūg ̄gu iap tak ̄gwēn. Cū̄g ma ̄gwēn itaybit puye. Deus pe waram Jesus mutait puje soat iboap o'̄gubapuk soat pe wuywebe — Paulo o'e Atenas ka watwat be.

³² “Deus ce'ūat o'̄gutait waram” i'e buje Paulo ekawēn o'jowaywayway ip Atenas ka watwat'in. Warara'acat pit Paulo ekawēn kay o'e ixeyū'in.

— Waram pima juy ̄guto ejot iboam ocemutay-bin am — io'e ip Paulo be.

³³ Paulo o'jēm cexewi ip.

³⁴ Pū̄gpū̄g āgokatkayū oitabun ip Jesus kay. Paulo eju oekuku ip oitabun'iyū. Pū̄g ma itabucat putet Dionísio i osunuy. Ixe Areópago be je'aweroro'ukat osunuy. Ayacat tak itabut o'e

Jesus kay. Damáris i ibutet osunuy. Pūgpūg ã oitabun Jesus kay.

18

¹ Guyjom Paulo o'jẽm Atenas ka bewi. Wara'at ka kay o'ju—Corinto ka kay.

² Paulo oajẽm agókatkat kay—Áquila kay. Áquila Roma ka bewiat osunuy. Kuy mo o'jẽm Roma ka bewi jetayxi eju. Itayxi butet Priscila i osunuy. Áquila Judeu osunuy. Bekin pi ma Ponto eipi be osunuy. Kuy ma mo o'jẽm ip Roma ka bewi Itália eipi bewi. Soat kukukat putet Cláudio i osunuy. O'jẽm ip ixe Cláudio jeipi bewi Judeuyũ o'gújẽmat puye. Oajẽm Áquila kay Paulo. ³ Áquila torojo'a muğẽğẽ'ukat osunuy—ixee'a'a muğẽğẽ'ukat. Paulo dak ixee'a'a muğẽğẽ'ukat osunuy. Ixee'a'a dei-dada'uk ip osodop—Paulo, Áquila dak. Xepxem ip o'jekapikpik. Imẽnpuye Paulo Áquila duk'a be osunuy Corinto ka be bima.

⁴ Gebuje soat Sábado cucu'uk osunuy Judeuyũ e'aweroroap'a be—Deus eju kawẽnwẽnap'a be. Ixe dak Jesus o'guwẽnuwẽn i gó'a be Judeuyũ ağuymuwarururun ojuy, Judeu'umayũ ağuymuwarururun ojuy dak.

— Icẽmã̄n Jesus acã Deus emunaẽ — i'e'e'uk osunuy cebe ip.

⁵ Silas tak oajẽm Paulo kay, Timóteo dak. Macedônia eipi bewi ip oajẽm. Jesus o'guwẽnuwẽn cícã ip Judeuyũ e'aweroroap'a be.

— Deus Jesus acã o'taẽ wuydaxijojo'ukan — io'e'e'e cebe ip.

6 Pūgpūg Judeuyū'in Paulo ekawēn kay'ūm cīcā o'e. Paulo o'jomuymuy jījā ip. O'ya'ōdada jījā ip. Imēneju Paulo oibu'un ceweju ip je'awero am.

— Jesus ekawēn oğuwēn eywebe — io'e. — Inaka eyetabut ġu wekawēn kay — io'e. — Ipiat'ajojoap pe eyju buje, ñon ma okpiwat ġu Deus xe. Eyju bit eyukpiwat, cekay eyetabut'ūm puye — io'e Paulo. Paulo jesay o'ğuxikxik ixeyū xewi ijēm puje okpiwat ġu iap mubapuk am cebe ip.

7 Ibocewi o'jēm, Judeuyū cekawēn kay'ūm puye.

Tício Justo duk'a kay o'ju. Ixe duk'a Judeuyū e'aweroroap'a tēğ ma o'yanuy—Deus eju kawēnwēnap'a tēğ ma. Itabut osunuy Deus kay. Ixe duk'a be o'ju Paulo. Judeu'ūmayū be o'ju Jesus ekawēn muwēn ām.

Gebuje Paulo Jesus o'ğuwēnuwēn Tício Justo duk'a be. **8** Crispo itabut o'e wuyukukukat Jesus kay—ixe duk'a watwat tak. Ixe Crispo Judeuyū e'aweroroap'a kukukat osunuy. Itabut o'e Jesus kay ğasū bit. Warara'acayū dak oitabun Jesus kay. Tak ġu Corinto ka wat oitabun. Deus ekawēn co buje ip oitabun. O'jemubatisasanat ip “Jesus ebekitkiyū oceju ğasū bit” i'e am jebureyū be.

9 Gebuje jexey jo'iat o'jojojo Paulo. Wuyukukukat o'jebapuk Paulo kay jexey jo'iat pe. Ixima be o'jekawēn Paulo eju.

— Epararam ġu juy eğuy — io'e Paulo be. — Mūğ ġu juy eğuy — io'e. — Ebibu'um ġu juy eğuy wekawēn muwēn ām — io'e. **10** — Ón ma exe oğuy — io'e. — Imēnpuye aoka ba'ore cebe ip — io'e. — Ade mabuk itabut je'e okay ijop ka watwat — wuyukukukat o'e Paulo be jexey jo'iat pe.

11 Imēnpuye Paulo ibun cīcā osunuy Corinto ka be. Pūg koato osunuy ibo ka be, koato ipidase dak. Soat em Deus ekawēn muwēnuwēn'uk osunuy ibo ka watwat pe.

12 Gebuje Judeuyū Paulo kay ġu o'e ip. Paulo o'jat ip taomūn ojuy. O'tujowat ip Gálio be ya'ijo am. Gálio Grécia eipi kukukat osunuy. Iecuğap osunuy. Oōm ip ibimāmāayū ekawēn cocoap'a be. Paulo o'jomuymuy ip.

13 — Teku ocemubu'u'un kuyat ekawēn tağ wuyeku am — io'e ip Gálio be. — “Xipat ma epesop Deus xe eydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ jekukum ġu ma'ġu eyju,” i napa ma teku e'em wuywebe — io'e ip. — Egukorẽm cuy! — io'e ip.

14 Paulo jede ojuy o'e jemuymuyayū be. Gálio bit:

— Ecede ġu juy — io'e Paulo be.

Gálio bit o'jede Judeuyū be.

— Judeuyū — io'e. — Õn pit ite aġokatkat oġukorẽm ġu — io'e. — Wuykukukat mupubutbun puje, õn kajuk oġukorẽm, ikērēat kuġ wuykukukat xe buje dak — io'e. **15** — Jewa'oxikxikxi eyju. “Teku wuybadip ekawēn mukērērēn,” i'e'em eyju — io'e. — “Teku wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ ġu jekukum,” i'e'em eyju. Imēnpuye õn pit oġukorẽm ġu. Eyju ma juy epeġukorẽm — io'e Judeuyū be. — Eyxe ma ikērēat kuġ. Oxe bit ikērēat kuġ ġu — io'e.

16 O'ġujēm ip ibimāmāayū ekawēn cocoap'a bewi. **17** Imēneju Judeu'ūmayū itakoma o'e ip Judeuyū kay, Paulo o'tujujēm puye. Imēnpuye Sóstenes o'jat ip Judeu'ūmayū. O'jat ip ixe Judeuyū e'aweroroap'a kukukat puye. O'ġupokupok cīcā

ip ibimāmāayū ekawēn cocoap'a exīntabi weğün.
Gálio bit ak'adit'ūma osunuy ixeyū kay.

— Äg ġupokupok ip – io'e jewebe ma. — Ön ġu wukpiwat. Wa'ōbi ġu ip imupokupoğ – io'e.

¹⁸ Pūğ kabia ġu Paulo Corinto ka be osunuy. Ibun ma osunuy Jesus a'ōkayayū eju. Guyjom o'jewemuwēn cebe ip. Corinto ka bewi o'jẽm. Síria eipi dağ cu ojuy.

¹⁹ Éfeso ka kay o'ju. Priscila o'ju ceweju, Áquila dak. Cencréia ka dağ ip o'kap. Cencréia ka be bima Paulo o'jakoeat apẽn kuy bima Deus pe o'e iap tağ. Warām ip o'ju kobexixi dağ. O'timudek ip. Oajẽm ip Éfeso ka be. Paulo oibu'un cewejuwi ip—Áquila ejuwi, Priscila ejuwi dak.

Gebuje Paulo Judeuyū o'tobuxik. Oõm je'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Jesus o'ğuwēnuwēn cebe ip. O'jewa'õxikxik Judeuyū eju.

²⁰ — Ibunbun ma juy eğuy ocexe — Judeuyū o'e cebe.

Paulo bit ibu'u o'e cexe ip.

²¹ — Ka'ūma — io'e. — Deus ibikuy bima bit ocepit eykay — io'e cebe ip.

O'jewemuwēn cebe ip. Éfeso ka bewi o'jẽm. Kobexixi dağ o'ju.

²² Cesaráia ka ebikopap pe cemüğ puje o'ju Jerusalém ka be. Itabucayū kay o'ju. O'tobede ip.

Gebuje kapurüğ tag o'ju Antioquia ka kay Síria eipi beat ka kay. ²³ Jay. Oajẽm. Ibun ma osunuy ibo ka be.

Gebuje itabucayū o'ğutaybinbin. Soat kaka dağ imutaybitbin ip oekukuku. O'jẽm Antioquia

ka bewi. Kapurūg tağ o'ju. Galácia eipi dağ oekukuku, Frígia eipi dağ tak. Jesus a'ōkayayū mutaybinbin oekukuku. Itabut cīcā ip o'e cūg ma o'gutaybinbin puye.

²⁴ Apolo oajēm Éfeso ka be. Apolo agókatkat osunuy. Judeu osunuy. Alexandria ka bewiat osunuy. Idim cīcā o'jekawēnwēn. Itaybit cīcā Deus ekawēn. ²⁵ Kuy bima wara'acat ixe o'gutaybitbin wuyukukat e dağ wuyeku am iam. Jedokdokap kuğ o'gutaybitbin ip. Cūg ma o'gutaybitbin apēn wuyukukat cuk adi oekuku iam. Itaybit osunuy apēn João Batista adeayū o'gubatisasan ikērēat mujurūgrūgap o'jepere ip iap mubapuk am iam. Itaybit ġu bit osunuy apēn ġasū wuyju jewemubatisasanan “Jesus ebekitkit oceju” i'e am wuybureyū be iam. ²⁶ Jecokcokap kuğ osunuy imutaybitbin Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Áquila, Priscila dak Apolo o'tujowat jeduk'a be cekawēn co epere buje. Apēn wuyukukat e dağ ajeku iam o'gutaybin ip. Itaybit ūmapi o'gutaybin ip—ixe o'ya'ijojo ġu buk iam. Cūg cīcā ma o'gutaybin ip.

²⁷ Ibocewi Jesus kay itabucayū Apolo o'tomuwā ixe cu ojuy Grécia eipi kay buye.

- Cum puk õn Grécia eipi kay — Apolo o'e.
- Ha'a — io'e ip.

Cartadup o'tupmubararak ip tupmuju am Apolo eju. O'tupmubararak ip Grécia eipi watwat peaptum—itabucayū beaptum. O'tupmubararak ip xipan cuy Apolo epejukuk iaptum.

Gebuje Apolo itabucayū o'gutaybitbin cīcā Deus ekawēn Grécia eipi be jajēm puje. Oitabun ip Jesus

kay, Deus xe ikukpin ip puye. ²⁸ Apolo Judeuyū a'ōxikxiğ o'e soat etabutpe.

— Jesus acā Deus emunaē. Jesus acā o'taē wuydaxijojo'ukan — io'e cebe ip. — Imēn ibararak opop Deus ekawēn tup pe — io'e cebe ip.

Mūğ ma ip osodop. Ya'ōmuypit pa'ore cebe ip.

19

¹ Apolo Corinto ka be bima Paulo o'kap soat kaka dağ. Éfeso ka kay o'ju. Jay. Oajēm Éfeso ka be.

Gebuje Jesus a'ōkayayū o'tobuxik. Doze be ip osodop. João Batista imubatisasan oeku ikērēat mujurūğrūğap epereap mubapuk am warara'acayū be. Itaybit o'e ip João emumutaybinbinam. ² Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— Ibiōğbuk xipacat oōm tu eywebe, Jesus kay eyetabun puje? — io'e.

— Ka'ūma. Oōm ğu — io'e ip. — Ajo xe'e Ibiōğbuk xipacat? Ocejeküyo ğu buk ixem — io'e ip.

³ — Abu-a'ōbi juk eymubatisasaan? — Paulo o'e.

— João Batista a'ōbi juk ocemubatisasaan — io'e ip.

⁴ — João ikērēat mujurūğrūğ o'jepere'iayū mubatisasan oeku — io'e. — Imubatisasan pima, "Wara'acat omuyku kanomūm. Ibutet Jesus i. Ixe kay juy eyetabun epesop," i'e'e'uk osunuy João — io'e Paulo.

⁵ Iboap co buje o'jewemubatisasaan ip "Ocejü Jesus ebekitkiyū ğasū bit—ixe acā ocekukukat" i'e am jebureyū be. ⁶ Paulo jebu o'subumōğ yabi jeje ip. Ibiōğbuk xipacat oōm cebe ip. Ya'ōba'arēmat

a'ōm o'jekawēnwēn ip. Deus ekawēn o'guwēnuwēn ip. ⁷ Doze be osodop ip—Jesus kay itabucayū.

⁸ Gebuje Paulo Deus ekawēn o'guwēnuwēn Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be—Éfeso ka beat'a be. Ja'ōcam Deus ekawēn muwēnuwēn'uk osunuy ibo ka watwat pe.

— Gaxīn ma Deus soat kukukan je'e — io'e ibo ka watwat pe.

Ibun osunuy ibo ka be imutaybitbin—ebapūg kaxi. ⁹ Pūgpūgayū bit Paulo be jemutaybitbinap kay gu o'e ip. Ibu'u ip o'e jetabut am Jesus kay. Jesus o'jomuymuy ip adeayū be. Imēnpuye Paulo o'jeok cexewi ip—Jesus kay jetabut am ibu'u'uayū xewi.

Wara'at'a kay o'ju Jesus a'ōkayayū eju. Igo'a wuymutaybitbinap'a o'yanuy. Soat kabia Paulo imutaybitbin osunuy igo'a be. Igo'a be Tirano imutaybitbin'uk osunuy pūgpūg ehora dag. Ixe imutaybitbin'um pima Paulo Jesus ekawēn imutaybitbin'uk osunuy. ¹⁰ Imēn imutaybitbin'uk osunuy xepxep koato bun. Imēneju ade jījā wuykukukat Jesus ekawēn o'ya'ijojo—Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Soat Ásia eipi watwat o'ya'ijojo.

¹¹ Gebuje Deus ja'ōbacaap o'gūm Paulo be wuywebe i'e ba'oreat mubapuk am adeayū etabutpe—o'jojojo gu buk ip iap mubapuk am. ¹² Imēnpuye adeayū Paulo epaño o'jat cexewi—pañonōmnōm, ikūmpí ekabek tak. Ixe paño o'jomōg ip iwātaxipipiayū be. O'je'ada'ada ip ixe paño mög puje. Xipat o'e ip. Ibiõgbuk kērēat tak o'jēmjēm adeayū bewi ixe paño mög puje.

¹³ Gebuje pūgpūg Judeuyū ibiõgbuk kērēat o'gujēmjēm warara'acat pewi. Pūg ka be gu ip

osodop. Soat kaka dağ oekukuku ip. Ibiõgbuk kérēat mujẽmjẽm'uk oekukuku ip.

Paulo babim imujẽm ojuy ip.

— Ocekukukat Jesus a'õbi oceju e'em ewebe "Ejẽm cuy cebewi," i — io'e ip ibiõgbuk kérēat pe.

¹⁴ Imẽn imujẽmjẽm ip osodop 7 be agókatkayū. Ikitpitpityū osodop ip. Cebay butet Ceva i osunuy. Ceva Judeu osunuy. Judeuyū epaÿyū kukukat osunuy. Jesus a'õbi ibiõgbuk kérēat mujẽmjẽm'uk osodop ip adeayū bewi ikitpitpiyū.

¹⁵ Jesus a'õbi imujẽm ojuy bima bit, ibiõgbuk kérēat o'jede cebe ip.

— Wetaybit Jesus — io'e. — Wetaybit Paulom tak — io'e. — Pãm eyju? Abuyū eyju? Jesus a'ókayayū gu eyju oxe bit — ibiõgbuk kérēat o'e cebe ip.

¹⁶ Ibiõgbuk kérēat kukat o'jejorojoro cekay ip — 7 beayū kay. Toti ip o'guwekuwek. O'watwat ip i gó'a bewi 7 beayū. O'jenapõn ip soat iwekwek. Soat ip yaokaka o'jẽm. Ibo o'jebapuk Éfeso ka be.

¹⁷ Iboap awẽg o'yawẽgtobuxik ip — Éfeso ka watwat, Judeuyū, Judeuyū'umayū dak. Iparara o'e ip te'e ma "Jesus a'õbi õn" i'eax puxim.

— Wuykukukat Jesus ya'õbuyxi jijā — io'e'e ip. Ade ixeyū'in oitabun wuykukukat Jesus kay.

¹⁸ Ade wamomoyū dak oitabun Jesus kay. Apẽn cuk adi ikérēat o'gujurûgrûg ip iap o'guwẽn ip Paulo be. Itabut cĩcã o'e ip Jesus kay. Jebukaypacap o'jepere ip.

¹⁹ Gebuje ibukaypacap ibararak osodop taperadup pe ibibodo. Oibu'un ip jebibodon. Warara'acat muy'ū ãm ip oibu'un. Jebukaypacaptup o'tupmu'awero ip tupmupik am soatup.

O'tupmupik ip soat etabutpe. Teiboğ cīcā osodop tuptei. Tuptei 50,000 dinheiro osodop isurūğat prata muğēğē.

20 Imēneju warara'acayū oitabun Jesus kay. Tak ģu ip oitabun. Deus ekawēn kay jījā ip o'e, cūğ cīcā cexe ip puye.

21 Gebuje Paulo co ojuy Jerusalém ka kay. Deus a'ōbi cu ojuy o'e Macedônia eipi dağ cu ojuy, Acaia eipi dağ tak.

— Jerusalém ka kay oju pin — io'e jewebe ma. — Ibo ka be oju buje Roma ka kay dak oju pin — io'e jewebe ma.

22 Xepxep jewejuayū'in o'ğuju jewap Macedônia eipi be. Timóteo o'ğuju, Erasto dak. Ixe bit Ásia eipi be ibunbun mabuk osunuy.

23 Gebuje Demétrio adeayū o'ğutakomān Jesus a'ōkayayū kay. O'ğutakomān ip, soat kaka dağayū oitabun Jesus kay buye. **24-25** Demétrio pratam yamugēğē'ukat osunuy. Diana kay je'e'eap'a'it'it'a muğēğē'ukat osunuy. Ade Éfeso ka watwat kapikpik'uk ip osodop Demétrio eju ibiat'a muğēğēm. Ade dinheiro bubu'uk ip osodop ibiat'a muğēğēapteim. Tūybe Diana Deus iān o'e ip Éfeso ka watwat. Imēnpuye te'e ma Diana kay jījā ip osodop. Demétrio ibiat'a muğēğē'ukayū o'tomuwā je'awero am soat jeweju kapikpik'ukayū dak.

Ibocewi o'jekawēn cebe ip.

— Oburereyū — io'e. — Eyetaybit ade dinheiro bubum wuyju wuyekapikapteim iam. **26** Paulo bit adeayū mubu'u'un jetabut am Diana kay. “Ijodiat emumuğē Deus ģu,” i'e'em ixe soat pe. Imēnpuye

adeayū pu'u'un ip jetabut am Diana kay. Jetabucap epereperem ip – io'e.

— Itabut o'e ip Paulo ekawēn kay—Éfeso ka watwat, soat Ásia eipi watwat tak – io'e. — Imēn xipat ġu jījā wuywebe! ²⁷ Imēn ibun pima, ajo be acejekapik? Wuyekapikap ka'ūmġu o'e. “Ibuylim ġu oce'e Diana duk'a!” i je'e ip adeayū—Ásia eipi watwat, soat ka dağayū dak – io'e. — “Diana Deus ġu,” i je'e ip – io'e.

²⁸ Imēneju Demétrio ekawēn cocoayū isapka'ore o'e Paulo kay.

Gebuje o'jewāwā ip ya'ōberen—Diana kay je'e'ead'a'it'it'a muğēğē'ukayū.

— Diana ya'ōbuyxi jījā! – io'e ip ya'ōberen. — Soat ka watwat itabut cekay! – io'e ip. — Diana kay acā wuyetabut! Diana acā Deus! — i te'e ma o'e ip ya'ōberen.

²⁹ Tūybe Diana Deus iān o'e ip. Imēnpuye soat'a'a dag ip ya'ōberen o'jewāwā.

Ade ip dao ma o'ju je'aweroroap'a kay—yabogat'a kay. Cum pima ip xepxepayū o'jat Paulo eju jekuku'ukayū—Macedônia eipi bewiayū. Gaio o'jat ip, Aristarco dak. O'tujowat ip je'aweroroap'a be—yabogat'a be. Tak ġu ip o'je'awero iğ'o'a be. ³⁰ Paulo ñom ojuy o'e iğ'o'a be. Imēnpit itabucayū o'ğuñmat ġu. ³¹ Warara'acayū dak o'jewa'ñmuju Paulo be—Ásia eipi kukukayū—ibureyū.

— Eñom ġu juy je'aweroroap'a be – io'e ip. — Aokam cuy ip – io'e ip Paulo be.

— Oñom ġu – io'e.

³² Gebuje aweromayū warẽmtaḡ ma o'jewāwā. Wara'at taḡtaḡtaḡ ma ip jewāwāwām. Apẽgām ijoce awerom wuyju iam itaybit ġu o'e ip. Inaka ya'ōberen ma jewāwāwām ip. Itakoma jījā ip o'e Paulo ejuayū kay, Judeuyū kay dak.

³³ Gebuje Judeuyū itakomaayū mudin ojuy o'e. Imēnpuye Alexandre o'guju ip jewāwāayū dopabe. Alexandre itakomaayū mudin ojuy o'e. O'jebaeuru mūğ ma epesop i'e am aweromayū be.

³⁴ Teku Judeu iam itaybit puje, biḡ ma ip o'jewāwā.

— Diana ya'ōbuyxi jījā! — io'e ip ya'ōberen. — Ixe Diana deus wuyxe soat xe, Éfeso ka watwat xe! — io'e ip ya'ōberen.

Ibun cīcā ip o'jewāwā. Xepxep hora ya'ōberen o'jewāwā ip. O'jewāwā ip tūybe Diana Deus iān o'e ip puye.

³⁵ Gebuje aḡokatkat jewāwāwāayū o'guymūğ. Ixe aḡokatkat Éfeso ka kukukayū'in sunuy. Pa'orem cīcā jewāwāwāayū o'guymūğ. O'jekawēn cebe ip.

— Éfeso ka watwat, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wekawēn kay! — io'e. — Soat kaka daḡayū itaybit ip Éfeso ka watwat Diana kay je'e'eap'a kukan iam—deus tuk'a kukan iam—kuy bima kabi bewi o'kopiat'a kukan iam. ³⁶ Abu kuka o'e: “Éfeso ka watwat itabut ġu Diana kay,” i? Ka'ūma ma! — io'e. — Imēnpuye juy epeyewāwā ġu — io'e. — Mūğ ma epesop! — io'e. — Warẽmtaḡ ġu juy epe'e'e! — io'e cebe ip. ³⁷ — Te'e ma juk iteyū aḡokatkayū epetojot ijoce — io'e. — Diana kay

je'e'eap'a beat o'tujupa'um ġu ip – io'e. — Diana
nuyap'a o'jomuymuy ġu ip – io'e.

³⁸ — Demétrio, ceweju kapikpik'ukayū dak warara'acat muy pin pima, cum ip ibimāmāat ekawēn coco'ukat topabe – io'e. — Ade ip wuyka be. Ijoce ġu bit ip warara'acat jomuymuy—ibimāmāat ekawēn coco'ukat topabe acā – io'e. — Soat em ip je'awerorom. ³⁹ Ce'awero buje ip ceweju juy ip epeyekawēn – io'e. — Wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ cuy ajeku – io'e. — Cedağ'ūm cīcā wuyju e'em ġasū bit – io'e. — Warēmtağ wuyju e'em ġasū bit – io'e.

⁴⁰ — César ebekitkit kuka o'e wuywebe: “Cedağ ġu juk adi epe'e'e,” i. “César a'ō dag ġu juk epeye'awero,” i kuka o'e ip wuywebe – io'e. — Ipiat kuka o'supi'ajoat ip wuywebe – io'e. — “Cedağ ma mo a'ğu oceju e'em” i'e ba'ore wuywebe – io'e cebe ip.

⁴¹ Soat aweromayū o'ğuypit iboap epere buje. O'jepit ip jeduk'a be.

20

¹ Ce'aweroap epere buje Paulo Jesus kay itabucayū o'tomuwā je'awero am. O'jekawēn ceweju ip ya'ǒmucan am. Guyjom:

— Cum puk ñn – io'e cebe ip. — Macedônia eipi kay ñn cum. Eybu'um ġu juy epesop Jesus kay – io'e cebe ip.

O'jēm Éfeso ka bewi. O'ju.

² Gebuje Macedônia eipi dağ oeku. Soat kaka dağ oekuku itabucayū jojom. O'ğubikuy ip biğ ma itabut am Jesus kay.

³ Grécia eipi kay oajẽm. Ebapũg kaxi ibo eipi be osunuy. Paulo ma tiboğ cícāat mudek ojuy o'e Síria eipi kay jeju am. Judeuyū bit Paulo aoka ojuy ip. O'jewawẽ ip Paulo aoka am.

— Ga'a juy ayaoka — io'e ip. — Kobexixi be iõm puje juy ayaoka — io'e ip.

Paulo o'jekũyjo jaoka ojuy ip iam. Imẽnpuye oibu'un tiboğ cícāati mudek am.

Fílipos ka kay Paulo o'ju. Kapurũg tağ o'ju. Macedônia eipi dağwi o'ju. Warara'acayū o'ju ceweju itabucayū. ⁴ Ibürū ma ip o'ju Paulo eju: Sópatro, Aristarco, Segundo, Gaio, Timóteo, Tíquico, Trófimo. Sópatro Beréia ka bewiat osunuy. Pirro ipot osunuy. Aristarco Tessalônica ka bewiat osunuy, Segundo dak. Gaio Derbe ka bewiat osunuy. Tíquico Ásia eipi bewiat osunuy, Trófimo dak. Ibürū ma ip o'ju Paulo eju—7 beayū. ⁵ Jay. Oajẽm ip. Õn tak cuk adi oğuyl Filipos ka be. Õn Lucas. Ijudup mubarararağ õn.

Ibocewi 7 beayū o'ju ocewap Trôade ka be ocewiwi am. Paulo odopabijuk Filipos ka be. ⁶ Judeuyū peta mugẽgẽm osodop ixeyū kabia dağ. Imugẽgẽm pima pão'a o'o'uk osodop ip—yamuyuhuhuaptõmtẽm'ũmat'a.

Ixe epeta kap puje Trôade ka kay oceju. Ocejẽm Filipos ka bewi. Kobexixi be oceõm. Xet. Xet. Xet. Xet. Pügpõğbi xet tiboğ cícāati dağ oceku. Warara'acayū oceñomuixik pügpõğbi xet kap puje—itabucayū—7 beayū. Ocenomuixik ip Trôade ka be. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. ⁷ xet ibo ka be ocesop.

⁷ Katpuje oceje'awero soat itabucayũ eju Sábado bima. Pão'a o am oceje'awero Jesus e'üap kay oceğebu am. Yaboğat'abi be oceje'awero—umat'abi be. Paulo ocemutaybitbin o'e umat'abi be, kuyaje wara'at ka kay cum puye. Ibun osunuy ocemutaybitbin. Iximadakpe mabuk ocemutaybitbin osunuy. ⁸ Torotoro'i oeku lamparina'a umat'abi dağ yabimukabia am.

⁹ Agókatkat tak Paulo ekawẽn o'jeküyjo iboce—yaypan'isuat. Ibutet Éutico i osunuy. Xik'i osunuy uk'aba'etatok pe. Xiih. Oixet pin cīcā ibun osunuy kawēnwēn puye. Xet. O'xet. Wūn. Békü. Umwi o'at. O'gu'āy ip. Kuy ce'ü. ¹⁰ Paulo o'kop umat'abi bewi.

O'kop ce'üat kay. Erot io'e. O'jeerot. Ce'üat o'yakobut. O'jekawẽn itabucayũ eju.

— Epeyekuy ğu juy — io'e. — Ce'ü ğu teku! Itait ma — io'e.

¹¹ Gebuje umat'abi be ğuto ocejeu. Pão'a oceyadakat iğ'o'abi be Jesus e'üap kay oceğebu am. Ocejekön. Paulo kabiam oibu'un kawēnwēnapi. Oikabia kawēnwēn. O'jēm kabia buje.

¹² Yaypan'isuat o'tujowat ip tuk'a be. Soat ip icokcok o'e i'at'ibit o'jetait puye.

¹³ — Cum ñn Assôs ka kay — Paulo juk o'e ocewebe. — Kapurûğ tağwi ma ñn cum — io'e. — Iboce ñn jeydopabijuk. Kobexixi dağwi juy eyju bit epeju — io'e ocewebe.

¹⁴ Oceju Paulo wap. Kobexixi be oceõm. Oceju Assôs ka be. Paulo dak o'ju kapurûğ tağwi Assôs ka be. Ibo ka bewi ixe dak oõm kobexixi be oceweju.

Gebuje oceju Mileto ka kay. Mitilene ka dağ oceku. ¹⁵ Ocejēm Mitilene ka bewi. Kuyaje ocajēm

tip'aweroro weğün. Tip'aweroro butet Quios i osunuy. Kuyaje ocejeműg wara'at tip'aweroro be. Ixe tip'aweroro butet Samos i osunuy. Kuyaje ocajẽm Mileto ka be. ¹⁶ Paulo ibu'u osunuy ibun jenuy am Ásia eipi be. Iměnpuye ocejecü ğu Éfeso ka be. Ocekap ma. Jerusalém ka be yajẽm pin o'e peta muğẽ awap—Pentecostes ekabia awap.

¹⁷ Gebuje Paulo Éfeso ka watwat o'tomuwā Mileto ka be bima—Jesus kay itabucayū kukukayū. Mileto ka Efeso ka tẽg ma o'sukadop. O'tomuwā ip tot am jekay.

¹⁸ Yajẽm puje Paulo o'jekawẽn ceweju ip.

— Oburereyū — io'e. — Ibun cuk oğuy eyxe. Wuyukukat peam kapikpig pima cedag ma juk adi ojekukuku. Ásia eipi bewi wajẽm pujeap ojekukuku cedag. Eyetaybit wekuam.

¹⁹ “Soat podi ma wa'obuyxi ñn,” i'umgu juk adi ocece eywebe. Oğuycüğ cuk adi ojekukuku warara'acayū ikẽrẽat mugẽğẽm pima. Ipiat cuk adi osupiäjojo. Judeuyū oaoka ojuy bima. Kawẽn idipat muwẽnuwẽn cuk adi ojekukuku soat pe.

²⁰ Obu'un ğu adi kawẽn idipat muwẽn ãm eywebe. Soan ñn eymuküyojo. Eymutaybitbitbin cuk adi je'aweroroap'a be, eyduk'a be dak.

²¹ — Jesus muwẽnuwẽn cuk adi ojekukuku soat pe eywebe—Judeuyū be, Judeu'umayū be dak. “Eyğuycüğcüğ cuy epesop ikẽrẽat kuğ puye,” i juk adi ocece eywebe. “Ikẽrẽat mujurûğrûğap cuy epeyepere,” i juk adi ocece eywebe. “Deus ekawẽn tağ cuy epékuku,” i juk adi ocece eywebe. “Jesus Cristo kay eyetabun cuy epesop—wuyukukat

kay,” i juk adi ocece eywebe. Imēn cuk adi eymutaybitbin ojekukuku. Eyetaybit soat iboam – io'e.

²² — Gasū bit Jerusalém ka kay ñon cum. Deus biõgbuk a'õbi ñon cum. Wetaybit ġu apēn je'bapuk owebe Jerusalém ka be iam. ²³ Ipiat cuy osupi'ajo ibo ka be. Obu ip ibo ka be. Omuõm ip daomũnmñnap'a be. Wetaybit iboam. Soat ka dağ ñon cucum pima, Deus biõgbuk kuy juk omuküyjojojo iboam. ²⁴ Imēnpit omupararan gu iboap. Waokapi ġu. Obikuy jījā bit soat wekapikap mu'üm ãm—Jesus Cristo o'güm owebe iap mu'üm ãm. Ixe juk o'e owebe “Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere,’ i juy ece soat pe,” i. “‘Eyepere buje Deus ikērēat ju'uk eywebewi,’ i juy ece soat pe,” io'e owebe. “‘Wuykukukat Jesus kay eytabun puje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi,’ i juy ece cebe ip,” io'e. “Deus soat em xipan jeykuk,” i juy ece cebe ip,” io'e. “Obikuy jījā wekapikap mu'üm ãm,” io'e.

²⁵ — “Soat ipi dağacat je'e ‘Deus acā wuykukukat,’ ” i juk adi ocece eywebe kuy bima. ²⁶⁻²⁷ Gasū bit wetaybit waram eyju ojo ġu ijodi iam. Imēnpit Deus ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn eywebe. Deus pe eymuküyjojoap ekawēn tak oğuwēnuwēn soat pe eywebe. Abu be oğuwēn'üm? Soat pe ma oğuwēn. Imēnpuye pūğ ey'in Jesus kay itabut'üm pima, ñon ġu okpiwat. ²⁸ Deus ekawēn tağ cuy epeku – io'e cebe ip. — Deus biõgbuk cuk eynaē Jesus kay itabucayū kukukayūm. Jesus ebekitiyyū ip, ixe o'jedoyekereren cebeam ip puye – io'e. — Xipan cuy ip epejuk ovelha kukuk'ukat puxim – io'e.

²⁹ — Wetaybit ñon ijoce'üm pima

ağokatkayū jajēm eykay iam—ikērēat mujurūğrūğ'ukayū—ika'uat puximayū. Napaap ip ġuwēn eywebe Jesus kay eyetabucap epereap ojuy. Ovelha kay wida ajēmap puxim jajēm ip eykay. Adeayū ġuguykukuku ip. Icēmān ġu ip ġutaybin—napaam acā. ³⁰⁻³¹ Warara'acayū ġuguykukuku ip jetabucap epereap ojuy. Imēneju ağ cuy epesop ixeyū be eymuğuykukuap puxim. Püğpüğ ey'in tak warara'acayū ġuguykukuku jetabucap epereap ojuy – io'e cebe ip.

— Ebapūğ koato ma juk adi eymutaybinbin oğuyğuyğuy. Kawēn idipat muwēnuwēn cuk adi oğuyğuyğuy eywebe kabiam, ixima dağ tak – io'e. — Ékay wetabotaidabotbon kapikpiğ cuk adi oğuyğuyğuy. Gebum cuy epesop iboap kay – io'e cebe ip.

³² — Deus pit xipan cīcā jeykuk – io'e cebe ip. — Deus ekawēn kay juy epesop – io'e. — Ixe ekawēn kay bima, eypararam ġu epesop. Deus ekawēn kay bima, jeybu'un ġu Jesus kay eyetabut am. Deus xipacat ümüm jebekitkiyū be. Eywebe dak xipacat je'ğümğüm – io'e. ³³ — Eyxe bima wetabikuku ġu juk oğuy eyebubut kay eyxe bima, eyeprata kay dak, eyeouro kay dak, eydoti kay dak. ³⁴ Ön ma kapikpik'uk oğuy obubut pu am, odoti bu am tak, owejuayū bubut pu am tak, owejuayū doti bu am tak. Eyju dak eyetaybit iboam. Imēn cuk adi ojekuku eyxe bima. ³⁵ Eyju dak wekukuap puxim cuy epeku ġasū – io'e. — Acejekapik cīcā juy tadaybotbocayū buywat am. Kuy imēn adi eymutaybitbin oğuy – io'e. — Wuyukukat Jesus imēn o'e:

Ibubu'ukat cokcokkap podi ma iũmũm'ukat pit e'em, i.
 Imẽn o'e wuykukukat Jesus Cristo — io'e. — Cekawẽn kay gebum cuy epesop — io'e cebe ip.
36 Paulo imẽn o'jekawẽn Jesus a'õkayayũ kukukayũ eju—Éfeso ka bewiayũ eju.

Iboap e buje Paulo o'jẽg'aecõõcõõ. O'jekawẽn Deus eju. Soat Éfeso ka bewiayũ dak o'jekawẽn Deus eju. **37** Soat ip wawa o'e Paulo cẽm puye.

Gebuje Paulo ip o'yakobutbut. O'yaõobukõnkõn ip cẽm puye. **38** Iguycûgcûg ip o'e Paulo ekawẽn kay, “Waram eyju ojo ãgu ijodi,” io'e buye.

21

1 O'ju ip Paulo eju kobexixi kay. Ocejewemuwẽn cebe ip. Ocejẽm cexewi ip. Oceõm kobexixi be.

Tiro ka kay oceju. Cucum pima oceju tip'aweroro be. Ocajẽm tip'aweroro be. Tip'aweroro butet Cós i osunuy. Kuyaje ocajẽm Rodes ka ebikopap pe. Ibocewi ocajẽm Pátara ka be.

2 Wara'at kobexixi ocetobuxik. Oceõm cebe—Fenícia eipi kay cu ojuyat pe. Ocejeok ebikopap pewi. **3** Wara'at tip'aweroro ocetipcoco gebuje. Ibutet Chipre i osunuy. Ocekap wuyba'ügat kadi. Oceju Síria eipi be. Ocejemüg Tiro ka ebikopap pe. Tiro ka Síria eipi be opop. Kobexixi be kapikpik'ukayũ tarekrek tujujẽm ojuy kobexixi bewi iboce. Imẽn ocajẽm Tiro ka kay.

4 Jesus kay itabucayũ ocetobuxik ibo ka be. Ibun ma ocesop cexe ip. 7 xet ocesop cexe ip. Ixeyũ o'jekawẽn Paulo eju Deus biõgbuk a'õbi.

— Eju ġu juy Jerusalém ka be — io'e ip Paulo be.
 — Jaoka ip itakomaayū — io'e ip.

⁵ Ocejēm puje, itabucayū o'je'awero ocewebe jewemuwēn ām—aġokatkayū, aoyū dak, bekitkit tak. Oceweju o'ju ip ebikopap pe. Ocejēg'aecōğcōğ ka'oririt pe. Deus eju ocejekawēn.

— Cum puk oceju — i oce Tiro ka bewiayū be.
 — Ha'a — io'e ip. — Deus cuy je'ju eyweju — io'e ip ocewebe.

⁶ Oceōm kobexixi be. Ixeyū bit o'jepit jeduk'a be. Imēn ocejēm Tiro ka bewi. ⁷ Kobexixi dağ oceju.

Ocejēm Ptolemaida ka kay. Itabucayū ocetobuxik. Pūg kabia ocesop cexe ip.

⁸ Kuyaje ocajēm Cesaréia ka be. Filipe oce-tobuxik. Filipe kawēn idipat muwēnuwēn'ukat osunuy. Kuy bima Jerusalém ka watwat Filipe o'jomuy itabucayū buywatwat'ukan 6 beayū eju. Ixe duk'a be ocesop. ⁹ Ixe ebadipdip taxit osunuy. Itoptep gū ixeyū bit osodop. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū osodop ip. Puġ kabia gū ixe duk'a be ocesop.

¹⁰ Aġokatkat tak oajēm ocekay. Oajēm Judéia eipi bewi. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. Ágabo i ibutet osunuy. Apēn ġuyjom je'bapuk iam Deus ocemutaybitbin'uk osunuy. ¹¹ Ixe Paulo ukpumūnpu o'subu'uk. Jebōğbi o'jomūnmūn Paulo ukpumūnpum. Jekaġobi dak o'jomūnmūn yukpumūnpum.

Imūnmūn epere buje, o'jekawēn Paulo eju.
 — Deus biōğbuk omukūyjom — io'e. —
 Jerusalém ka watwat jedaomūn — io'e. —
 Jedaomūn ip apēn obōğbi mūnmūn iap puxim

— io'e. — Jeũm ip Judeu'ũmayũ be—itakomaayũ be
— io'e.

Ágabo imẽn o'e Paulo be. ¹² Gebuje oceju ocejekawẽn Paulo eju.

— “Eju ģu juy Jerusalém ka kay,” — i juk ocece ewebe — ioce cebe. — Jedaomũn ip — ioce.

— Eju ģu juy — io'e warara'acayũ dak yaokaap puxim.

Itabucayũ o'tõtõn Paulo iju pin puye—Cesaréia ka watwat.

¹³ — Apẽnpuye eyju wawa? — io'e Paulo. — Cum cuy õn Jerusalém ka kay — io'e. — Omuguycûgcûğ eyju? Apẽnpuye eyju omudaobu'un ojuy? Wuykukukat Jesus ibikuy bima, obu'u ģu oce ixeyũ be odaomũn ãm. Obu'u ģu dak we'ũ ãm. Wuykukukat Jesus a'õbi acã ojeku — io'e.

¹⁴ Paulo ağuymuwarurun pa'ore o'e ocewebe. Imẽnpuye ocebu'un yağuymuwarurun.

— Wuykukukat bikuyap tağ cuy ejeku — i oce cebe.

¹⁵ Imẽneju ocejewemuxipan Jerusalém ka kay oceju am. Oceju.

¹⁶ Jay. Ocajẽm Jerusalém ka kay. Jesus kay itabucayũ o'ju oceweju. Ocedujowat ip Menasom kay Cesaréia ka watwat. Menason Chipre eipi bewiat osunuy. Kuyje ma itabucat osunuy Jesus kay. Ixe duk'a be ocesop.

¹⁷ Jerusalém ka be ocajẽm puje itabucyũ jom oceku. Icokcok o'e ip ocajẽm puje.

¹⁸ Kuyaje Paulo o'ju Tiago kay oceweju. Tiago xe awerom osodop ip itabucayũ kukukayũ—Jerusalém ka watwat. ¹⁹ Paulo ixeyũ o'tobede.

Gebuje:

— Deus ja'õbacaap o'gubapukpukpuk Judeu'ũmayũ be õn ixeyũ xe bima — io'e Paulo.
— Tak ̄gu ip oitabun Jesus kay Judeu'ũmayũ. Ade j̄jā ip oitabun — io'e Paulo cebe ip.

²⁰ — Ka'ũm̄gu Deus co'iat xipacat! — io'e ip, iboap co buje.

Gebuje itabucayũ kukukayũ o'jekawẽn Paulo eju.

— Xipit ma, ocekitpit — io'e ip. — Imẽnpit etaybit ade Judeuyũ itabut o'e Jesus kay iam — io'e ip. — “Jesus kay wuyetabut puje dak Moisés ekawẽn tāg cuy ajeku,” i'e'em pit ip — io'e ip.

²¹ — “Paulo bit warẽmtāg ma Judeuyũ mutaybitbin Judeuyũ'ũmayũ ka be bima,” i'e'em ip napa ma — io'e ip Paulo be. — “ ‘Moisés ekawẽn tāg ̄gu juy epeku,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip — io'e ip.

— “Eyipotpoyũ juy epetaypu'āgobixeedakat ̄gu,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip — io'e ip. — “ ‘Aypayũ'um'um ekawẽn tāg ̄gu juy epeku ̄gasũ bit,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip napa ma — io'e ip Paulo be.

— Imẽn emuymuy Judeuyũ, itabut ma'̄gu ip Jesus kay — io'e ip. ²² — Kuy ip o'jeküyjo ijoce ajẽmap awẽ̄g — io'e ip Paulo be.

²³ — Oce'e'e'ap tāg cuy ece — io'e ip Paulo be.

— Ebadipdip āgokatkayũ jewemuisusun Deus xe, itabucayũ — io'e ip. — “Ocemuisun cuy,” i juk o'e ip Deus pe. ²⁴ Ixeyũ ebadipdipayũ juy etujowat eweju. Wuybabi dāg cuy ecemuisun ceweju ip — io'e ip Paulo be. — Dinheiro juy ēgum ebadipdipayũ be yakoeapteim, iõhõ buap teim tak. Iõhõ juy ip je'gum pāyũ be imupik am Deus etabixe. Imẽn e'e buje, soat itaybit je'e icẽm ̄gu e'em ip Paulo

muymuy iam – io'e ip. – Itaybit je'e ip ën tak Moisés ekawẽn tağ jekukum iam – io'e ip Paulo be.

²⁵ – Kuy oceje'awero Judeu'ũmayū awẽ ãm – io'e ip. – Cartadup ocetupmuju cebe ip—itabucayū be. Imẽn e'em iğodup: “Deusbaroyū wap iẽnmõg'ibitẽn cuy epesuẽn'o ġu,” i. “Puca doy juy epetokykõn ġu,” i. “Iẽntoyteyatẽn cuy epesuẽn'o ġu,” i. “Wara'at tayxi eju ġu juy epeyepo, wara'at itop eju ġu dak,” i. Ibiatup ocetupmubararak ixeyū awẽaptum – io'e ip. – Ocewebe yawẽwẽap tağ cuy jeku ip – io'e ip Paulo be.

– Ma – Paulo o'e. – Eyekawẽn tağ cuy oce – io'e.

²⁶ Paulo ixeyū be jawẽap tağ o'e. Ebadipdipayū o'tujowat jeweju. Kuyaje o'ju jewemuisun am Deus xe ceweju ip. Oõm Deus eju kawẽnwẽnap'a be – yaboğat'a be.

– Gaxĩn ma oceisu oce'e – io'e ip paŷū be.
– Oceisu bima, iõhõ oceğüm eywebe imupik am Deus etabixe – io'e ip paŷū be.

Paulo iõhõ kuka o'gõm ebadipdipayū muisunapteim 7 xet kap puje. Iboap tak o'guwẽn paŷū be.

²⁷ 7 xet kapap wi ijawūn pima Judeuyū Paulo o'jojojo Deus eju kawẽnwẽnap'a be – Ásia eipi bewiayū. Ixeyū Judeuyū adeayū o'gutakomãñ Pauloyū kay. Ixeyū Paulo o'jat. ²⁸ O'jewâwā ip ya'õberen adeayū be.

– Israel naxegebitbit! – io'e ip. – Ocebuywan cuy epe'e! – io'e ip. – Daosuw! – io'e ip. – Ağokatkat cuy ajat – io'e ip. – Ixe warẽmtağ wuymutaybitbin jekukum soat kaka dağ – io'e ip napa ma.

— Ixe e'em adeayū be: “Judeuyū ikērēat kuğ Deus xe,” i; “Moisés ekawēn tağ ğu juy epeku,” i dak — io'e ip napa ma. — Ixe Deus eju kawēnwēnap'a muymuy — io'e ip napa ma. — Judeu'ūmayū o'tujuõm ija'a be — io'e ip. — Ija'a mubuyxi'ūm'ūm cīcā ip — Judeuyū napa ma o'e—Ásia eipi bewiayū.

²⁹ Tūybe Paulo Judeu'ūmat o'tujuõm Deus eju kawēnwēnap'a be iān o'e ip. Imēnpuye oitakomān ip Paulo kay. Ixe Judeu'ūmat putet Trófimo i osunuy. Éfeso ka bewiat osunuy. Koap pima Judeuyū Paulo o'jojojo Trófimo eju. Xepxem oekuku ip Jerusalém ka be—Paulo Trófimo eju. ³⁰ Imēneju ade Jerusalém ka watwat o'jedau Paulo kay. Soat tağwi o'jedau ip. Paulo o'jat ip. Kururuğ o'tujujẽm ip ija'a bewi. Akikay o'tujowat ip. Dao ma ija'a exīntabi o'tomudip ip. ³¹ Paulo aoka ojuy ip.

Adeayū dak o'jedau 1000 be sorarayū kukukat kay imukūyjom—Jerusalém ka wiwi'ukayū kukukat kay.

— Soat Jerusalém ka watwat jewaokakam! — io'e ip cebe. — Kawēn ikērē jījā — io'e ip. — Jewaoka ojuy ip — io'e ip cebe.

³² Imēnpuye sorarayū kukukat dao ma o'jedau iğ'o'a be. Ade jījā jesorarayū o'tujowat jeweju. 100 be sorarayū kukukayū dak o'tujowat jeweju.

O'jedau ip Paulo kay. Itakomaayū Paulo mupokupoğ o'e. Oibu'un ip yaoka am sorarayū dobuxik buje. 1000 be sorarayū kukukat oajẽm. Jesorarayū o'ğuju Paulo bum iğ'o'a beayū be yaokaap puxim.

³³ — Epesubumukirik cuy corrente-bum—xepxepum — io'e sorarayū be.

— Abu ite ağokatkan? — io'e yaoka ojuyayū be.
— Apēn ite o'e eywebe? — io'e.

³⁴ Gebuje yaoka ojuyayū o'jewāwā ya'ōberen. Wara'at taḡtaḡtaḡ ma ip o'jewāwā. Imēnpuye 1000 be sorarayū kukukat pe itaybit pa'ore o'e apēnpuye Paulo aoka ojuy ip iam.

— Epetujowat cuy wuydopdopap'a be — io'e jesorarayū be.

³⁵ Sorarayū Paulo o'tujowat jedopdopap'a kay. Toptopap'a ewadaḡğūn xe bima sorarayū ja'ōpi'a jeje Paulo o'tujuu itakomaayū be yaokaap puxim.

³⁶ Itakomaayū nomuju o'jedau ip Paulo bu ojuy.

— Epeyaoka juy! — io'e ip ya'ōberen.

³⁷ Gebuje Paulo o'jekawēn 1000 be sorarayū kukukat pe.

— Wekawēn put tu eweju? — io'e Grego a'ōm 1000 be sorarayū kukukat pe.

³⁸ — Etaybit tu Grego a'ōm? — io'e. — Egito eipi bewiat ġu du ēn? — io'e. — Kuy bima ixe Egito eipi bewiat adeayū o'ġu'awero jenopagogo ām Roma ka kukukat esorarayū eju. 4000 ağokatkayū oekuku ip ceweju. 4000 beayū o'tujowat uk'a'ūmat pe. Warara'acat aoka ojuy ip o'e. Ēn ixe ağokatkat ġu du? 1000 be sorarayū kukukat o'e Paulo be.

³⁹ — Ka'ūma — io'e. — Gujuat ġu õn — io'e. — Wara'at ma õn pit. Judeu õn. Tarso ka be okap—Cilicia eipi be — io'e. — Tarso ka waypanap ka—ikabogatka — io'e. — Wekawēn pin cīcā waoka ojuyayū be. Āğ puk ocekawēn ceweju ip — Paulo o'e.

40 — Ha'a. Ecekawēn puk — io'e.

Paulo cūg'i osunuy sorarayū dopdopap'a ewadaggūn ceje. Wēgwēg'i o'e jebum itakomaayū muymūg ām.

Gebuje Paulo o'jekawēn itakomaayū be. Ya'ōm ma ip o'jekawēn ceweju ip—Judeuyū a'ōm—Hebreu a'ōm.

22

1 — Tapupuyū okitpitpiyū, baybayū — io'e. — Eya'ōpicūgcūg cuy epesop wa'ō kay. Ocededayo juy eywebe wa'ījoam — io'e.

2 — Wuya'ōm ma teku kawēnwēn! — io'e ip Judeuyū.

Mūg o'e ip ya'ījo am. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

3 — Ocededayo juy — io'e. — Judeu õn. Tarso ka be okap Cilícia eipi be — io'e. — Ijop ka be ma bit owaypan—Jerusalém ka be Gamaliel be omutaybit am. Moisés ekawēn omutaybitbin osunuy. Ocedobuyū'üm'üm ekawēn omutaybitbin osunuy — io'e. — Kaypatpan ģu õn pit wetaybin. Soat eyju Deus bikuyap tağ jeku ojuy. Ón tak eybuxim cuk adi ibikuyap tağ jeku ojuy oğuy — io'e.

4 — Wetakoma jījā juk adi oğuy Jesus a'ōkayayū kay—ieisuate daḡ jekuku'ukayū kay. Ixeyū kaykay jījā ma juk adi oğuy. Ade ip otaomūnmūn. Daomūnmūnap'a be ip oğuõmõm—ağokatkayū, aoyū dak. Ade ip oyaokaat ixeyū'in. **5** Paŷū kukukayū itaybit imēn cuk adi ojekuku iam, Judeuyū kukukayū dak — io'e. — Ixeyū juk cartadup o'tupūm owebe—Judeuyū beaptum—Damasco ka watwat beaptum — io'e.

— Damasco ka kay juk oju. Jesus kay itabucayū daomūn ãm oju. Ijoce taomūnmūn ip tujupit ojuy oju Jerusalém ka be. Ipiat pi'ajoat ojuy cebe ip oju.

⁶ E daḡ cucum pima juk oajēm Damasco ka tēg ma. Kaxicuḡ oajēm. Dao ma oikabia jījā ma wakokoreren. ⁷ O'at ipiju wekuyap pibun.

— Gebuje kabi beat oya'ijojo. O'jekawēn oweju.

— “Saulo,” io'e. “Apēnpuye warēmtağ ma ën okug?” io'e owebe.

⁸ — “Abu ën tak, Kariwa?” i oce cebe.

— “Jesus õn,” io'e. “Nazaré ka be tūibit õn. Ën ma ipiat esupi'ajoat owebe,” io'e.

⁹ Oweju oekukuiayū o'jekuy jījā. Kabiaat o'jojojo ip. Oweju kawēnwēnat a'õ bit o'jojojo ğu ip.

¹⁰ — “Apēntak oce, Kariwa?” i oce.

— “E'ây,” io'e. “Damasco ka be juy eju,” io'e. “Ibo ka be agókatkat apēn Deus ibikuy ewebe eku am iap ğuwēn ewebe,” io'e — Paulo o'e.

¹¹ — Gebuje wekabiokok ojekuku ixe kabiaat iepokat wetabimu'üm'üm puye. Owejuayū obacom okuğ. Imēn ocajēm Damasco ka be — io'e.

¹² Ibo ka be bima, agókatkat oajēm okay. Ibutet Ananias i osunuy. Moisés ekawēn tağ jekuku'ukat osunuy. Xipat cīcā osunuy soat Damasco ka watwat xe—Judeuyū xe. ¹³ O'jekawēn oweju.

— “Obure Saulo, ececoan waram,” i adi o'e owebe.

— Gebuje'isum ma ocecoan. Oceak cekay — io'e Paulo. — Waram wetate buje Ananias o'jekawēn oweju.

¹⁴ — “Saulo,” io'e. “Kuyje Deus enaē,” i adi o'e Ananias. “Ocedobuyū'üm'üm itabut osodop ip ixe kay. Ixe juk enaē ixe bikuyam etaybit am. Ixe

ruk enaē ewebe ixe buywawat'ukat co am—cūg cīcāat co am. Ixe juk enaē ibuywawat'ukat pe emukūyjo am,” i adi o'e owebe. ¹⁵ “Ixe ekawēn muwēnuwēn'ukan cuy egypt,” i adi o'e. “Apēn ejojojoiap cuy egyptēnuwēn, apēn eya'ljojoiap tak,” i adi o'e Ananias owebe — io'e Paulo.

¹⁶ — “Ajo wiwim tak ēn? E'ay!” i adi o'e owebe. “Ecewemubatisaan cuy!” i adi o'e. “Ikērēat cuy eju'uk owebewi,’ i juy ece wuykukukat pe,” i adi o'e. “Imēn e'e buje, Deus ikērēat ju'uk ewebewi,” i adi o'e owebe.

Imēn Ananias o'jekawēn owebe — Paulo o'e.

¹⁷ — Jerusalém ka kay juk ocepit — io'e. — Deus eju kawēnwēnap'a be oju jekawēn ām Deus eju. ¹⁸ Deus ekawēn kay ġebum pima wuykukukat ojojojo wexey jo'iat pe — Paulo o'e.

— Gebuje wuykukukat o'jekawēn oweju.

— “Daosuw!” i adi o'e owebe. “Ejēm cuy Jerusalém ka bewi. Ijopka beayū itabut gu je'e ip ekawēn kay cedāg ma'gu ēn omuwēnuwēn,” i adi o'e owebe wexey jo'iat pe.

¹⁹ — “Ka'ūma, Kariwa,” i adi oce. “Wekawēn kay itabut je'e ip,” i adi oce. “Soat ip itaybit apēn cuk adi ojekuku iam,” i adi oce cebe. “Itaybit ip apēn soat kaka dağ ojekuku iam, apēn Judeuyū e'aweroroap'a be juk adi oōmōm itabucayū bu ojuy iam tak, apēn taomūnmūn ip cuk adi otujupitpit ijop ka be iam tak, apēn cuk adi ip oyaokaka iam tak, apēn cuk adi daomūnmūnap'a be ip oğuōmōm iam tak,” i adi oce cebe. ²⁰ “Estēvāo aokam pima, ñn tak cuk ojojojo ip—ekawēn muwēnuwēn'ukat aokam pima,” i adi oce cebe. “Tūybe xipat yaoka am iān mo oce. Estēvāo'ūm

o'yaoka'iayū eekabek kuğ oğuy," i adi oce. "Gasū bit wağuyisun ma ñn jekukum. Soat ijoceayū itaybitiboam. Imēnpuye wekawēn kay je'e ip," i adi oce wuyukukat pe.

²¹ — "Ka'ūma," i adi o'e. "Ejēm cuy ijocewi," io'e. "Ewebe omuwēn puje, itabut ġu je'e ip ekawēn kay," i adi o'e. "Õn ma wūy ma jemuju. Judeu'ūmayū kay ñn jemuju," i adi wuyukukat o'e owebe — Paulo o'e adeayū be.

²² Paulo ekawēn cocom cīcā ip osodop. "Judeu'ūmayū kay ñn jemuju" i'e buje bit, oibu'un ip ya'ñjo am. O'jewāwā ip ya'õberen.

— Epeyaoka juy! — io'e ip ya'õberen. — Epeyaoka juy! — io'e ip. — Epejoxik akikay — io'e ip.

²³ Ya'õberen jewāwāwā ip o'e. Jesay wēğwēğān ip jetakoma jījā buye. Ka'wi o'joxikxik ip jetakomaap pibun. ²⁴ 1000 be sorarayū kukukat tak Paulo o'ğuõmat sorarayū dopdopap'a be — yabogat'a be. Itaybin pin o'e apēnpuye adeayū ya'õberen o'jewāwā iam. Imēnpuye o'jekawēn sorarayū be.

— Epeğupokupok cuy ixee muğeğebum — io'e.

— Guwēn paxi jekpiwacap jemupikupikap? Apēnpuye o'jewāwā ip ya'õberen cekay iap ġuwēn paxi? — io'e sorarayū be.

²⁵ Sorarayū Paulo o'subōğbimukirik imupokupok am.

Gebuje Paulo o'jekawēn 100 be sorarayū kukukat eju.

— César ebekit ñn — Roma ka kukukat ebekit ñn — io'e. — Cedağ tu eywebe César ebekit mupokupok am? — io'e. — Eyju odujowat ġu buk ibimāmāmā'ukat ekawēn coco'ukayū dopabe

— io'e. — Eyetaybit ġu ma buk õn ma xe'e okpiwat iam, pām ġuto ka'ūma iam — io'e.

²⁶ Imēneju 100 be sorarayū kukukat o'jekawēn 1000 be sorarayū kukukat eju. Apēn Paulo o'e cebe iap ekawēn o'ġuwēn cebe.

— Apēntak ēn em cebe? — io'e. — Ixe aġokatkat César ebekit — io'e.

²⁷ 1000 be sorarayū kukukat oajēm Paulo kay.

— Cēm tu ēn César ebekit? — io'e Paulo be.

— Hm hm — io'e.

²⁸ — Õn tak cebekit ma — io'e. — Ade wedinheiro oğu'ūm cebekin em pima — io'e.

— Õn pit cebekit okapap ma — Paulo o'e.

²⁹ Dao ma o'jewede ip cexewi sorarayū—Paulo mupokupok ojuyayū. 1000 be sorarayū kukukat tak yağuybabī'üm o'e. Yağuybabī'üm o'e Paulo César ebekit iam itaybit puye, o'subōğbimukirikat puye dak. Soat ip oibu'un Paulo kaykay am.

³⁰ 1000 be sorarayū kukukat itaybin pin o'e apēnpuye Judeuyū Paulo o'jomuymuy iam. Paulo bōğbikirikpu o'subumuwekap kuyaje. Judeuyū ya'ōbuyxiayū o'tomuwā je'awero am. Paīyū kukukayū dak o'tomuwā ibimāmāmāat ekawēn coco'ukayū dak. Soat ip o'je'awero. 1000 be sorarayū kukat Paulo o'tujowat aweromayū dopabe—jewawēwē'ukayū yoboğayū dopabe.

23

¹ Paulo o'jeak jewawēwē'ukayū yoboğayū kay. — Oburereyū — io'e. — Apēn cedaġ ma oxe iap taġ cuk adi ojekuku. Cedaġ ma ġasū dak õn jekukum Deus etabutpe — io'e.

² Iboap co buje paÿyū kukukat oitakomān Paulo kay. Paÿyū kukukat putet Ananias i osunuy. Tüye Paulo Deus muymuy iän o'e.

— Esubioka juy — io'e Paulo xeayū be. ³ — Deus cuy ipiat supi'ajoat ewebe ma — Paulo o'e paÿyū kukukat pe. — Ocemuğuykukuku'ukat ën! — Paulo o'e. — Ën xik'i ijoce wa'ijo am etaybit am wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ ocece iam pām ġuto ka'üma iam. Imēn pit wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ ġu juk ën tak obiokaat! — io'e Paulo.

⁴ — Ën Deus epaÿyū kukukat muymuy — cexeat o'e Paulo be.

⁵ — Obadipdipyū — io'e. — Wetaybit ġu juk ixe paÿyū kukukat iam. Wetaybit pima bit imēn ġu kajuk oce cebe. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Eybadipyū kukukat cuy epejomuymuy ġu, i.
Imēn Deus ekawēn tup e'em — Paulo o'e.

⁶ Paulo o'jeak Fariseuyū kay. O'jewāwā ya'ōberen.

— Obadipdipyū — io'e. — Fariseu õn! Webay dak Fariseu osunuy. Wetabut wuye'ü buje waram ġuto acejetait iap kay. Imēnpuye eyju wa'ijojom ġasū eyetaybit am okpiwat paxi iam — io'e cebe ip.

Pügpüg jewawēwē'ukayū yobogayū'in Fariseuyū ip osodop. Warara'acayū ixeyū'in Saduceuyū ip osodop. Paulo itaybit o'e iboam. ⁷ Imēneju o'jewāwā ya'ōberen — Fariseu õn — i. Ade osodop ip jewawēwē'ukayū yobogayū. ⁸ Fariseuyū ma e'em — Wuye'ü buje waram ġuto acejetait — i. Itabut ip wuybiōgbuk kake iap kay, Deus ekawēn tojotjot'ukayū kake iap kay dak. Saduceuyū bit napa ma e'em: — Wuye'ü buje waram acejetait ġu — i. Itabut ġu ip wuybiōgbuk kake iap kay, Deus

ekawēn tojotjot'ukayū kake iap kay dak. Paulo itaybit o'e pūg tağ ġu ip itabut ip iam. Imēnpuye — Fariseu ñn — io'e cebe ip.

⁹ Iboap co buje o'jewa'ōxikxik cīcā ip jeweweju jewawēwē'ukayū yobogayū. Wara'at tağtağtağ ma o'e ip. Biğ ma ip o'jewāwā ya'ōberen. Fariseuyū Paulo dayoyom o'e—Moisés ekawēn imutaybit-bit'ukayū.

— Ite agókatkat ikérēat mujurūgrūğ ġu ocexe — io'e ip. — Warēmtağ ġu juy ajukuk! Ibiōğbuk xipacat aco'i o'jekawēn ceweju. Deus ekawēn tojotjot'ukat aco'i o'jekawēn ceweju — io'e ip.

¹⁰ Jewawēwē'ukayū yobogayū o'jewa'ōxikxik cīcā. Imēnpuye jawaokaka ojuy ip.

— Paulo ġuwekap aco'i teyūku — io'e 1000 be sorarayū kukukat jewa'ōxikxikayū jojom.

— Paulo juy epejat — io'e jesorarayū be. — Epetojot cuy wuydopdopap'a be jewa'ōxikxik'ukayū be yaokaap puxim — io'e cebe ip.

Ya'ō dağ o'e ip sorarayū. O'tujowat ip jedop-dopap'a be. Igo'a be osunuy Paulo.

¹¹ Waram pimaat exima be wuykukukat o'jebapuk Paulo kay ya'ōmucan am. O'jekawēn ceweju.

— Paulo, a'ōcam cuy eğuy — wuykukukat o'e cebe—Paulo be. — Apēn cuk adi Jerusalém ka watwat pe ñn omuwēnuwēn iap puxim Roma ka watwat pe dak omuwēnuwēn cuy eğuy — Jesus o'e Paulo be.

¹² Kabia buje Judeuyū'in o'je'awero jewawē ãm apēn Paulo aceyaoka iam.

— Ga'a Paulo ayaoka — io'e ip. — Paulo aoka'üm pima juy acejekõn ġu, acetikõn ġu dak — io'e ip. —

Yaoka'üm pima juy Deus ipiat supi'ajoat wuywebe – io'e ip jewewebe.

— Ga'a – io'e ip.

¹³ Imēn o'jekawēn ip jewewebe Deus etabutpe. 40 be osodop ip imēn o'e'e'iayū agókatkayū—Paulo aoka ojuyayū.

¹⁴ Imēn jewawē buje ip o'ju paÿū kukukayū kay, Judeuyū kukukayū kay dak.

— Deus etabutpe juk ocejekawēn – io'e ip. — Püg tağ ma ocağıy – io'e ip. — “Paulo aoka'üm pima juy acejekōn ğu, acetikōn ğu dak,” i juk oce – io'e ip. — Imēnpuye Paulo juy epetomuwā ocewebe jekawēn ām ceweju – io'e ip. ¹⁵ — “Paulo juy eğudot ocekay—jewawēwē'ukayū yoboğayū kay,” i juy epe'e 1000 be sorarayū kukukat pe – io'e ip. — “Iwiwim oceju waram cekawēn co am,” i juy epe'e cebe – io'e ip. — “Cedağ ocewebe waram cekawēn co am,” juy epe'e cebe – io'e ip. — Imēnpit Paulo jajēm ğu jijā. E dağ iwiwim oce'e yaoka am – io'e ip Paulo aoka ojuyayū paÿū kukukayū be—40 beayū o'e.

¹⁶ Imēnpit agókatkat iboce osunuy—yaypan'isuat—Paulo ixīt'it. Apēn Paulo aoka ojuy ip iam o'jeküyjo.

Gebuje ixe yaypan'isuat o'ju Paulo kay imuküyjo am. Oõm sorarayū dopdopap'a be. Apēn cuk o'ya'ijojoiap o'ğuwēn Paulo be. ¹⁷ Paulo 100 be sorarayū kukukat o'tomuwā.

— Ite yaypan'isuat cuy etujowat 1000 be sorarayū kukukat kay, yawēğ muwēn pin cebe – io'e 100 be sorarayū kukukat pe.

¹⁸ Yaypan'isuat o'tujowat.

— Taomūnmūnat Paulo juk onomuwā ite yaypan'isuat tojon ekay — io'e. — Yawēg muwēn pin ewebe — io'e 1000 be sorarayū kukukat pe—Cláudio Lísias pe.

¹⁹ Cláudio Lísias yaypan'isuat pu o'subuixik. Iba com o'tujowat jeweju. O'tujowat wara'acat xewi ixeyū be ya'ijoap puxim.

— Ajo-muwēn pin ēn owebe? — io'e.

²⁰ — Judeuyū o'jewawē — io'e. — Kuyaje je'e ewebe ip: “Paulo juy eğudot ocekay,” i — io'e. — “Kuyaje juy eğudot ocewebe waram cekawēn co am,” i je'e ip ewebe — io'e. ²¹ — Imēnpit emuğuykuku ojuy ip. Etabun ġu juy eğuy apēn je'e ip ewebe iap kay — io'e. — 40 agókatkayū ebitako be Paulo kapap wiwim. “Paulo aoka'ūm pima juy acejekōn ġu, acetikōn ġu dak,” i juk o'e ip jewewebe — io'e. — “Paulo aoka'ūm pima wuyekōn puje, Deus cuy ipiat supi'ajoat wuywebe,” i juk o'e ip jewewebe — io'e. — Gasū ma edeap wiwim ip — yaypan'isuat o'e Cláudio Lísias pe.

²² — Owebe eğuweni iap cuy eğuweni ġu wara'acat pe — io'e yaypan'isuat pe.

Yaypan'isuat o'guypit tuk'a be.

²³ Gebuje Cláudio Lísias xepxep 100 be sorarayū kukukayū o'tomuwā.

— 200 sorarayū juy epeğuxipanat iju am Cesaréia ka kay — io'e cebe. — Iximadakpe juy epeju — io'e. — 70 cavallo akpi jejeayū juy je'ju. 200 warara'acayū dak je'ju sorarayū—obukaka'uk co'iat kukayū. ²⁴ Cavallo dak epeğuxipan Paulo beam. Xipan cuy Paulo epetujowat Félix dopabe—wuyecuğap dopabe — io'e 100 be sorarayū kukukayū be.

25 Gebuje cartadup o'tupmubararak tupmuju am Félix muküyjoaptum. Imẽn e'em ibo dup:

26 Félix, ocecuğap ën, i. Obutet Cláudio Lísias, i. A'ðbuyxiat oxe, i. Kato mujujum õn ewebe ijudup pe, i. **27** Taomũnmũn agókatkat mujujum õn ewebe, i. Judeuyü ixe o'jat, i. Yaoka ojuy ip, i. Ixe César ebekit iam omutaybin puje wesorarayü eju oju cekay, i. Otujupa'um yaoka ojuy'iyü xewi, i. **28** Wetaybin pin oğuuy apẽntak ite ikérẽän o'e cebe ip iam, i. Imẽnpuye ixe otujowat Judeuyü kukukayü dopabe—jewawéw'ukayü yoboğayü dopabe, i. **29** “Ite agókatkat wuydobuyü'üm'üm ekawẽn tağ ǵu jekukum,” i juk o'e ip owebe, i. Imẽnpit wuyeipi kukukat o'jomuymuy ǵu. Cedag ǵu wuywebe imuõm ãm daomũnmũnap'a be, yaoka am tak, i. **30** Ibocewi ip omuküyjo Judeuyü Paulo aoka ojuy iam, i. Imẽnpuye ekay õn Paulo mujujum, i. “Félix kay juy epeju Paulo awẽg mukérẽän ãm,” i juk oce yawẽg mukérẽän ojuyayü be, i. Bay'a, ewâtaxipipem ǵu juy eğuuy, i. Imẽn o'tupmubararak. O'tupüm sorarayü be tup tujowat am Félix pe.

31 Gebuje sorarayü Paulo o'tujowat Cesaréia ka be. O'tujowat ip apẽn 1000 be sorarayü kukukat o'e cebe ip iap tağ. O'ju ip cavalo akpi jeje. Ixima be ip o'ju. Ixima bun oeku ip cügcüg. Kuyaje dak cügcüg ma. Jay. Oajẽm ip Antipátride ka be. **32** Ibocewi sorarayü o'jepit Jerusalém ka kay—cavalo akpi jeje'ümayü.

Ibocewi cavalo akpi jejeayü Paulo o'tujowat kabia buje. **33** Jay. Oajẽm ip Cesaréia ka be. Iecuğap tuk'a kay o'ju ip—Félix duk'a kay. O'tupüm ip Félix

pe—Cláudio Lísias emudumpubararaktup. Paulo dak o'gūm cebe. ³⁴ Félix o'tupcoco.

Tupco buje Félix o'jekawēn Paulo eju.

— Ajo-eipi wat ën? — io'e.

— Cilícia eipi wat òn — io'e.

³⁵ — Awēgmukērērēnayū ajēm puje jenomuwā òn a'ijo am — io'e Paulo be.

— Paulo epeğuõm Herodes tūyap'a be—ika kukukat tūyap'a be—yabogat'a be — Félix o'e jesorarayū be.

O'tujuõm ip.

24

¹ Judeuyū Paulo awēg o'yawēgmukērērēn Félix pe. 5 xet kap puje paÿū kukukat oajēm iecuğap kay—Félix kay. Cesaréia ka be oajēm. Ibutet Ananias i osunuy. Xepxep Judeuyū kukukayū dak oajēm ceweju. Ibimāmāat a'ðbuywatwat'ukat tak oajēm ceweju ip. Ibutet Tértulo i osunuy. Oajēm ip cekay. Paulo awēgmukērērēn ãm ip oajēm. ² Félix Paulo o'tojocat.

Paulo ajēm puje Tértulo Paulo awēg o'yawēgmukērērēn Félix pe.

— Félix — io'e. — Ocecugap ën. A'ðbuyxi jjā ën — io'e. — Soat em ën xipakan e'em ocewebeam. Etaybit cīcā wuyeipi kukan. Imēnpuye ocekokcok cīcā ekay. Ade kabia ka'umgu nopaño soat wuyeipi dağ ën xipan ocekug puye. Ën idipan e'em ocewebeam. ³ A'ðbuyxi jjā ën ocexe. Ocecokcok ën soan e'em ocewebeam puye. ⁴ Imēnpit ibun gu ocekawēn eweju. Imēnpuye eya'ðpicüg cīcā buk — io'e.

5 — Ocetaybit soat em ite ağokatkat ocebadipyū kaykayxi iam. Ite ağokatkat soat kaka dağ jekukum—jewaoka ojuyap mubapukpuğ. Iwarum ma Judeuyū mutaybitbin. Ite Nazaré ka be tūibit kay itabucayū kukukat—Jesus kay itabucayū kukukat – io'e.

6 — Deus eju kawēnwēnap'a mubuyxi'üm ojuy—yabogat'a mubuyxi'üm ojuy – io'e napa ma. — Judeu'üm̄at tujowat ojuy igo'a be – io'e napa ma. — Imēnpuye ocejat – io'e. — Oceya'ijo kajuk ocetaybit am ocedobuyū'üm'üm ekawēn tağ yukpiwat paxi iam, pām ġuto ka'üm̄a ma iam – io'e.

7 — 1000 be sorarayū kukukat pit oajēm Paulo kay. Cláudio Lísias oajēm – io'e. — Puxibut ġu o'tujupa'um ocexewi – io'e. — “Félix kay juy epeju yawēğ mukērērēn ãm,” io'e Cláudio Lísias oewebe. Imēnpuye ocajēm ekay – io'e Tértulo.

8 — Ên tak cuy ecekawēn Paulo eju – io'e Félix pe. — Etaybit ece'e cedağ ma oceju Paulo awēğ mukērērērēn iam – Tértulo o'e Félix pe.

9 — Tértulo icēmān e'em ewebe – soat warara'acayū Judeuyū dak o'e napa ma Félix pe.

Soat ma ip imēn o'e.

10 Félix o'jepacūğ Paulo kay ën pukto ecede iape. Paulo o'jewedayo Félix pe.

— Ocokcok cīcā wewedayo am ewebe, ade koato ën ocekawēn coco'ukat puye—Judeuyū ekawēn coco'ukat puye ibimāmāat ekawēn coco'ukat puye – io'e.

11 — Kuy jijā ġu oajēm Jerusalém ka kay—doze kabia bima ma – io'e. — Wajēm “Ên xipat cīcā

oxe" i'e am Deus pe. Ên tak etaybit icẽmãñ õn e'em iam. ¹² Abu-a'õxikxiğ a'gu oğuy? Ka'ũma ma! Ka'ũma kaykay ma'gu oğuy Deus eju kawẽnwẽnap'a be, Judeuyū e'aweroroap'a be – io'e. – Aðoka dað tak ka'ũma kaykay ma'gu oğuy – io'e. ¹³ – Imẽneju wa'õmukorẽnrẽnap mubapuk pa'ore cebe ip wukpiwat gu buye – io'e.

¹⁴ – Icẽmãñ õn e'em ewebe – io'e. – Wetabut Deus kay. Ixe kay dak ocedobuyū'üm'üm itabut osodop. Wetabut cekay apẽn ǵasū o'e'e wuywebe iap tað. Judeuyū ǵaxiat ekawẽn kay gu ip ǵebum. Kuyjeap ekawẽn kay ma ip ǵebum. ǵaxiat ekawẽn cedað gu cexe ip. Wetabut Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayū emudupmubararak-tup peat ekawẽn kay. Wetabut soat Moisés pe wuyawẽwẽap ekawẽn kay dak. ¹⁵ Wetabut wuye'ü buje waram ǵuto acejetait—xipacat mujurûgrûg'ukayū, ikẽrēat mujurûgrûg'ukayū dak iap kay. Obuxim iteyū Judeuyū dak itabut iboap kay – io'e.

¹⁶ – Apẽn cedað oxe iap tað õn jekukum. Soan õn e'em ikẽrēat kukap puxim Deus xe, ijodiacat xe dak. Deus itaybit wekuam, ijodiacat tak – io'e.

¹⁷ – Ade koato wüyat eipi dað ojekukuku. Gebuje ocepit oka kay. Kuy'üm'üm ma ocepit. Dinheiro üm ãm tadaybotbocayū be ocepit—Jerusalém ka watwat pe. Kuy bima Jesus kay itabucayū ixe dinheiro o'güm owebe iǖm ãm cebe ip. Obubut'in kuka õn tak oğum Deus pe – io'e.

¹⁸ – Gebuje xepxep Judeuyū odobuxik Deus eju kawẽnwẽnap'a be—yabogat'a be. Ásia eipi bewiayū odobuxik. Ocebabi dað jewemuisusun

oğūy Deus xe. Adeayū eju ġu ip odobuxik. Igo'a beayū kaykay ġu ip odobuxik. Deus eju kawēnŵenap'a be ip odobuxik Deus pe wedinheiro ūmūm pima. ¹⁹⁻²⁰ Odobuxikayū oajēm ġu ijoce. Wawēğ mukērērēn pin pima juy jajēm ip ijoce wawēğ mukērērē ām ewebe – io'e. – Ajo oğūgē ikērēān cexe ip jewawēwē'ukayū yobogayū dopabe bima? – io'e Félix pe.

– Jajēm cuy ip ijoce iboap muwēn ām ewebe. ²¹ “Gasū eyju wa'ijojom wuye'ū buje waram ġuto acejetait iap kay wetabut puye,” i ñon pit mo oce cebe ip ya'ōberen. Iboap xe'e cedağ ġu exe? – io'e Félix pe. – Wuye'ū buje waram acejetait iap kay wetabut. Imēnpuye Judeuyū wawēğ mukērērēm ojuy – Paulo o'e. Imēn Paulo o'jewedayo Félix pe.

²² Félix itaybit cīcā kuy apēn Jesus a'ōkayayū itabut iam. Waram Paulo jo ojuy o'e. Wara'at kabia o'ğuweğün waram Paulo a'ījo am.

– 1000 be sorarayū kukukat ajēm puje juy waram a'ījom oce—Cláudio Lísias ajēm puje – io'e Paulo be.

²³ – Xipan teku ejukuk – io'e 100 be sorarayū kukukat pe. – Xipan cuy ejowiwi uk'a be – io'e. – Ibureyū juy tot pi ġu ijo am. Cemukaypinput cuy tojot pi ġu cebe – io'e 100 be sorarayū kukukat pe.

²⁴ Pūgpūğ xet kap puje Félix oajēm jetayxi eju. Itayxi butet Drusila i osunuy. Itayxi Judeu osunuy. Ixe dak Paulo o'tojocat. Jekūyo pin o'e apēn wuyetabut Jesus Cristo kay iam. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

²⁵ – “Xipan cuy epiku wetabutpe,” i'e'em Deus wuywebe – io'e Paulo. – “Jewawēwēm cuy epesop ikērēat mujurūğap puxim,” i'e'em – io'e. – Soat

acejebapuk Deus xe – io'e. — Ixe kabia be abuyū ikērēat kuğ jexe iap ġuwēn, abuyū ikērēat kuğ ġu iap tak – Paulo o'e cebe ip.

Félix tak iparara o'e ikērēat mujurūğrūğ'uk osunuy buye.

— Gasū bit cuy ejẽm oxewi – io'e Paulo be. — Oba'orere'üm pima waram õn jedojocat – io'e.

Ibocewi Félix Paulo o'gujuat ġu jeju pinap tağ iju am. Ade kaxi sorarayū Paulo wiwim osodop. ²⁶ Tüybe Paulo dinheiro je'ğüm owebe jemujẽmapteim iãn o'e Félix. Imẽnpuye ade em Paulo o'tojotjocat jekay. Ade em o'jekawēnwēn ceweju. ²⁷ Imẽn osunuy xepxep koato. Pórcio Félix jebureyūm Judeuyū muwexat ojuy. Imẽnpuye Paulo o'jepere daomūnmūnap'a be jejẽm puje.

Wara'at agókatkat oajẽm Cesaréia ka kay Félix dieg. Ibutet Pórcio Festo i osunuy. Judéia eipi kukukan o'e Félix dieg.

25

¹ Ebapūğ xet kap puje Festo o'jẽm Cesaréia ka bewi. Jerusalém ka be o'ju Judeuyū kay.

² O'jekawēn paýū kukukayū eju, Judeuyū kukukayū eju dak. Ixeyū waram Paulo o'jomuymuy cebe—Festo be.

³ — Paulo juy eğudot ijoce Jerusalém ka be – io'e ip cebe. — Eğudot cuy ocewebe waram ya'ijo am – io'e ip. Paulo aoka am ip o'jewawē. E dağ iju buje yaoka ojuy ip. Imẽnpit Festo o'jede cebe ip.

⁴ — Paulo taomūnmūn Cesaréia ka be – io'e. — Gaxñ ma ocepit iboce – io'e. ⁵ — Ey'in pit cuy je'ju oweju—iju pinayū—eykukukayū'in – io'e.

— Paulo ikērēat o'ğujurūğ pima, iboam cuy ip omuküyjo Cesaréia ka be — io'e.

⁶ Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Dez kabia Jerusalém ka be osunuy.

Gebuje Festo o'jepit Cesaréia ka kay. Pūğpūğ Judeuyū kukukayū o'ju ceweju. Jay. Oajēm ip Cesaréia ka be.

Kuyaje Festo Paulo o'tojocat. O'ju ibimāmāat ekawēn cocoap'a be. Oabik ipi kukukat abikbikap pe. Judeuyū kukukayū o'je'awero cexe—Jerusalém ka bewi oajēm'iayū.

⁷ Yajēm puje Paulo awēğ o'yawēğmukērērēn ip Jerusalém ka bewiayū.

— Paulo ikērē jījāän o'e — io'e ip napa ma. — Soat em ikērēat mujurūğrūğ'uk osunuy — io'e ip napa ma. Imēnpit icēmān oceju e'em iap mubapuk pa'ore o'e cebe ip.

⁸ Gebuje Paulo o'jewedayo.

— Ikērēän oce ģu — io'e. — Deus pe Judeuyū awēwēap ekawēn tag acā ñon jekukum. Deus eju kawēnwēnap'a ojomuymuy ģu. Wuyeipi kukukat César dak ojomuymuy ģu — io'e Paulo.

⁹ Festo bit Judeuyū mucokcoğ ojuy. Imēnpuye:

— Jerusalém ka be du eju pin? — io'e. — Jerusalém ka be du ixeyū be awēğ mukērērēnap co pin oxe? — io'e Paulo be.

¹⁰ — Ap! — io'e. — Odaobu'u. Cūğ'i oce ġasū eyxe—César beam kapikpik'ukayū xe—Roma ka kukat ebekitkiyū xe — io'e. — Jerusalém ka be ģu juy wawēğ mukērērēnayū epeya'ijo—ijoce acā — io'e. — Ajom ģu ikērēän oce Judeuyū be? Ka'ūma ma! Eyetaybit iboam. ¹¹ Pūğ em ma ikērēat oğuğe ibima acā kuka epe'e waokam. Eyxe cedag

waokam ip ibima, “Omujẽm cuy ece,” i'ũm̄gu kuka oce. Iteyũ be wawẽg mukẽrẽn̄ap icẽm'ũm pima bit, cedāḡ gu waram oõm ãm cebe ip. César kay bit oju pin ixe be wawẽg mukẽrẽnayũ a'ijo am. Soat eipi kukukat kay bit oju pin – Paulo o'e Festo be.

12 O'jekawẽn jeweweju jewawẽwẽ'ukayũ eju Festo. O'jekawẽn Paulo eju.

— “César kay bit oju pin ixe be wawẽg mukẽrẽnayũ a'ijo am,” i ẽn e'em owebe. Imẽnpuye César kay õn jemuju – io'e Festo.

13-14 Ibun'ũm pima wara'at eipi kukukat oajẽm Cesaréia ka be. Ibutet Agripa i osunuy. Jetayxi eju oajẽm. Itayxi butet Berenice i osunuy. Oajẽm ip Festo jom. Ade kabia osodop ip iboce.

Gebuje Festo Paulo o'guwẽn Agripa be.

— Félix āgokatkat taomũnmũn o'jepere ijoce—Paulo i ibutet – io'e. — O'jepere iecuğam oõm puje – io'e.

15 — Õn Jerusalém ka be bima pāyũ kukukayũ Paulo o'guwẽn owebe Judeuyũ kukukayũ dak. Paulo kay gu jijã ip. “Teku ikẽrẽ jijãat o'gjurũğocewebe,” i adi o'e ip owebe napa ma. “Paulo cuy eyaokaat,” i adi o'e ip owebe – io'e. **16** — Õn cuk oce cebe ip “Cedāḡ gu wuywebe imẽn e am Roma ka be,” i, “Wara'acat awẽg mukẽrẽn puje, ikẽrẽat o'gjurũğ'iat ekawẽn cocom wuyju,” i. “Cekawẽn cocom wuyju ixe āgokatkat etabutpe, yawẽgmukẽrẽnayũ etabutpe dak,” i adi oce cebe ip. “Soat ip jekawẽnwẽn jeweweju bima, cekawẽn cocom wuyju,” i adi oce cebe ip. “Yawẽgmukẽrẽn'ibit jewedayo but,” i adi oce cebe ip – io'e Festo.

17 Gebuje Judeuyū oajēm ijoce okay. Obu'u ġu oğuy ya'ijo am ip – io'e. – Kuyaje oju ibimāmāat ekawēn cocoap'a be. Paulo otojocat – io'e.

18 Gebuje Paulo awēğ o'yawēğmukērērēn ip. Tüybe “Paulo ikērēat o'ğujurūğ César be,” i je'e ip owebe iān oce. **19** Imēnpit “Ocedobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ ġu Paulo jekukum,” adi o'e ip owebe – io'e.

— Gebuje Jesus o'ğuwēn ip owebe – io'e. — “Jesus'ūm oe'ū,” i adi o'e ip owebe – io'e Festo. — “Inaka waram o'jetait,” i adi o'e ip – io'e. — Judeuyū Paulo o'yawēğmukērērēn iboap o'ğuwēnuwēn puye. **20** Imēneju “Apēn xe'e kuka oce icēmān omukūyjo am,” i adi oce owebe ma. Paulo eju adi ocekawēn. “Jerusalém ka be du eju pin?” i adi oce cebe. “Ibo ka be du awēğmukērērēnayū oya'ijo?” i adi oce cebe – io'e. — “Ibo ka be du ocejekawēn eweju icēmān wetaybit am?” i adi oce cebe. **21** — Imēnpit Paulo adi o'e owebe: “Odaobu'u. César kay bit oju pin ixe be wawēğ mukērērēnayū a'ijo am,” i. Imēnpuye ñon adi oce sorarayū be: “Taomūnmūnat cuy epejowiwi uk'a be,” i. “Guyjom oğuju César kay ya'ijo am,” i adi oce – Festo o'e Agripa be.

22 Agripa o'jede Festo be.

— Õn tak ixe ağokatkat ekawēn co pin – Agripa o'e.

— Ha'a. Kuyaje juy eya'ijo – Festo o'e.

23 Kuyaje Agripa oajēm ibimāmāat ekawēn cocoap'a kay Berenice eju. Oajēm ip jedoti dip cīcāat kuğ–ipi kukukat toti kuğ. Oajēm ip 1000 be sorarayū kukukayū eju. Warara'acayū eju dak ip oajēm—ya'ǒbuyxiayū eju—Cesaréia ka watwat eju. Festo Paulo o'tojocat.

²⁴ Gebuje Festo o'jekawēn Agripa eju awero-mayū etabutpe.

— Agripa — io'e. — Soat ocewejuayū dak — io'e. — Ak epe'e ite agókatkat kay — io'e. — Ón Jerusalém ka be bima ade Judeuyū oajēm okay ite agókatkat muymuy am — io'e. — Oajēm ip ijoce dak imuymuy am. Soat em e'em ip: “Ite agókatkat cuy eyaokaat,” i. ²⁵ Oxe bit ka'ūma ma ikérēān o'e yaoka am — io'e.

— Gebuje Paulo adi o'e owebe: “César juy wawēg mukérērēnayū ya'ijo—wuyeipi kukukat,” i. Imēnpuye iuju pin òn César kay. ²⁶ Imēnpit apēn otumpubararak iam wetaybit ġu César mukūyjoaptum. Wetaybit ġu apēn ite o'e ikérēān iam tak — io'e.

— Paulo otojocat ewebe, Agripa — io'e. — Cūg'i ijoce exe. Ën tak a'ōpicūg cuy eğuy ya'ō kay. Ewebe cekawēn co buje, wetaybit oce tup-mubararak am César mukūyjoaptum — io'e. ²⁷ — Apēnpuye Judeuyū ixe o'jomuymuy iap muwēn pa'ore owebe. Imēnpuye cedağ ġu taomūnmūn imuju am César kay. Cedağ'um cīcā oxe — Festo o'e cebe ip.

26

¹ Gebuje Paulo o'jewedayo Agripa dopabe. Agripa koam o'jekawēn Paulo be.

— Écewedayo juy — io'e Paulo be.
Paulo o'jebueuru. O'jewedayo.

² — Agripa — io'e. — Ocewedayo edopabe — io'e. — Wuyeipi kukukat ēn — io'e. — Judeuyū omuymuy jījā. Napa ma e'em ip. “Ikérēān cīcā o'e'e teku,” i. Ocokcok cīcā wawēgmukérērēnayū a'ōmuypit am edopabe ³ etaybit cīcā Judeuyū

babim puye, Judeuyū be jewa'õxikxikap ekawēn tak. Imēnpuye ekpicegēm ģu juy wa'ijo am – io'e.

4-5 Bekin pi ma õn adi ojekuku Fariseuyū etabucap kuğ – io'e. – Fariseuyū jekukum Moisés pe wuyawēwēap ekawēn tağ cīcā ma. Soat Judeuyū itaybit apēn ojekuku bekin pi ma iam, okapap ka be bima iam tak, Jerusalém ka be bima iam tak. Imuwēn pin pima iboap muwēn put ip ewebe, ade koato itaybit ip iboam puye – io'e.

6 – Gasū ën wa'ijojom ijoce Deus waram ce'ü'üayū ģutait iap kay wetabut puye – io'e. – “Waram ce'ü'üayū oğutait,” io'e Deus kuyjeayū be.

7 Soat Judeuyū itabut Deus waram ce'ü'üayū ģutait iap kay—doze be tiwatwat – io'e. – Imēnpuye “Ka'üma ma ejo'iat xipacat,” i'e'em ip Deus pe. Imēn e'em ip kabiam, ixima be dak. Agripa, Judeuyū ma wawēgmukērērēn Deus waram ce'ü'üayū ģutiat iap kay wetabut puye – io'e.

8 – Apēnpuye eyetabut ģu Deus waram ce'ü'üayū ģutait iap kay? – io'e ja'ijojomayū be.

9 – Kuy bima ikērēm cīcā Jesus kay itabucayū ojukukuk. Tūybe xipat cīcā owebe imēn ikuk am ip iān oce—Nazaré ka be tūbit ebekitkit kuk am. **10** Xipan'üm cīcā ip ojukukuk Jerusalém ka be bima. Ade itabucayū oğuõmõm daomūnmūnap'a be. Pañyū kukukayū a'ðbi ocece iboam. “Ayaoka juy ip,” i'e'em pima ip, õn tak “Epeyaoka juy,” i oce. Ade em ipiat osupi'ajojoat cebe ip itabucap epereap ojuy. “Jesus Deus emunaë ģu,” i'e'e an ip cebe oğuy. **11** Imēn cuk adi ojekuku soat kaka dağ, soat Judeuyū e'aweroroap'a dağ tak—Deus eju kawēnwēnap'a dağ. Wetakoma jījā juk adi oğuy

cekay ip. Imēnpuye tobathban ip oju wara'at ka kay. Ipiatpi'ajoan cebe ip oju taomūn ām tak – io'e.

¹² — Imēnpuye Damasco ka kay oju. Paīyū kukukayū a'ōbi oju. Ade itabucayū daomūnap ojuy oju. Apēn o'jebapuk owebe iap cuy oğuwēn ewebe, Agripa – Paulo o'e.

¹³ — Kabilia yobogat ojojojo kaxicuğ. Kabi kadiwi ojojojo. Kabiam cīcā o'e. Kaxie bodi ma isopsep o'e. Wakokoreren o'e kabia, owejuayū akokoreren tak. ¹⁴ O'at ipi ju. Owejuayū dak o'at ipi ju – io'e.

— Gebuje kabi kadiwiat o'jekawēn oweju wa'ōm—Judeuyū a'ōm. “Saulo,” io'e. “Apēnpuye ēn ipiatpi'ajoan owebe?” io'e. “Imēn e'em pima jumento-buxim ēn. Jumento jejorojorom jiwat jemuju am jekpiokakam pima,” kabi kadiwiat adi o'e owebe.

¹⁵ — “Abu ēn, Kariwa?” i adi oce cebe.

— “Jesus õn,” i adi o'e owebe. “Ēn ipiatpi'ajoan owebe,” i adi o'e owebe. ¹⁶ “E'āy,” i adi o'e owebe. “Cūg'i egypt edaocam,” io'e. “Ôn ma ocebapuk ekay enaē ām wekawēn muwēnuwēn'ukan,” i adi o'e owebe. “Ôn enaē ewebe apēn ğasū ejojojo iap muwēn ām wara'acat pe. Wara'at tak oğubapuk ewebe ğuyjom. Iboap tak cuy eğuwēnuwēn wara'acat pe,” i adi o'e owebe.

“Omuwēnuwēn'ukan egypt adeayū be. ¹⁷ Ôn jekuk Judeuyū be aokaap puxim, Judeu'ūmayū be aokaap puxim tak,” i adi o'e owebe. “Gasū õn jemuju Judeu'ūmayū be. Ôn jemuju ewebe cūg ma ixeyū mutaybit am. ¹⁸ Ôn jemuju cebe ip kabiok tağ cekuap puxixim ip—kabia dağ ceku am acā

ip—Deus bikuyap tağ acā. Õn jemuju Satanás a'õ dağ cekuap puxixim—Deus kay itabut am acā ip. Imēn e'e buje Deus ikērēat ju'uk cebewi ip. Deus pe o'taxijojo'iayū eju jeedop ip okay itabut ip puye,” Jesus adi o'e owebe — Paulo o'e.

¹⁹ — Imēnpuye, Agripa — io'e. — Apēn kabi kadiwiyat o'jekawēn owebe wexey jo'iat pe iap tağ ojekuku — io'e.

²⁰ — Gebuje kawēn idipat oğuwēnuwēn. Koam oğuwēnuwēn Damasco ka watwat pe. Jerusalém ka watwat pe dak oğuwēnuwēn, Judéia eipi watwat pe dak—soat pe. Judeuyū be oğuwēnuwēn, Judeu'ũmayū be dak. “Eyğuycūğcūğ cuy epesop ikērēat kuğ puye,” i adi ocece cebe ip. “Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere,” i. “Eyetabun cuy epesop Deus kay,” i. “Cedağ cuy epekuku warara'acat pe itaybit am kuy ikērēat mujurūğrūğap o'jepere ip iam,” i adi ocece cebe ip. ²¹ Imēnpuye Judeuyū obu Deus eju kawēnwēnap'a be. Waoka ojuy ip o'e. Deus pit obuywatwan osunuy — io'e.

²² — Jesus muwēnuwēn õn ğasū soat pe ijodiacat pe—ya'õbuyxiayū be, ka'ũmaayū be dak. Imuwēnuwēn õn cebe ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup ekawēn tağ. Imuwēnuwēn õn Moisés ekaŵentup ekawēn tağ tak. Iwarum ğu imuŵēnuwēn õn. Cūğ ma imuŵēnuwēn õn. ²³ Imēn e'em kuyatup:

Cristo juy ipiat supi'ajo wuydaxijojo'ukan Deus emunaě, i. Je'ü juy, i. Ce'ü buje juy waram itait je'e, i. Ixe koapat je'e wuy'in waram itait, i. Wuyju waram acejetait Cristo o'jetait waram puye, i. Iboap icẽmān, i. Cristo iboap o'ğuwēn Judeuyū be, Judeu'ũmayū be dak, i.

Imẽn e'em kuyatup — Paulo o'e Festo be.

²⁴ Paulo imẽn jewedayo buje, Festo o'jewãwã:

— Paulo, adaodao! — io'e napa ma. — Adaodao
ẽn tupcococom cĩcã buye — io'e napa ma.

²⁵ — Ka'ũma! Wadaodao ġu, Festo — io'e. —
Wağuysat ma õn. Icẽmãñ õn e'em ewebe — io'e.

²⁶ Gebuje Paulo o'jekawẽn ipi kukukat
eju—Agripa eju.

— Agripa, wa'õcam õn jewejom exe — io'e. —
Etabit icẽmãñ õn e'em iam. Soat oğuwẽn Festo
be iam kuy etaybit. Soat iboap o'jebapuk adeayū
etabutpe — io'e. — Iba'arẽm ġu o'jebapuk — io'e.
²⁷ — Agripa — io'e. — Etabut tu Deus a'õbi cekawẽn
muwẽnuwẽn'ukayū ekawẽn kay? Wetaybit kuy
etabut iam — io'e.

²⁸ — Tüybe dao ma Cristo kay oğutabun iãn purut
ẽn — Agripa o'e Paulo be.

²⁹ — Xipat kuka o'e dao ma etabut am, dao'ũm
pima dak — io'e. — Xipat cĩcã kuka o'e soat
eyju Cristo kay eyetabut am—ẽn, soat wekawẽn
cocomayū dak — io'e. — Xipat kuka o'e eyju
obuxim an. Xipat kuka o'e obuxim eyetabut pima.
Obamũnmũnap puxim eybamũnmũn pima bit xi-
pat ġu kuka o'e — Paulo o'e.

³⁰ Iecuğap Agripa o'jẽm ibocewi. Festo dak o'jẽm,
Berenice dak, soat cewejuayū dak. ³¹ Kawẽnwẽn
ma o'jẽm ip.

— Ite ağokatkat xipat — io'e ip jewewebe. —
Wuyxe bit ka'ũma ma o'e ikẽrẽän. Cũğ ġu wuyxe
taomũn ãm, yaoka am tak — io'e ip.

³² — “César juy wawẽgmukẽrẽnayū ya'ijo,” i juk
o'e'ũm pima, kajuk oğujẽmat daomũnmũnap'a bewi
— Agripa o'e Festo be.

27

¹ Paulo muju ap ojuy ip Roma ka kay Festo, Agripa dak. Kobexixi dağ ip o'guju Roma ka kay—Itália eipi beatka kay.

Gebuje Paulo o'güm ip 100 be sorarayü kukukat pe, wara'acayü taomünmünayü dak. 100 be sorarayü kukukat putet Júlio i osunuy. Cesorarayü ijop eipi kukukat esorarayü osodop—César esorarayü. Ón tak oju Paulo eju.

Iměn oceju Roma ka kay. Aristarco eju oceju—Macedônia eipi bewiat eju—Tessalônica ka bewiat eju. ² Kobexixi be oceõm. Ixe kobexixi Adramítio ka ebikopap pewiat osunuy. Soat Ásia eipi ebikopap tağ cum. Purewuh. Ocejẽm Cesaréia ka bewi. Tiboğ cīcāati ocetimudek.

³ Kuyaje ocajẽm Sidom ka be. Jay. Júlio xipan cīcā Paulo o'jukuk. Paulo iju pi ġu o'e jebureyü jom. Paulo bureyü iju pi ġu o'e Paulo buywat am.

⁴ Ibocewi waram oceju. Purewuh. Tiboğ cīcāati mudekdeğ oceku. Kabido o'subidoajẽm ocedopa bewi. Iměnpuye tip'awerorobog kay oceju wuyba'ūğat kadi. Tip'aweroro butet Chipre i osunuy. ⁵ Totek. Tiboğ cīcāati ocetimudek. Cilícia eipi weğün ocekap, Panfília eipi weğün tak. Jay. Mirra ka be ocajẽm Lícia eipi beatka be. Ibo ka be bima ocekap koapat pewi kobexixi bewi. ⁶ 100 be sorarayü kukukat wara'at o'tobuxik kobexixi. Ixe kobexixi Alexandria ka ebikopap pewiat osunuy. Cum Itália eipi kay. Porog. Oceõm ixe kobexixi be waram oceju am. ⁷ Pūğ kabia ġu daodaodao ġu oceju. Pa'orem cīcā Cnido ebikopap pe ocejemüğ. Müğ.

Ooooh. Kabidoxixi o'subido'at ocedopa bewi. Iba'ore o'e ocewebe oceju pinap tağ kabidoxixi ocewap puye. Imēnpuye oceju tip'aweroro tēğ ma. Tip'aweroro butet Creta i osunuy.

Iboce kabidoxixi'ūmğu o'e—kabido'it ma o'e. Purewuh. Salmona eipi tēğ ma oceju. ⁸ Pa'orem cīcā oceju Creta eipi tēğ ma.

Ibocewi ocejemüğ ebikopap pe—Creta eipi be. Jay. Ebikopap putet Bons Portos i osunuy. Ik-aboğatka tēğ ma osunuy—Laséia ka tēğ ma. ⁹ Ibun cīcā ocesop ibo ka be. Judeuyü epeta kuy o'kap Deus xe jemuisusunap epeta. Imēnpuye oceku pi oce'e kobexixi dağ. Kabidoxixi oeku kabiam, muba'atxiri dak.

Gebuje Paulo o'jekawēn kobexixi beayü eju.

¹⁰ — Obureyü — io'e. — Tibog cīcāati dağ wuyju buje iba'ore jījā kuka o'e wuywebe. Wuyju buje bit soat wuybubut kuka oakōm, soat kobexixi beat tak — io'e. — Kobexixi dak kuka o'jepirig. Wuyju dak kuka aje'ū — io'e.

¹¹ Imēnpit 100 be sorarayü kukukat Paulo a'ō kay ģu o'e—kobexixi iwat a'ō kay acā, kobexixi mujuju'ukat a'ō kay dak.

Kobexixi iwat a'ō kay o'e kobexixi mujuju'ukat a'ō kay dak. ¹² Ocesopiat ebikopap xipat ģu osunuy ihi bun ocedop am kabidoxixi buye, muba'atxiri buye dak. Soat warara'acayü iju pin ibocewi. Wara'at ebikopap pe ajēm ojuy warara'acayü—Fenice ka ebikopap pe. Ibo ka dak Creta eipi be osunuy. Kabidoxixi ģu ajēmjēm'uk Fenice ebikopap pe—kaxie tajoreğatrido acā. Imēneju iboce ihi mukap ojuy ip.

— Fenice ebikopap pe juy aju — io'e ip. — Kabido'üm puje juy aju — io'e ip.

¹³ Kaxietajoreğatrido o'subidoajẽm—ibidodipat. Kabido ibidobog ğu o'e—ibido'ít ma. O'subidoajẽm ockenomujuwi. Imẽnpuye o'jekawẽn ip jeweweju.

— Kabido ibidodip ğasū — io'e ip. — Ga'a aju — io'e ip. — Kabido juy wuydujowat wuyjupinap tağ — io'e ip.

Kobexixi muycūcūap o'guyu ip—ipoxiat, icaat muğẽğẽ. Kabido xipan ocedujowatwan o'e. Oceju tiwābū etako dağ—Creta eipi etako dağ.

¹⁴ Guyjomsũm kabidoxixi o'subidoajẽm ocekay. Ooooxxx'i. O'subidoajẽm ocedopa bewi jījā. O'subidoajẽm kapurūğ kadiwi—Creta eipi kadiwi.

¹⁵ O'subidoajẽm kobexixi kay. Ixe kabido butet Nordeste i osunuy. O'subidoajẽm ocedopa bewi jījā. Iba'ore o'e kobexixi mukorẽrẽn ām kabidoxixi dopabe. Imẽnpuye ocebu'un kobexixi mukorẽrẽn ām. Kabido kobexixi o'tujowat. ¹⁶ Oceju wara'at tip'aweroro bioğ̄ kay. Tip'aweroro butet Cauda i osunuy. Kabidoxixi'ümğu o'e iboce—kabido'ít ma. ¹⁷ Kobe yopīcat kuğ tak ocesop. Kururuğ oeku kobexixi nomuju. Pa'orem kobe yopīcat oceğuyu idibi bewi. Oceğuyu kobexixi be.

Ibocewi kobexixi be kapikpik'ukayū correntebu o'subumukirik kobexixi koreren—ibuboğatpu. O'subumukirik ip kobexixi ewekaap puxim.

— Ka'oririt ijoce ma opop Líbia eipi — io'e ip. — Pipim kobexixi kakam iboce! — io'e ip.

Iparara o'e ip ka'oririt pe kobexixi kakaap puxim. Imēnpuye kobexixi mujujuap epaño o'gukop ip kapurūg kay, kabidoxixi be kobexixi mujuap puxim. Kabidoxixi kobexixi o'guju ijuap tañ. Ocekat. Xet. Ocexet iboce.

¹⁸ Kuyaje tarekrek o'joxikxik ip idibi be—kobexixi be tujowat ojuyap. O'joxikxik ip kobexixi poxi mu'um ãm. O'joxikxik ip tipodoyat ocemudekudekun cīcā buye. Ocekat. Xet. Ocexet iboce.

¹⁹ Kuyajebusu kobexixi be kapikpik'ukayū kobexixi beat o'joxik ipoxiat. Jebum ip o'joxik. Xet. Xet. Xet.

²⁰ Ade kabia oceju kaxi jojom āgu, kasopta dak, kabidoxixi buye. Ocedewaxijo ba'ore. ²¹ Ade kabia ocejekõnkõn āgu.

Gebuje Paulo o'jekawēn kobexixi beayū eju.

— Oburereyū — io'e. — Eyju juk adi wa'õ kay āgu epesop. Creta ka be bima juk wa'õ kay āgu epesop. Creta ka bewi wuyjuap āgu.

— Wuyjēm'um pima kajuk te'e ma soat tarekrek agupa'um āgu, xipat kajuk wuywebe dak — io'e.

²² — Gasū bit eya'õcam cuy epesop — io'e. — Kobexixi juy jepirig. Ka'uma ma wuy'in pit jeap — io'e.

²³ — Koapat exima Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk okay — io'e. — Deus ixe o'gudot okay. Ixe Deus okukukat. Ixe Deus ebekit õn. Cekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn oweju.

²⁴ — “Paulo, epararam āgu juy egypt,” io'e owebe — io'e Paulo. “Ajēm cuy César kay—Roma ka kukukat kay,” io'e. “Õn añ ekay, ewejuacat kay dak eye'ūap puxim, ñen cuk imēn ejoojuy oxewi buye,” io'e.

“Deus je'e ewebeam apēn cuk ejoojuy cexewi iap tağ,” Deus ekawēn tojotjot'ukat o'e owebe – io'e Paulo.

²⁵ — Imēnpuye, eya'ōcam cuy epesop, oburereyū – io'e. — Deus kay wetabut. Apēn je'bapuk wuywebe iap o'guwēn owebe Deus imēn ebapuk awap. Imēn je'bapuk. ²⁶ Imēnpit pipim cuy acejemūg tip'aweroro be – Paulo o'e kobexixi beayū be.

²⁷ Xepxep semana kap puje:

— Kapurūg kay aco'i ajēmjēm oceju – io'e kobexixi be kapikpik'ukayū.

Uhum oceju jekukum iximadakpe tibog cīcāati dag. Tibog cīcāati butet Mediterrâneodi i osunuy.

²⁸ Imēnpuye o'tibimuweğün ip tibimuweğugünām. Tibiraat 36 metros o'e. Bosusu oceju. Waram o'tibimuweğün ip. Tibiraat 27 metros o'e—tibirağün ma.

²⁹ Iparara o'e ip wita'a be kobexixi kakaap puxim. Imēnpuye ebadipdip kobexixi mucūcūap o'guakōm ip. O'guakōm ip kobexixi ukpu bewi kobexixi mucū ām. O'jecū. Cucum ġu o'e ġasū—iwiwim acā. Kabia pin cīcā o'e ip.

³⁰ Gebuje kobexixi be kapikpik'ukayū kobexixi bewi jenapōn ojuy. Kobe'it'it o'ğukop ip tibog cīcāati be jewexe kobexixi mucūcūap muakōmkōm pima.

— Kobexixi mucūcūap muakōmkōm oceju – io'e ip napa ma ocewebe.

³¹ Imēnpit kobexixi bewi jenapōn ojuy ip. Paulo o'jekawēn 100 be sorarayū kukukat pe—wara'acat sorarayū be dak.

— Ixeyū kobexixi be kapikpik'ukayū watwat puje wuyewedaxijo ba'ore ace'e – io'e.

³² Imēnpuye sorarayū kobe'it'it ekabobu o'subudakat. Kobe'it'it o'at idibi be. Uhum o'jewede kobexixi xewi.

³³ Kabia'isum Paulo o'jekawēn kobexixi beayū eju.

— Epeyekōn ̄gasū bit — io'e. — 14 kabia eyağuybabı'üm'üm epeku. Jekōnkōn ̄gu epeku — io'e. ³⁴ Epeyekōn cuy eybaca am — io'e. — Eyağuybabı'üm'üm ̄gu juy epsop — io'e. — Ka'üma ma wuy'in je'ü — io'e.

³⁵ Paulo pāo'a o'yabu. O'jekawēn Deus eju pāo'a kuğ puye. Soat etabun o'jekawēn ceweju.

— Bay xipat cīcā ēn — io'e cebe.

O'yadakat. O'ya'o. ³⁶ Imēneju soat ip waram o'ya'ōcan—kobexixi beayū. ³⁷ Soat ip o'jekōn. Ade jījā ocesop kobexixi be. 276 be ocesop.

³⁸ Ibeğbeg puje kobexixi be kapikpik'ukayū tarekrektata o'taxikxik ip idibi be—badi o'tadop'iata—trigoda. O'taxikxik ip kobexixi poxi mu'üm ām. Jepirigap puxim ip o'taxikxik.

³⁹ Kabia buje tinebabaat o'tobuxik ip kobexixi be kapikpik'ukayū. Tinebabaat kay oceju. Itaybit ̄gu o'e ip apocean ipi iam. Ka'oririt ixe tinebabaat pe osodop. Adeğu wita'a o'yadop iboce. Kobexixi muymūğ ojuy ip iboce. ⁴⁰ Imēnpuye kobexixi muycūcūapu o'subudakat ip. O'subudakat ip tinebabaat xe bima. Pilatokukatpu o'sbumurore ip. Kobexixi mujujuap epaño o'gupaya ip kabido at am. Kobexixi o'ju ka'oririt kay.

⁴¹ Imēnpit kabido kobexixi o'guyjayjay tibacaat ewebotbocap kay. Iboce kobexixi'a o'jeaece. O'jecuğ. Iju ba'ore o'e. Kobexixi

ukpu o'jekpuewekap. Tipodoyat pacá ma o'yukpumuweka. Imẽn kobexixi o'jepirig.

⁴² Sorarayü taomũnmũnayü aoka ojuy dokdog jenapõnap puxim kapurüg kay. ⁴³ Imẽnpit 100 be sorarayü kukukat ibu'u o'e Paulo e'ü ãm. Taomũnmũnayü oyaokaat ū sorarayü be.

— Kapurüg kay epeyedok! — io'e taomũnmũnayü be. — Epakõm! — io'e 100 be sorarayü kukukat itaybit jedogayü be.

⁴⁴ — Kobexixi bağbağ epejat! — io'e. — Kapurüg kay juy epeju ip com! — io'e itaybit'üm jedogayü be.

Imẽneju soat ocejeu kapurüg pe.

28

¹ Tip'aweroro kay ocajẽm. Iboce bima ocetaybit ocesop tip puten. Tip putet Malta i osunuy.

² Tip'aweroro watwat oajẽm ocekay. Ocedobede ip. Xipan cĩcã ip ocekuk. Daxa o'gusop ip ocewewe am kajuk kukuğ puye, muba'at oeku buye dak.

³ Paulo daxadaya o'taypabu. O'jomõg daxa be.

Gebuje puybu o'jẽm daxadaya diotpewi. Paulo o'subua. Tore iãn oeku Paulo bu eju. ⁴ Iboceayü puybu o'subujojo tore iãn Paulo bu eju. Imẽnpuye o'jekawẽn ip jeweweju.

— Wuyjuyü aokaka'ukat aco'i teku — io'e ip te'e ma. — Tibog cĩcãati be oe'ü ū. Puybu nuy pibun pit je'ü ikẽrẽat o'gujurüg puye — io'e ip te'e ma jewewebe.

⁵ Imẽnpit bug'i o'subuxik. Paulo o'subumuy'at daxa be. Iboceayü itabẽgbẽg o'e ip Paulo jojom.

⁶ Ibu euhuap wiwim o'e ip, ce'üap wiwim tak. Ibun ma iwiwim osodop ip Paulo jojom. Imẽnpit Paulo

bu o'jebuehu ġu. Oe'ū ġu dak. Xipat ma osunuy. Imēnpuye o'jeağuyumuwarurun ip Paulo kay.

— Wuyjuyū ġu teku—deus ma! — io'e ip napa ma jewewebe.

⁷ Gebuje Públío ocenomuwā jeduk'a kay. Públío Malta eipi kukukat osunuy. Ixe ka oceweweweap tēg o'sukadop. Oceju cekay. Iboce ocesop ebapūğ kabia. Xipan cīcā ocekuk. Ocexan o'ğüm ocewebe, soat ocemukuypininput tak.

⁸ Paulo o'ju Públío ebay kay. Iwātaxipi osunuy. Ipa'i osunuy, yukpidi dak. Paulo o'jekawēn Deus eju Públío ebay beam. Jebu o'subumōğ cebe. O'gu'ada. Xipat o'e.

⁹ Ce'adaap awēğ tobuxik puje, ade iwātaxipipiyū o'ju ip Paulo kay. Jay. Oajēm ip. Ixeyū dak o'ğu'ada'ada Paulo. Xipat ip o'e. ¹⁰ Imēnpuye ade ip jebubut o'ğüm ocewebe “Eyju xipat ocexe” i'e am ocewebe. Kobexixi be ñm ojuy bima ocemukayp-input o'jomōğ ip kobexixi be. Purewuh. Ocejēm tip'aweroro bewi.

¹¹ Ebapūğ kaxi kap puje oceju Roma ka kay. Ocejēm Malta eipi bewi. Wara'at tağ ocejēm kobexixi dağ. Ixe kobexixi Malta ebikopap pe osodop ihi bun. Ixe kobexixi Alexandria ebikopap pewiat osunuy. Kobexixi butet deusyū xepxem ikap'ibiyū i osunuy. ¹² Mūğ. Ocejemūğ Siracusa ebikopap pe. Iboce ocesop ebapūğ kabia.

¹³ Ibocewi tiwābu dağ oceju. Mūğ. Ocejemūğ Régio ebikopap pe. Kabido o'subidoajēm kaxietajoreğat kadiwi kuyaje. Purewuh. Waram ocejēm ibocewi. Pozuoli ebikopap pe ocejemūğ xepxep kabia kap puje. Jay. Kapurūğ pe ocejeu ibocewi.

14 Jesus ebikitkit ocetobuxik. 7 xet ocesop ixeyū xe.

Purewuh. Ibocewi kapurūg tağ oceju. Roma ka kay oceju e dağ. **15** Jesus ebekitkit Pauloyū e dağ ajẽmap awẽg o'yawẽgtobuxik Roma ka watwat. Imẽnpuye o'jẽm ip ebidase ocedopabijuk am. Ocedopabijuk ip oceju Roma ka wuy'ũm'ũm pima. Ocedopabijuk ip Praça de Ápio ka be, Três Taverñas ka be dak. Paulo icokcok cĩcã o'e ixeyū jo buje.

— Bay, xipan cĩcã ën ocekug — io'e Deus pe.

16 Imẽn ocajẽm Roma ka be.

Gebuje 100 be sorarayū kukukat Paulo o'gūm 1000 be sorarayū kukukat pe. Ixe Paulo o'guju daomũnmũnap'a be ğu—uk'a be acã. Jağepūg ma osunuy uk'a be. Imẽnpit pūg sorara ceweju osunuy soat em. Xet. Xet. Xet. Ebapūg xet o'kap.

17 Gebuje Paulo Judeuyū kukukayū o'tojocat jewekay Roma ka beayū.

Ce'awero buje Paulo o'jekawẽn ceweju ip.

— Oburereyū — io'e. — Cedağ cuk adi ojekukuku. Deus pe ocemukũyjoap ekawẽn tağ cuk adi ojekukuku, aypapayū'ũm'ũm ekawẽn tağ tak. Ixeyū ekawẽn ojomuymuy ğu—pūg em tak ka'ũma — io'e. — Imẽnpit Judeuyū obu Jerusalém ka be. Oũm ip César ebekitkit pe. César ebekitkit o'jekawẽn oweju. Ixeyū xe ikẽrẽat oğujurūg ğu—pūg em tak ka'ũma. Cūg ğu ixeyū xe odaomũn ãm, waoka am tak — io'e cebe ip.

18 — César ebekitkit ma omujẽm ojuy daomũnmũnap'a bewi. **19** Judeuyū bit ibu'u jĩjã osodop omujẽm ãm yabewi. Imẽnpit "Judeuyū yukpiwat," i'umğu adi oce. "César wawẽgmukẽrẽnayū ya'ijo," i acã adi oce.

20 Imēnpuye õn eymudocat ijoce owebe eyjo am, eyweju jekawēn ãm tak – io'e.

— Kuy bi ma wuydaxijo am Deus emunaẽ ajẽmap wiwim Judeuyū. Ixe kay wetabut—Jesus kay. Imēnpuye obamũnmũn oce correntebum — Paulo o'e Judeuyū kukukayū be.

21 — Judéia eipi watwat cartadup o'tupmudot ġu ocekay—apẽn Paulo e'em iaptup — io'e ip Paulo be. **22** — Ijoce oajẽmjẽm'iyū dak “Paulo ikẽrẽat o'ğujurūğ,” i juk o'e ġu ip ocewebe—Judeuyū — io'e ip. — Imēnpit ekawēn co pin cĩcã oceju. Soat ka dağayū Jesus kay itabucayū muymuy. Imēnpuye etabucam cuy ocemuküyjo — io'e ip Paulo be.

23 Imēnpuye kabia o'ğuwęgūn ip waram Paulo ekawēn co am.

Gebuje ade Judeuyū o'je'awero ip Paulo nuyap'a be ixe kabia. Kabia'isum Paulo apẽn Deus soat kukukan o'e iap o'ğuwěnuwěn cebe ip. Kabi'isum piap imuwěnuwěn osunuy. Oikat imuwěnwěn.

— Jesus ma Deus emunaẽ — io'e cebe ip. — Deus Jesus ma o'taẽ soat ipi dağat taxijo am — io'e.

— Ixe muwěğaptup Moisés emudupmubararaktup, soat Deus ekawēn muwěnuwěn'ukat emudupmubararaktup tak — io'e. — Jesus ma Deus emunaẽ — io'e.

24 Xepxep ixeyū'in Paulo a'õ kay o'e. Itabut ip o'e Jesus kay. Warara'acayū bit itabut ġu o'e.

25 Wara'at tağtagtağ ma jewağuyğuy o'e ip.

Ade ixeyū'in Paulo a'õ kay ġu ip o'e. O'ãy ip jeduk'a be jepit ojuy. Paulo o'jekawēn cebe ip.

— Kuyje Isaías icẽmān o'e wuydobuyū'ümüm pe — io'e. — Iboam Isaías o'e Deus biõğbuk a'õbi. Imēn e'em ixe emudupmubararaktup:

26 “Eju juy ixeyū wuyjuyū kay,” io'e Deus owebe, i. Imēn ece cebe ip: “Deus e'em: ‘Jekūyjojom cīcā eyju. Imēnpit eyetaybit ġu. Jeakaġ cīcā eyju. Ijojom eyju. Imēnpit iba'arēm cīcā eyxe,’ i.” **27** “Imēn ece cebe ip,” io'e Deus owebe, i. “Ixeyū wuyjuyū itabut ġu, ibu'u ip jetabut am puye. Ya'ōpicūğcūğ ġu ip wa'ō kay jekūyjopin'ūm puye,” io'e. “Ibu'u ip kawēn icēmat co am ibu'u ip jetabut am puye,” io'e. “Ibu'u ip ikērēat mujurūğrūğap epere am Deus pe ikērēat uk am cebewi,” io'e, i.

Imēn e'em Isaías emudupmubararaktup—Deus ekawēntup — Paulo o'e.

28 — Oburereyū — io'e Paulo Judeuyū be. — Eyetaybin cuy epe'e iboap ekawēn! Gasū bit Judeu'ūmayū be juy kawēn idipat oceğuwēn. “Deus jeydaxijo,” i oce'e cebe ip. Ixeyū bit xipan ya'ijo. Deus ixeyū acā idaxijo — io'e Judeuyū be.

29 Imēneju Judeuyū o'jēm Paulo xewi. Jewa'ōxikxiğ cīcā jeweweju ip o'jēm.

30 Paulo kawēn idipat o'ğuwēnuwēn Roma ka watwat pe. Xepxep koato Roma ka be osunuy. Ixe ma jedinheiro o'ğümğüm uk'a be jenuyapteim. Icokcok o'e warara'acayū ajēm puje jejo am.

31 — Deus soat tiwatwat kukukan je'e — io'e cebe ip.

Cūğ ma ip o'ğutaybitbin. Wuykukukat Jesus Cristo o'ğuwēnuwēn cebe ip. Ka'ūma ma ixe o'ğuymüğ kawēn idipat muwēnap puxim. Soat pe wuykukukat Jesus Cristo ekawēn o'ğuwēnuwēn.

**Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)**
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

clix

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

82289dff-6b79-5335-974c-563b93a888ae